דף ירוק

מוסף על המשמר בתנועה הקיבוצית מס' 183 28 בינואר 1986 י"ח בשבט תשמ"ו

קליטה לצורך פרידה

(ר' בעמ' 2)

ב־25 לחודש נתבקשה ליאורה לצאת את קיבוצה, לאחר שנדחתה בקשתה להתקבל לחברות. האם קיבוץ רשאי להתכחש לבניו? ר' בעמ' 14.

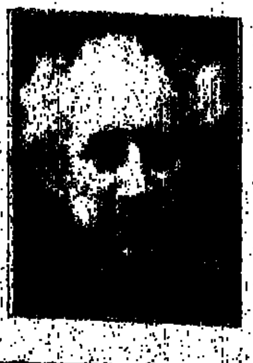

"גם בתחום ידיעת הארץ צריכה התנועה הקיבוצית להיות יוצרת ולא רק צורכת", סאמין רפי שרנקל, ארכיאולוג ורשתן, ר' בעמ' 10.

הוועידה ה־14 של הקבה"א לא ניסתה להכתיב את העתיד, אלא התמקדה בסוגיות האקטואליות. מטעם של המעם של אורי־ ר' בעמ' 4.

ברכת חזק ואמץ
לוועידה ה־14
של הקיבוץ הארצי – השומר הצעיר

המשביר המרכזי בע"מ

המשביר המרכזי הגדול מכולם

המשרד הראשי: תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, טל. 389333־03. מכונות וציוד: דרך השלום 12, טל. 335131־03.
חיפה, טל. 662161־04, ירושלים, טל. 841411־02, באר־שבע, טל. 671011־057,
קרית שמונה, טל. 42671־069. אילת, טל. 78038־059.

■ **אגף חקלאי**
מספוא ויבולים * זרעים * דשנים * חומרי הדברה * כימיקלים * דלק

■ **אגף מכונות וציוד**
מיכון חקלאי – טרקטורים ציוד עפר * גנרטורים * מערכות משקיות * שינוע פנימי * צמיגים * משאיות ואוטובוסים-IVECO

■ **האגף הצרכני**
טקסטיל * נעלים ועורות * מכשירי כתיבה ונייר * ריהוט ביתי ומשרדי * צעצועים * ספורט

■ **אגף חומרי בנין/אספקה טכנית**
חומרי גלם: ברזל מקצועי * פחים * צנורות * עץ לבנין * לבידים * מתכות אל ברזליות * לוחות לכיסוי גגות * רעפים
חומרי בנין: פרזול לבניה ונגרות * חומרי אינסטלציה * צבעים * רשתות * מוצרי דיג
אספקה טכנית: ציוד טכני * חשמל כללי * כלי עבודה משאבות

■ **אגף מזון וכלי בית**
מכולת * שימורים * בשר * דגים * חומרי ניקוי * כלי בית ומטבח * ציוד מטבחים

[illegible] לצורך פרידה

„בנה ביתך בקיבוץ" אינו מבצע שהוכרז עליו, כי אם עובדה ומצב שיצרו זוגות־במשבר, מן העיר, שנקלטו ונפרדו בקיבוצים.

ב־21 במרץ 83' הגיעה משפחת ארד, ישראלים יפים. ההורים עמוס (36) ורינה (32) וילדיהם רועי (כמעט 5) ושני (שנתיים וחצי), לאחד מקיבוצי הנגב הצפוני. שלושה חודשים בלבד נקפו מיום שחייגה רינה, מורה לחינוך גופני ומרקידה, מביתה בבאר־שבע, אל מחלקת הקליטה בבית־התק"ם בת"א, כדי לשמוע פרטים על נוהלי הקליטה בקיבוץ, וכדי לקבוע מועד לראיון ראשוני. ועד לאותו יום, 12 במרץ 83', בו פרקו את מטלטליהם ממשאית הקיבוץ בפתח הדירה הזמנית שהקצו להם הקולטים.

די היה, אכן, בשלושת החודשים האלה, כדי שיצליחו להסתנן דרך כל המסננות שעמדו בדרכם מן העיר אל הכפר, ויגשימו בכך „חלום ישן של עמוס". ואלה המסננות: ראיון עם איש מחלקת הקליטה התנועתית; מילוי שאלונים חקרניים על תולדות חייהם ומצב בריאותם; בדיקה גראפולוגית; אירוח ועדת הקליטה הסקרנית של הקיבוץ הקולט בביתם בבאר־שבע („חוליית מס־הכנסה היתה מאיימת פחות"); ביקור התרשמות־והיכרות קצר בקיבוץ; מבדקים פסיכולוגיים לקטנה, לשני; בדיקות רפואיות למשפחה כולה; ביקור נוסף ושהייה של שבוע בקיבוץ; מבטים נוקבים והתלחשויות מאחורי גבם בחדר־האוכל („חשבנו, שמשהו לא בסדר בהופעה שלנו"). את כל המסננות האלה עברה משפחת ארד תוך שלושה חודשים בנקל, והיטב.

בעלון הקיבוץ מאותה תקופה מתועד הרושם החיובי, שהותירו מלכתחילה על קולטיהם. כתבה אז רכזת ועדת הקליטה: „נדמה לי, שאני מבטאה את דעת כל חברי הוועדה, ודעתם של כל מי שכבר הספיקו להכיר היכרות ראשונית את משפחת ארד, שזכינו במשפחה מצויינת, ממש אידיאלית לצרכינו, הן מבחינה משקית, הן מבחינה חברתית־תרבותית. נותר רק לקוות, שייקלטו בינינו במהירות, ויעמיקו בתוכנו שורש. הדבר תלוי לא מעט, בנו".

היום, בדירתו הזמנית, המשמשת אותו גם לצורכי עבודתו כמהנדס חשמל, בפתח־תקווה, מוכן עמוס להתוודות. כי הדבר, היקלטותה של משפחתו בביתה החדש, לא היה תלוי, אפילו לא במעט, בחברי הקיבוץ. „הם היו מאה אחוז לכל אורך הדרך. אנחנו לא היינו הגונים עד הסוף. בכל הפעמים שנשאלנו, ממש נחקרנו, על המוטיבציה ועל הגורמים להחלטתנו להיקלט בקיבוץ, הסתרנו היטב את העובדה המשמעותית, שחיי הנישואין שלנו הגיעו למשבר. כיוון שמאוד רצינו לשמור על שלמות המשפחה, ולתת צ'אנס נוסף ליחסים בינינו, החלטנו לנסות משהו אחר. שחקני קולנוע יכולים להרשות לעצמם ירח־דבש שני באיי הבתולה. התקציב שלנו, לצערי, לא איפשר עניין כזה. נכון, זה נשמע קצת ציני. וגם צריך להוסיף לזכותנו, שאני, נחלאי לשעבר, תמיד קינאתי באלה מהגרעין שלי, שהגשימו וחיים בקיבוץ, אבל, אילולא המשבר הזה עם רינה, לא הייתי מגיע למימוש הרעיון: ירח־דבש שני בקיבוץ.

בקיצור, במשך כמה חודשים לפני ההחלטה, לא רק רבנו, אלא גם התחבטנו מה אנחנו עושים עם עצמנו. היו לנו כמה פגישות אצל יועצת לענייני נישואין, וכשזרקתי, יום אחד, כתור בדיחה, את עניין הקיבוץ, דווקא היא נדלקה ועודדה אותנו בכיוון זה. את רינה היה קשה יותר לשכנע. אבל, היות שהיא היתה זו שהחזיקה בכל הכוח את התא המשפחתי, היא נכנעה וקיבלה את הרעיון, ובסופו של דבר אפילו לקחה את העניינים בידיים והיתה הגורם הפעיל והמדרבן".

רעה ושמה: שפע פנאי

להיטותו של הקיבוץ להרחיב את מצבת כוח־האדם שלרשותו; הצורך הדחוף של המפעל החדש, שנחנך לא מכבר, במהנדס חשמל; והזדקקותם של המוסד החינוכי למורה לחינוך גופני ושל ועדת התרבות למרקידה לריקודי עם ועמים — אפשר שהקהו מעט את ערנותם של הקולטים. וכך זכתה משפחת ארד למסלול־קליטה מרופד בהרבה נכונות ורצון טוב. לימים יתברר, כי לא היה בכך די כדי להשיב את האהבה וההארמוניה אל ביתם. ההיפך קרה.

עמוס: „פתאום גילינו, ששפע הפנאי, שעמד לרשותנו בקיבוץ, מחריף את הבעיות ולא פותר אותן. היה לנו הרבה יותר זמן לדיאלוג, אבל הדיאלוג, הלא נגמר בינינו מזמן. היו לנו יותר שעות לבלות אחד במחיצת השני, אבל בעצם, רצינו להיות ביחד כמה שפחות. היינו, שנינו, מבסוטים בעבודה ואומללים בבית. המשפחה המאמצת שלנו היתה יוצאת־מן־הכלל; במפעל נתנו לי את כל הקרדיט, ולי היה חשוב להוכיח את עצמי, ונדמה לי שהצלחתי; הילדים היו כטריפ אחד ארוך מן החופש והמרחבים; רינה השתלבה מצויין בביה"ס, וערבי־הרקדה שלה היו אטרקציה. אבל כשהיינו מגיעים הביתה אחה"צ — שרר נתק. לא מריבות, לא צעקות. אנחנו לא כאלה, אבל פשוט — ריקנות.

בסוף השנה, כשבישרה לנו מזכירת הקיבוץ על הצבעה שתיערך בקרוב על קבלתנו למועמדות, היינו מבולבלים. כלפי חוץ ביטאנו שמחה, אבל היינו בהחלט לחוצים. היום אני יכול להיות כן עם עצמי, עם רינה ועם הקיבוץ, ולגלות מה שלא יכולתי לגלות אז: מיום קבלתנו למועמדות, היה לי יותר ויותר ברור מה עומד לקרות — אני ממשיך את המשחק עד הקבלה לחברות, ואז, כשרינה והילדים מובטחים בקיבוץ, אני נפרד והולך. לא העליתי בדעתי לרגע להישאר כגרוש בקיבוץ, אם כי בהחלט היה לי טוב בו. בפברואר 83' התקבלנו לחברות פה אחד, ובאפריל הודעתי לרינה על רצוני להיפרד ממנה, ולמזכירת הקיבוץ — על עזיבה.

רינה היתה אומללה, אם כי הבינה ולא הופתעה. הקיבוץ היה בשוק. ואז התחיל הגועל־נפש. בהתחלה ניסו להשפיע עלי. הציעו לשלוח אותנו ליעוץ בתחנה של הקיבוצים. לזה אפילו רינה סירבה. לא היה טעם. אחר־כך כבר נשמעו זמירות אחרות. האשימו אותנו בהונאת הקיבוץ. הודיעו, שלא יתנו לי ללכת בלי רינה והילדים. גם רינה האשימה אותי, ובצדק מבחינתה, בהונאה.

אלה היו ימים איומים. בפעם הראשונה סבלו גם הילדים. רועי לא היה מסוגל לתפקד בגן. שלחו אותו לטיפול, ורינה ואני התחלנו לשמוע הערות נבזיות מאחורי הגב. במאי עזבתי את הקיבוץ, אחרי שחתמתי על תשלום דמי מזונות. אין לי אף מלה רעה על הקיבוץ".

להתאפק 3 שנים

את תגובתה של רינה, גרושה, חברת קיבוץ זה שנה, אם לשניים, אי־אפשר היה לקבל. ניסיון מיתמם לברר אצלה את מניעי בקשתה להיקלט בקיבוץ, נענה בטריקת טלפון. אפשר להבין. עמוס בחוץ, היא בפנים. מן הסתם מוטל עליה עדיין, גם היום, להזים כל חשד, כי קליטתה בקיבוץ נעשתה, לפני הכל, ובעיקר, מתוך מטרה להציל נישואים כושלים. המטרה הזאת, כך מתחוור והולך, היא גם מטרתן, החבויה היטב, של כמה וכמה מבין המשפחות שנקלטו לאחרונה, ואולי גם של נוספות, המבקשות להיקלט, בקיבוצים.

במחלקות הקליטה בתנועות לא מוכנים לאשר קיומה של מגמה או תופעה מעין זו, אך המציאות והמשפטנית גילה גולן מאשרות: רק מעט מבין הקיבוצים העוסקים בקליטת משפחות, טרם נכוו באי־הנוחות, המבוכה והכעס, שגורמים גירושין של זוגות שנקלטו בתוכם זה מקרוב. גולן ושמרתו מכירה את הנושא מקרוב, מעבודתה במחלקה המשפטית של הקיבוץ־הארצי. בחודש האחרון לבדו, הניחו 4 קיבוצים על שולחנה 4 מקרים שונים, שעניינם דומה: גירושין של זוגות־נקלטים בקיבוצים. מקרה כזה הוא, למשל, המקרה של משפחה שנקלטה אשתקד בקיבוץ בסביבות ירושלים. זמן קצר לאחר שנקלטה, טרם קבלת ההורים לחברות, עלה הבעל על דרך התשובה. עתה הוא מבקש לעזוב, להיפרד מאשתו ושני ילדיו, ולהשאירם אחריו בקיבוץ.

גולן: „הקיבוץ רשאי בהחלט לסרב. מבחינה משפטית טהורה אין לו במקרה כזה כל מחוייבות כלפי הנקלטים. אבל אנחנו יודעים איך זה. חברי הקיבוץ הם רחמנים ומצפוניים. גורל האשה נוגע לליבם. הם מקימים שדולה והקיבוץ כמרקחה. יש, כנראה, ציפייה מן הקיבוץ, שאין מאדם פרטי, שינהג לפנים משורת הדין, כי הוא גדול וחזק ומבוסס, ויכול להרשות לעצמו. הנקלטים מודעים לכך, ויש ביניהם, שבפירוש מנצלים זאת. גם הקיבוצים עצמם לא תמיד נוהגים בזהירות מספקת. לפעמים הם מתרשמים מהחזות החיצונית הסימפאטית של הזוג הנקלט. ולאחר שמתגלים בו בקיעים, הם עומדים לפני שוקת שבורה. אלי הם מגיעים כדי לשמוע, מה עליהם לעשות".

בימים אלה עוסקים בקבה"א בניסוח תצהיר, שיסייע לו להתגונן מפני קליטה התלויה ברבו: קליטה לצורך שיקום חיי נישואין. או לצורך פרידה.

התצהיר יהיה מסופח לזה הקיים מכבר במחלקות הקליטה, והמסדיר את החובות והזכויות של שני הצדדים, הקולטים והנקלטים. בתצהיר החדש יתבקש הזוג הנקלט לחתום על סעיף, האומר, כי מקרים של פירוד או גירושין בפרק זמן של 5 שנים מתאריך הקליטה, כמוהם, כהודעה על עזיבה של המשפחה כולה. במחלקת הקליטה בתק"ם קיים מכבר תצהיר דומה, וזה נוסחו:

— המשפחה, וכל אחד מיחידיה, מצהירים בזאת, כי הובהר להם, והם מסכימים, כי במידה וייפרדו ו/או יתגרשו זה מזו תוך 3 שנים מיום קבלתם לחברות בקיבוץ, הרי הקיבוץ יהיה רשאי לראות בכך עילה להוצאת כל המשפחה, ו/או מי מיחידיה, מהקיבוץ, וזאת בנוסף לעילות ההוצאה האחרות המפורטות בתקנון ההתאגדות של הקיבוץ.

— המשפחה, וכל אחד מיחידיה, מצהירים ומסכימים בזאת, כי במקרה ואחד מיחידיה יעזוב את הקיבוץ לאחר קבלתם לחברות, הרי הקיבוץ יהיה רשאי לראות בעזיבתו עילה להפסקת חברותו והוצאתו של בן הזוג הנותר מהקיבוץ, וזאת בנוסף לעילות האחרות המפורטות בתקנון ההתאגדות.

בכל מקרה, הרי היחיד העוזב את הקיבוץ [illegible] בתקופת המועמדות או לאחר קבלתו לחברות, מתחייב לשלם ישירות לקיבוץ את סכום הוצאות החזקת ילדי המשפחה כפי שייקבעו ע"י הקיבוץ.

כן מתחייב היחיד העוזב, כאמור לעיל, לשלם לקיבוץ הוצאות חריגות מעבר להוצאות אחזקה שוטפות, אשר יידרשו [illegible] אם יידרשו — בגין הטיפול בילדיו, כפי שייקבעו כצרכים ע"י הקיבוץ.

— למען הסר ספק, מובהר בזה, כי האמור בסעיף זה מקנה זכות תביעה עצמית וישירה לקיבוץ כלפי היחיד העוזב, אך אינו בא לפגוע בזכות בן המשפחה היחיד, הנותר בקיבוץ ו/או ילדיהם, לתבוע בשם עצמם.

אווירא דקיבוצא מפריד?

ואולי אין הדברים כפי שנפרשו לעיל. כי אם נעשה של הבלילה בוטה ושל הצרת השד בכשרים. בזוגות יציבים ומאושרים. שאווירא דקיבוצא, דווקא היא שמחיש את התרופפות הנישואים?

„קשה לי להאמין", אומרת נעמי בירה, פסיכולוגית קלינית, רכזת המדור למשברים ובעיות בנישואין, בתחנה לטיפול באם ובילד בתל־אביב. „בעיות בחיי נישואין לא נולדות עם המעבר לקיבוץ, והקיבוץ אינו זרז של בעיות כאלה. גם כל הקשיים והבעיות, הכלולים בדרך הטבע את תהליך הקליטה, עדיין אינם סיבה לערעור המערכת הבינ־אישית של הנקלטים. אדרבא, זוג שנישואיו טובים, רק יתחזק ויתקרב כתוצאה מן הקשיים האלה. המעבר מן העיר לקיבוץ פירושו שינוי משמעותי באורח החיים. פתאום מתרבות נקודות המפגש בין בני־הזוג, האינטימיות מתערערת בגלל דיור בכוורת. התפקוד בבית משתנה. זוגות שהגיעו לקיבוץ כדי לפתור בו קשיי נישואין [illegible] לא יושעו. להיפך. לעומת זאת, זוגות שהיחסים ביניהם טובים, אלא שבעיר התראו מעט מדי, שעול הפרנסה עייף אותם והרחיק עליהם להקדיש די זמן לילדיהם. זוגות כאלה יצליחו. ואולי מעודדות ההתיידדות והאינטימיות שבחיי הקיבוץ את יצר ההיפתחות בקרב הנקלטים.

„לא ניתקל עלי", אומרת בירה, תושבת רמת־השרון. „בעיר יותר קל להיפרד. החברה הקיבוצית אינה מאפשרת יותר התפרפרויות מאשר החברה העירונית". רק מעט מבין הפאציינטים בהם מטפלת בירה הם נקלטים [illegible] בקיבוצים. [illegible] זוגות של חברים וקיבוצניקים. נעים לבוא לייעוץ ולטיפול ללא היסוס. זוגות בתהליך־קליטה, לעומת זאת, חוששים לבוא, מפחד שסודם ייחשף לפני הקיבוץ, ובשום שלב בתהליך הקליטה הזה את הבעיות האישיות. היו מקרים של זוגות, שבאו אלי בהיחבא. חבל, שזה המצב. משום שאולי ניתן היה לסייע לזוגות כאלה, ולמנוע פירוד".

לבירה אין ביקורת על גישת הקיבוצים. הקפדנות שהם מגלים לגבי שלמות חיי־הנישואים של זוגות נקלטים, מוצדקת בעיניה. ובזכותו של הקיבוץ להיות סקפטי. עם זאת, היא אומרת, „טוב יעשה הקיבוץ אם יאפשר גם לזוגות נקלטים לבוא לייעוץ ולטיפול, בלא שירגישו מאויימים כמו בכל מקרה של זוג בעייתי. גם במקרים כאלה סיכויי ההצלחה בשיקום הנישואין אינם קטנים מסיכויי הבינלאו".

1

2

3

משפטנית גילה גולן: „מבחינה חוקית לקיבוץ אין מחויבות".

שרה דורקס, מתי קליטה בתק"ם: „לא מדובר בתופעה".

פסיכולוגית קלינית נעמי בירה: „זוג במשבר לא יושע בקיבוץ".

צילם: בועז לניר

ארנון לפיד ■

הדף הירוק

העורכת: מרים עין־דור
צוות המערכת: ארנון לפיד, אלי ברמן, עמירם כהן, בתיה שחף וסימה באר
מזכירת המערכת: רותי קדוש
צלם המערכת: בועז לניר
עיצוב: רחל דביר
מודעות: היה קוטב
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, 67771 ת"א
טלפון: 03-378833
מען למכתבים: ת.ד. נעול 61999
[illegible]

מרפדית י. בר־דוד
ייצור ושיווק מערכות סלון בדגמים בלעדיים
המרפדיה האמינה והמקצועית של התנועה הקיבוצית ♦ אפשרות לתשלומים
מבצע ללא תקדים מהמפעל לצרכן

קורדובירו 8, תל־אביב, טל' 03-822257

רכישת מערכת סטריאו חוויה וגם כדאי ב-סטריאו שירי
מבחר מערכות KENWOOD, ROTEL, HITACHI, JVC, LUXMAN, YAMAHA, TOSHIBA, ONKYO, MARANTZ...
מבחר רמקולים JAMO, BOSE, WHARFEDELE, ITT, SEAS, WESTRA, WHD...
★ מעבדת שירות — תיקונים במקום
סטריאו שירי
הרצל 59, חיפה טל' 04-671273-4
סטריאו שירי איתך לאורך שנים...

שיטת הבידוד התרמי של תרמוקיר. רק להוסיף מים ולערבב!
★ בידוד תרמי הומוגני ללא גשרי קור. שיטה חסכונית.
★ סוף לסדקים בקירות.
★ גימור יפה הוא חלק מהשיטה.
★ 15 שנים של הצלחה, באירופה ארה"ב ויפן.
★ ישום מהיר גם במבנים קיימים.
★ ייעוץ והדרכה חינם באתר הבניה.
תרמוקיר
תעשיות לבנייה מתקדמת, קיבוץ חורשים.
ד.נ. השרון התיכון 45865, טל: 03-9369824/5
טלקס: 33499, תכן-עבור תרמוקיר

אמנון סאונד אלקטרוניקס בע"מ
רח' בוגרשוב 42 ת"א ● טלפון 03-295620
מבצע מכירות לדגמי ROTEL '86
★ המערכת שזכתה בתואר "BEST BUY" באנגליה
★ תצוגה של מיטב מערכות הסטריאו והרמקולים: ROTEL, JVC, KENWOOD, AKAI, WHARFEDALE, KEF, HITACHI, MOREL
★ מכירה בהמחאות
★ ייעוץ והדרכה
★ מעבדת שרות צמודה

מה הולך

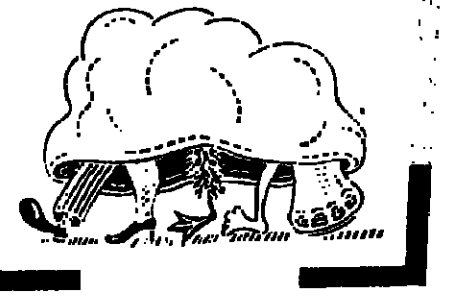

אחרי ה„אינטרנציונל"

כשנדמו צלילי ה„אינטרנציונל" ו„התקווה" אמרה לי רוני, שזו לה ועידתה הראשונה, כי חבל, שרק האנשים שנאספו כאן ידעו להפיק את התחושה המיוחדת, שליוותה אירוע זה. אווירה כזו, היא הסבירה, אי אפשר לתרגם לאנשים שלא נכחו במקום. גם אם מוקדשת לכך שיחת קיבוץ תמימה. אולי, הציעה רוני, צריך כל קיבוץ לקיים לעצמו ועידה משלו ולחזור ולגבש את הגלעין הקיומי שלו, לבחון מחדש את הנורמות השולטות בהכרעותיו ואת העקרונות המלווים אותו במסע היומיומי.

הרוח הסוערת והפרועה, שקידמה את פני הבאים לכפר־מנחם, לוועידתו הד־14 של הקבה"א, לא נהייתה לרוח הוועידה. להיפך, החמימות והחיפוש המשותף מילאו כל פינה באולם הישפהה, בו הציב קיבוץ כפר־מנחם יד־זיכרון לבניו הנופלים.

מנווטי הוועידה נאבקו עד לרגע פתיחתה על אופיה זה. הם לא רצו בוועידה של „איזמים" מסנוורים. אך גם לא היו מוכנים להפקיר אותה למרפקי המאבק הנצחי על המשכרת הפוליטית, מי שהיה שם, ודאי הבין לרוחם. גם בתקופה מכבידה ומעיקה, ואולי דווקא בה, מותר לעצור לרגע את המחולת ולהתבונן מחדש בראי, אל המהות הקיבוצית — „המרכיב התנועתי", כפי שג'ומס אוהב לקרוא לכך. ונא לא להתבלבל: הוועידה הזו גם לא ניסתה להכתיב את העתיד. לטוב ולרע, היא התמקדה יותר בשאלות מהות, הנוגעות למציאות האקטואלית, התמודדות עם בעיות בתחומי הכלכלה והערבות ההדדית, כמו גם הצגת הכורח להתמודד כעת עם מצוקת המפעלים האזוריים, עתידי העבודה השכירה. ניכרה גם פתיחות רבה באופי הדיונים על תחומי הפעילות הרעיונית, הפוליטית והחינוכית, כשהמאבק בגזענות ניצב בתוך.

זו באמת היתה ועידה, שנישאה על כתפי הדור השני. אך בני הדור הוותיק לא נעדרו ממנה וגם בני הדור השלישי הרימו קול וביחד עם החברות נאבקו על ייצוג הולם ב„מיני" סערות, שנבלעו במליאה, באווירה הטובה, ובקהל הרב, שמילא כל הזמן את מושבי האולם הגדול.

רבים יזכרו את הוועידה בזכות האירוח הנפלא והארגון המבריק של חברי כפר־מנחם ואנשי „צפית". אחרים ידבקו בכינוי: „ועידת הווידאו".

טנא „הפקות" (מימין) בפעולה. במה הוא מאכיל אותם? האם נתן פלד (משמאל) יצליח להשחיל מלהט במרכז. מתוחים מעט, חיים (ג'ומס) אורון ואפרים (פרוייקה) רוזן, מזכירי הקבה"א.

צוות הווידאו בפעולה

הודות לרצף השידורים המרשים, שליווה את כל מהלך הוועידה. אחרים, כאמור, יזכרו לה, את הניסיון לגבש מחדש את אושיות התנועה. יהיו גם כאלה, שיתקשו למצוא בה אתגרים יותר מרוחקים, לגעון המשך חלום בדרך הארוכה. אבל, הוועידה הזו לא השקיפה בחלונות, אלא התבוננה יותר בראי. בניסיון לחזק את הרגליים עליהן קרקע טובענית לא במעט. האם די יהיה באוויר ההרים, שהותירה מאחוריה? עוד יסופר.

מרים עין־דור

צילומים: בועז לניר

הצירים מתחככים בתוך חדר־האוכל של המוסד החינוכי „צפית". האירוח בכפר־מנחם היה מושלם ועורר התפעלות, כמו גם המדרכות החדשות, שבחלקן נוצקו ערב לפני הוועידה.

הנשיא חיים הרצוג כיכב ביומה הראשון של הוועידה. הוא נמנע מלהתערב בדיונים הפנימיים והתמקד בהתקפה חריפה על תופעת הגזענות, העלולה לנפץ את החלום הציוני. בתמונה: שיתרוּרי אחרון לפני הצילומים באולם הוועידה.

פרסם ב הדף הירוק

סולרואיד
וילונות גליליים

- וילונות גליליים.
- מסכי הקרנה.
- מסכי האפלה.
- רפפות ורטיקליים.
- דלתות הרמוניקה (אקורדיאון).
- פנלים (מחיצה יפנית).

דיזנגוף 282 ת"א
טל: 456241, 441178
המסעל: טל: 252953

אמקו מבנים בע"מ
יש לנו פתרון
לביתן נייד לשומרים

מבחר מבנים ניידים לאפשרויות שימוש שונות: לשומרים, למחסן, לכיתה, לחדרי קירור, למשרד, למגורים, לכיתת לימוד ולכל מטרה אחרת. המבנים ניתנים למכירה ולהסבה בתום השימוש.
יעוץ ארכיטקטוני צמוד לצרכי הלקוח.
חיבור מהיר לכלים וחשמל
אמקו מבנים בע"מ:

שעון מעורר

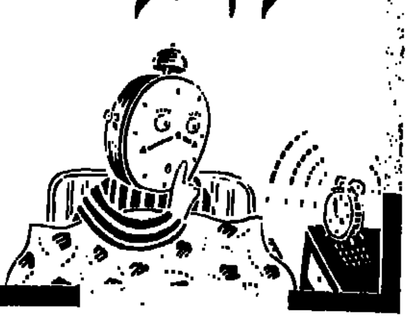

התק"ם: סוף תקופת המעבר

החידוש העיקרי של המושב השני של ועידת התק"ם, שיתכנס ביום ה' השבוע: ביטול מסגרות העבר

רק השבוע (ביום חמישי 10 בינואר) תסתיים באורח פורמלי הוועידה הראשונה של התק"ם.

המושב הראשון, שהתכנס בחודש יולי, לא התפנה לדון ולהחליט על המבנה הארגוני של התנועה. למען האמת, במועד זה עדיין לא היתה מוכנה מתכונת שלמה של מערך המוסדות הנבחרים של התנועה. רק לאחר הוועידה קיימה מזכירות התנועה דיונים ממצים בסוגיה הארגונית, שהובאו לידיעת צירי הוועידה בארבעה כנסים אזוריים. בהם נערכו דיונים והועלו שאלות המחייבות הבהרה.

קיבוצים וחברים גיבשו גם הצעות נוספות, שחלקן מסתייגות מהצעות המזכירות וחלקן משלימות אותן.

ההצעות כולן — מסמך המזכירות וההצעות שהגיעו מהקיבוצים — נידונו בוועדת ההצעות, שנבחרה במושב הראשון של הוועידה. בנושאים שבהם הושג קונסנזוס בוועדה הוכנסו שינויים במסמך המזכירות: בנושאים שנותרו במחלוקת תכריע הוועידה בין הצעות הרוב לבין ההסתייגויות.

*

המושב השני של ועידת התק"ם יעסוק איפוא בקביעת ההרכב, הגדרת התפקידים ודרכי הבחירה של המוסדות הנבחרים של התנועה. הכוונה היא הן למוסדות התנועתיים והן לפורומים הפוליטיים. כמו כן, הוועידה תחליט בסוגיית דרכי הבחירה של שליחי התנועה למערכות הציבוריות.

ואלו הם המוסדות הנבחרים:

ועידת התנועה מוגדרת כמוסד העליון של התנועה. תפקידה לדון ולהחליט על דרכה ומדיניותה של התק"ם, על עיקרי תוכנית הפעולה התנועתית ל־4 שנים ועל נושאים ארגוניים עקרוניים. הוועידה תמנה כ־600 צירים, כולם נבחרי הקיבוצים.

המועצה — תפקידה לדון ולהחליט בנושאים מיוחדים בעלי אופי עקרוני. זהו המוסד הרחב ביותר בין ועידה לוועידה, המונה 450 צירים. הוא חייב להתכנס לפחות אחת לשנה, אם בעקבות החלטות הוועידה, אם על־פי יוזמת המזכירות ובאישור המרכז, ואם על־פי דרישה של 25% מקיבוצי התנועה. גם המועצה מורכבת מנציגי הקיבוצים. בשונה מהוועידה — מצטרפים למועצה חברי מזכירות התנועה.

המרכז הוא המוסד המוסמך לדון ולהחליט על מדיניות התנועה בנושאים תנועתיים וציבוריים שוטפים. המרכז מוסמך, על־פי אמנת איחוד התנועות, לדון גם בנושאים פוליטיים. לדיונים אלה מצטרפים חברי תק"ם במרכז מפלגת העבודה, שאליה משתייכים רוב מניין ורוב בניין של חברי התנועה.

גם המרכז הוא ביטוי דמוקרטי של הקיבוצים. הוא מורכב ממזכירי כל הקיבוצים ומחברים נוספים קבועים, לפי גודל הקיבוץ. המרכז ימנה 1000 צירים וגם אליהם יצטרפו חברי מזכירות התנועה.

המרכז מתכנס לפחות אחת לחודשיים, ביוזמת המזכירות, או על־פי דרישת 10% מהקיבוצים.

הוועידה, המועצה והמרכז הם גופים סוברניים — כל אחד בתחומו ועל־פי סמכויותיו. אין תהליכי עירעור על החלטות מוסד אחד בפני זולתו.

המזכירות היא המוסד המוסמך והאחראי לענייני התנועה השוטפים ולקיום החלטות הוועידה, המועצה והמרכז.

מוצע, שהמזכירות תמנה, כבעבר, 61 חברים, אלא שהפעם מדובר על שינוי חדשני: רק 40 מחברי המזכירות יכהנו בה בתוקף תפקידם כגון מזכירי התנועה, ראשי האגפים, מזכירי תנועות נוער ונציגי התנועה במערכות־חוץ. 21 חברים, שאינם בפעילות באותה קדנציה, ייבחרו בבחירות אישיות על ידי מרכז התנועה, מתוך רשימה גדולה יותר של מועמדים, שיוצעו על ידי ועדת הצעות, שתיבחר בדרך־כלל על ידי הוועידה.

*

המערך הארגוני של התנועה כולל גם מוסדות פוליטיים. המודל המאפיין את התק"ם, מבחינה עקרונית, איננו המודל של קיבוץ־מפלגה. תק"ם קבעה במצעה את העיקרון של חופש הדעה, הביטוי, ההתארגנות והפעילות הציבורית והפוליטית של כל חברי התנועה. זהו מודל וולונטרי, של חופש בחירה במפלגה הרצויה לחבר. זהו מודל פלוראליסטי, המעניק לגיטימציה להשתייכות למפלגות שונות בקיבוץ ובתנועה.

עם זאת — התנועה הקיבוצית המאוחדת נוצרה כאשר נעלמה המחיצה המפלגתית בין „האיחוד" לבין „המאוחד", ומצע התק"ם הגדיר את התנועה לא רק כתנועה חברתית והתיישבותית, אלא גם כתנועה ציבורית־פוליטית וכתנועה שיש לה זיקה מיוחדת למפלגת העבודה, אשר בה חברים רובם המכריע של חברי התנועה.

המצע גם קבע, כי בשאלות מפלגתיות ובחירת נציגים במסגרת מפלגת העבודה — ידונו ויחליטו — מוסד תנועתי מתאים יחד עם חברי התק"ם בפורום מפלגתי נבחר".

על־כן, כוללות ההצעות המובאות לוועידה מוסדות פוליטיים כלל־תנועתיים ומוסדות מפלגתיים „טהורים".

המוסדות הפוליטיים של התנועה הם:

פורום פוליטי מצומצם בן 41 חברים, אשר ידון בשאלות פוליטיות ומפלגתיות שוטפות. הפורום יכלול את המזכירים הכלליים, שליחי התנועה לממשלה ולכנסת, להנהלה הציונית ולוועדה המרכזת של ההסתדרות ולפעילות המרכזית במפלגת העבודה ובוועדה הרעיונית־פוליטית של התנועה. כמו כן, ישתתפו בפורום 20 חברים, שייבחרו על־ידי מרכז התנועה וחברי התק"ם במרכז מפ' העבודה.

הפורום הפוליטי הרחב יהיה מורכב, בתואם למצע, „ממוסד תנועתי מתאים", והוא מרכז התנועה, ומחברי התק"ם בפורום מפלגתי נבחר — דהיינו חברי התק"ם במרכז מפלגת העבודה.

פורום זה יקיים דיונים פוליטיים והוא גם יהווה את הפורום, הבוחר את המועמדים לכנסת ולממשלה, לוועדה המרכזת ולהנהלה הציונית — מועמדים שיופיעו ברשימת מפלגת העבודה.

על־פי ההצעה יוכלו חברי מרכז התנועה, שאינם חברי מפלגת העבודה — כבלתי־מפלגתיים ואפילו חברי מפלגות אחרות — להשתתף בהצבעה.

אחת ההסתייגויות קובעת, כי ישתתפו בהצבעה רק חברי מרכז התנועה, שהינם חברי מפלגת העבודה.

בנוסף למוסדות הפוליטיים — יטפלו בשאלות פנים־מפלגתיות של מפלגת העבודה הגופים הבאים:

כנס צירי ועידת מפלגת העבודה.

במקביל לכנס זה יהיו כמובן כנסים של צירי הוועידות של מפלגות אחרות, שאליהם ישתייכו חברי התק"ם.

חברי התק"ם במרכז מפלגת העבודה. פורום זה ידון בדרכה של המפלגה ובנושאים פנים־מפלגתיים.

*

החידוש העיקרי של המושב השני של הוועידה הוא בסיום הפרק הפדרטיבי, שאפיין במידה רבה את התק"ם בתקופת המעבר, שראשיתה בהחלטות של התנועות לשעבר להקים את התנועה המאוחדת וסופה בוועידה הראשונה של התנועה.

בתקופת המעבר היה ייצוג פריטטי לתנועות המתאחדות במזכירות התנועה.

המזכירים הכלליים נבחרו על־פי מתכונת העבר, והבחירה של חברי הכנסת היתה במסגרות נפרדות — כל מסגרת על־פי הכללים הנהוגים בה.

לוועידה מובאת, ללא הסתייגות, ההצעה לבטל כל שריון או סידור פריטטי, לראות בתק"ם את מקור הסמכות לכל הגלגולים ולאפשר את תנועה לפיה כולם בוחרים בכולם.

כל הבחירות תהיינה תה ניית... זו הבשורה של הוועידה הבאה עלינו לטובה.

אהרן ידלין

פתוח במוצ"ש

לתשומת לב חברי הקיבוצים

אנו מבצעים
ריהוט מסיבי
עץ מלא
בכל ענפי הרהיטים

גלילי אליהו

מודיע שכדאי
לחברי הקיבוצים
להכנס
לאולמי התצוגה
לראות, לחנות ולקנות
עצוב בין לאומי
במחיר עממי

מבצע ענק
ברהיטי אליהו גלילי

- 40 מערכות סלונים * מזנונים
- חדרי שינה * פינות אוכל
- חדרי ילדים * מזרונים
- ארונות קיר * קטיפות תוצרת חוץ מרהיבות

בהנחות גדולות!!!

פתוח גם ביום ג' עד 9 בערב

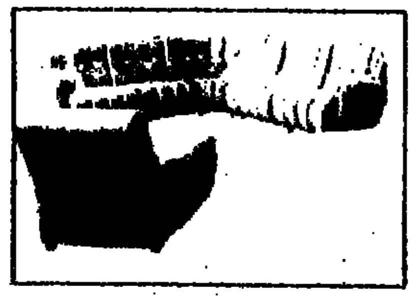

505 הזזה לסלון „רגב" שבתמונה
רק 695 ש"ח

כורסת טלויזיה עידן + הדום
מחיר מבצע 385 ש"ח במזומן

אפשרות ל־4 תשלומים שווים

רהיטי אליהו גלילי
גבעתיים: רחוב סירקין 13, ככר נח, טלפון: 735125, 738018
פתוח כל יום רצוף בין השעות 9 עד 21
(כולל יום ג') ביום ו' מ-9 עד 13.

ארנון לפיד

ירק

עוול בגן־עדן – סוף טובו

בקיץ 84', ב„מעריב" של שבת, פירסם יורם קניוק סיפור עצוב („עוול בגן־עדן"), סיפורם של זאב ורחל, זוג קשישים, שמקץ 42 שנות חיים בקיבוץ שבמרכז הארץ, קמו ועזבו העירה. על־פי הכתוב, זאב ורחל היו „מלח המשק, בעלי רמה אינטלקטואלית גבוהה אבל מאופקים, תרמו הרבה, גם אם לא מילאו תפקידי מנהיגות. כולם אהבו וכיבדו אותם, הם היו מעורים בחיי הקיבוץ והתנועה. המסירות שלהם היתה ללא רופי", וגו'. בקיץ 84' קמו, כאמור, ועזבו העירה, כשהם „ממורמרים על אפליה מחפירה כלפי החברים הוותיקים והקשישים, ועל הפיחות בערכי הקיבוץ בכלל", כניסוחו של הסופר.

טרם עזיבה, ביקש זאב את המובן מאליו: שהקיבוץ יעביר אליו, לא רק את כספי הרנטה החודשית, שמשלמים לו הגרמנים, אלא גם את כספי הפנסיה המגיעים לו, ככל אדם בגיל הפנסיה בארץ. הקיבוץ סירב. בכך, העיר קניוק ברשימתו, חטא הקיבוץ לא רק מבחינה מוסרית וחברתית, אלא גם פעל בניגוד לחוק ולאמנה

(„הגירוש מגן העדן" — ג. דורה)

עליה חתומות ישראל וגרמניה, ובה מתחייבת ישראל, כי כספי התגמולים הגרמניים לזכאי הפיצויים בארץ, לא יקוזזו מכל פיצוי, או פנסיה המגיעים להם. קניוק גם ציין, כי מזכיר הקבה"א העיר, שלו הוא מזכיר הקיבוץ המסוים, היה עוקף את התקנון, ומשלם לזאב ורחל את המגיע להם. נניח רגע לרשימתו של קניוק ונפנה אל אותו תקנון של הקבה"א, אל סעיף 21 שבו, „קיזוז זכויות". וכה נאמר בו: „היו לעוזב ותיק זכויות לפנסיה, גימלה, קיצבה, ביטוח, או תשלום בעל אופי פנסיוני מכל סוג אחר בארץ או בחוץ־לארץ, למעט קיצבת זיקנה וקיצבת שאירים מאת המוסד לביטוח לאומי, או קיצבת נכות, יקוזזו זכויות אלה בתשלומי הגימלה או הקיצבה המשתלמים לעוזב הוותיק, לפי כללים אלה: חישוב הקיזוז ייעשה בנפרד לגבי שני בני הזוג. חישוב הקיזוז, כאמור לגבי זכויות שמקורן בארץ, ייעשה על־ידי הקיבוץ על־ידי הפחתת כמספר השנים בהן רכש העוזב זכויות הנ"ל משנות ותקו הפנסיוני, ועל־פי כללים אלו. קיזוז זכויות שמקורן בחוץ־לארץ, ייעשה על־ידי הפחתת התקבולים מחוץ־לארץ, להם זכאי העוזב, מסכום הגימלה או הקיצבה המגיעים על־פי כללים אלו. העוזב חייב, לפי דרישה, להעביר לרשות הקיבוץ, או כרית־הפיקוח, כל מידע המתייחס לזכויותיו האמורות הנתונות לקיזוז כאמור".

זהו, איפוא, הסעיף ממנו שאב הקיבוץ את ההצדקה למעשהו. כל ביטויי הכאב והאכזבה ששמע קניוק וכתב, מפי זאב ורחל, אינם שווים איזכור, ולא רק משום שהם מוכרים כל־כך, אלא משום שהם, לעזאזל, צודקים ונכונים עד כדי באנאליות.

מדוע אנו שבים ונדרשים לסיפור העצוב־הישן הזה? משום שאז, כשפירסמו קניוק ב„מעריב" (וחרף נסיונותיהם של זאב ורחל לעצור בעדו), הוא נערך אפילוג והותיר אותנו עם טעם מר. היום, וליתר דיוק, כבר בשלהי אשתקד, נמצא לו אפילוג, לא כמעט בעזרת הלשכה לפניות הציבור של ר"ץ. ב־18.11.85 התקיימה בוררות בין בני הזוג לבין נציגי הקיבוץ, ולאחר שנשמעו טענות שני הצדדים, פסקו בוררי הקבה"א — אפרים רוזן (מזכיר) ויוסי אמיר (ו. חברה) — „מבלי לקבוע עמדה כלשהי ביחס להוראות תקנון הקבה"א בעניין דמי העזיבה, ופרט לעניין 21 לתקנון, הקובע כי „זכאויות פנסיה, גימלה או קיצבה יקוזזו מתשלומי הגימלה הקיצבה", החלטנו, כי לאור נסיבותיו המיוחדות של המקרה שלפנינו, אין לקזז הרנטה מגרמניה המשתלמת לזאב מן הקיבוץ".

סוף טוב? במקרה הפרטי של זאב ורחל — כן, הם „קנו את כבודם ועצמאותם", כהגדרתם, וחיים על כספי הרנטה מגרמניה וקיצבת הזיקנה ממדינת ישראל, בדירה ששכרו בנתניה. האם נגולה החרפה? לא לגמרי. לא עד שניווכח כי מה שעבר על הזוג הזה ייחסך מקשישים אחרים, אם ירצו ללכת בעקבותיהם. הרי התקנון לא שונה, אלא נעקף. וגם זאת רק „לאור נסיבותיו המיוחדות של המקרה שלפנינו".

— אפרים רוזן (שריד), מזכיר הקבה"א, מה היו „נסיבותיו המיוחדות של המקרה שלפנינו"?

— כבורר במקרה, אינני רשאי לומר מה היו הנסיבות המיוחדות. אבל אני מרגיש צורך לציין את רוחב ליבו וגמישותו של הקיבוץ המסוים בכל סעיפי התקנון, להוציא הסעיף הזה. ותקנון נתון, כידוע, לפירושים שונים.

— אולי משהו פגום בתקנון עצמו.

— התקנון מבוסס על ההיגיון של חיי הקיבוץ. בקיבוץ אנחנו אומרים, כל אחד כפי יכולתו, לכל אחד לפי צרכיו, ויודעים שהצרכים שונים מאדם לאדם. לקיבוץ ראייה שוויונית, והתקנון שואב מהראייה הזאת. אם נותנים דמי עזיבה לעוזבים, הנקבעים על־פי שנות ותק, גיל, וכיו"ב, ידוע שיש גם עוזבים יוצאי־דופן, שמצבם מחייב חריגה מהתקנון, והקיבוצים, אכן, חורגים כבנו לא פעם, לטובת העוזב. יש לזכור, שלא לכל מי שעוזב קיבוץ יש רנטה מחו"ל, ורבים צריכים להיות רק על הרנטה שהקיבוץ נותן.

— מדוע נאלצו זאב ורחל לפנות לגורמי חוץ לעזרה?

— לדעתי, לא היה בכך צורך. הדרך לבוררות תנועתית פתוחה בפני כל חבר, דרך ועדת־החברה.

— ואפשר לסמוך על בוררות כזאת שתהיה אובייקטיבית?

— בהחלט. שטחי ולא נכון להניח מראש, שבורר תנועתי יכריע דווקא לטובת הקיבוץ. מנסיוני כבורר, במקרים לא מעטים, בין קיבוצים ליחידים, אני יכול לומר שאין זה כך.

— היה לך קשה להגיע להחלטה, שקיבלת בבוררות האחרונה?

— לא.

●

שבוע לאחר הראיון הקצר והמספק הנ"ל, הגיע אלינו המידע הזה: ממש בימים אלה נודע לזאב ורחל, כי את קיצבת הזיקנה המגיעה להם, יקבלו רק החל מה־1.1.86, דהיינו, כשנה וחצי לאחר שעזבו את קיבוצם. ועוד נודע לנו, שהקיבוץ, אותו עזבו, אינו רואה מחובתו לשלם לזאב את הקיצבה על תקופת מה, כה היה חבר בקיבוץ אחר. נסע, איפוא, זאב לאותו קיבוץ אחר, בעמק בית־שאן, כדי להסדיר את המגיע לו ושם נאמר לו, כי כיוון שהתגייס בזמנו לצבא הבריטי, בניגוד לדעת הקיבוץ, רואה עצמו הקיבוץ פטור מתשלום חלקו בקיצבה.

חדשות „תנובה"

בשבוע שעבר שוב עשה הסיכסוך הממושך שבין „תנובה" לרשת ה„קו־אופ" כותרות. העילה להסלמה נוספת ביחסים שבין שתי רשתות השיווק, היא פתיחתה הקרובה, בחודש הבא, של חנות „רב־מכר" החדשה של „תנובה" במבואות ת"א.

זו העילה להסלמה. זה אינו שורש הסיכסוך, שמזכיר חברת־העובדים, דני רוזוליו הופקד על יישובו. שורשו, בחדירתה של „תנובה", לפני 7־8 שנים, גם אל תחום השיווק הקמעוני (באמצעות ה„היפרשוק") לאחר 50 שנות פעילותה כסיטונאית בלבד.

וב"שנו? וב"שנו אנחנו (והמושבים), אחרי הכל, בעלי המניות של „תנובה", כלומר, „תנובה" היא שלנו, ולא כפי שאפשר להתרשם, של לנדסמן בלבד. המנכ"ל יצחק לנדסמן הוא המינוי של מזכירות „תנובה". המזכירות (16 חברים) וההנהלה (35) הן בחירת מועצת „תנובה". המועצה (103 חברים), היא בחירת האסיפה הכללית של האגודה, וכזו, המתאספת אחת ל־4 שנים, משתתפים מאות צירים, נציגי משקים, מושבים וקיבוצים (ע"פ מספר יחידות המשק שבכל אחד מהם).

— מזכ"ל תנובה, יצחק לנדסמן (איילת־השחר), מדוע החליטה „תנובה" להיכנס גם אל השיווק הקמעוני?

— משום שתהליך התפתחותן של רשתות הקואופרציה גרם לעליית כוח המיקוח שלהן, עד שהן החלו להכתיב ל„תנובה" תנאים טובים פחות משהיו לה אצלן לפני כן. אז החלטנו לפתוח את רשת ה„היפרשוק", בנוסף לפעילות הסיטונית שלנו, ובכך השגנו יתרונות חשובים למשקים שלנו, בעיקר — הכושר לעמוד בפני לחצי הרשתות ותכתיביהן. יש לזכור, ש„תנובה" היא משווקת התצרוכת החקלאית הטרייה של ההתיישבות העובדת, ומתפקידה למכור מה שיותר ביוקר, על־מנת להורים הכנסה מירבית לחקלאים. זה מנוגד לאינטרס של רשתות השיווק האחרות, כמו ה„קו־אופ" של „דן־השרון", או ה„שופרסל", שמטרתן, כמובן, לשלם לנו מה שפחות ומה שיותר מאוחר.

— „דן־השרון" טוענת, כי על „תנובה" לעסוק רק בסיטונאות. יש איזו אסמכתה לכך?

— זו טענה משוללת כל יסוד, ומעולם לא הוצהר על דבר כזה. גם בעבר עסקה „תנובה" בשיווק קמעוני, אם כי בצימצום, וגם בעולם הרחב מקובל, שרשתות שיווק סיטונאיות עוסקות גם בקמעונות. ומדוע, מה שמותר לרשתות שיווק אחרות, אסור לנו? הרי ידוע לנו על התקשרויות שלהן עם מושבים ועם מחלבת רמת־הגולן. נכון שלרשת ה„קו־אופ" סיבה להרגיש עצמה נפגעת, כשם שנפגעו לפני שנים הירקנים הקטנים, כשנפתחו הרשתות הגדולות. נהגנו בהגינות, הסכמנו להיכנס למו"מ עם הקואופרציה הצרכנית, הבענו נכונות לעצור את פיתוח השיווק הקמעוני שלנו, בתנאי שה„קו־אופ" תרחיב במידה ניכרת את מכירת מוצרינו בחנויותיה. כשכבר היינו קרובים להסכמה, נסוגה ה„קו־אופ", באומרה, שאינה מוכנה להכניס בלעדיות ל„תנובה" ואינה רוצה להיות תלויה בה.

— נשמע הגיוני.

— נכון, גם לדעתי. אבל אז גם אין ה„קו־אופ" רשאית לתבוע מ„תנובה", שלא לעסוק במסחר קמעוני.

— לא נעים להיאבק בקואופרציה ההסתדרותית.

תנובה אינה של לנדסמן. היא שלנו

— צריך להיות ברור: „דן־השרון" אמנם מגדירה עצמה כחלק מהמגזר ההסתדרותי, מכוחותינו, כביכול, אבל מעשית וחוקית, היא לא משק קואופרטיבי ולא משק הסתדרותי. בעליה הם בעלי מניות אנונימיים, שרכשו את מניותיהם בשנות ה־40' וה־50'. כל דרך התפקוד והניהול של ה„קו־אופ" אינה שונה, או מיוחדת, לעומת חברות פרטיות, דוגמת ה„שופרסל", למשל.

— מה נותנת לנו, כניסתה של „תנובה" לשיווק הקמעוני?

— הרבה. ההיפרשוקים מקנים לנו יתרונות שאין לרשתות אחרות. הם גדולים, מחוץ לעיר, על קרקע לא יקרה מדי. תפעולם יעיל וזול יותר, הם מאפשרים עקיפת השיווקים הסיטוניים. התקפלות של „תנובה" מהשיווק הקמעוני, פירושה לטווח ארוך, מחירים נמוכים יותר לחקלאים שלנו עבור תוצרתם, וירידת כוח המיקוח שלנו בשוק. במצבה של החקלאות כיום, איננו יכולים לשמוט מידינו את הכלי הזה.

— בהזדמנות זו, מה היה עלינו להשיב על ביקורת שהושמעה על „תנובה", כשעצרה בזמנו אספקת תוצרתה לבתי־החולים?

— טוב שאתה שואל, כי הביקורת נבעה מאי־ידיעת העובדות. והעובדות: „תנובה" נוהגת להעניק לבתי־החולים אשראי של 20 יום. אבל כשבתי־החולים צברו חובות של 6 חודשים, ודחו אותנו בלך ושוב, לא יכולנו יותר להשלים עם המצב. לא ביקשנו, חלילה, את פרעון החוב כולו, שהגיע לשני מיליארד שקל, אלא רק תשלום על האספקה השוטפת, וסכום קטן על חשבון החוב. גם לזה הם לא נענו. לא היתה לנו, איפוא, ברירה. זה היה צעד קשה עבורנו. אגב, משרד הבריאות הבין אותנו, ואינני בטוח שלא היה מעוניין בכך. הבה נזכור, כי בסך־הכל לא היה מדובר בעצירת תרופות, וחלב אפשר לקנות גם במקומות אחרים. וכך, אמנם נעשה. הם קנו אצל ספקים קטנים, ולהם שילמו בכסף מלא. אם חשבו חברים, שנהגנו לא נכון — בבקשה, היה עליהם לתת לנו יפוי־כוח להמשך האספקה לבתי־החולים גם בתנאים שנוצרו, תוך ידיעה, שהם יהיו הנפגעים, כי מהם ימנעו ההכנסות המגיעות להם.

— והקיבוצים לא נתנו לכם יפוי־כוח כזה.

— בטח שלא. הם הסתפקו בביקורת. אתה יודע איך זה — חברי קיבוצים מוכנים ללחוץ כל עוד הלחץ לא מגיע לכיסם.

●

צאו ללקט סירפד

שלוש תגובות קיבלנו, על שאלתו של חבר־קיבוץ בדרום, איזו תועלת הוא יכול להפיק מן הסירפד המלבלב בגינתו.

מרק סירפד

בהיותי בניהנה עבודה, שצורף לבית־החרושת לנשק בקוחסטן, שמענו כמה הרצאות של פרופסורים רוסים על הערך התזונתי של הסירפד. לאחר מכן יצאנו לשדות, והבאנו שקים מלאים של סירפד למטבח של המפעל. האכילו אותנו בסירפד זה (מרק) הרבה פעמים בשבוע, ונהנינו מאוד (ואפילו ביקשנו רוטוקה — מנה כפולה).

יותר פרטים אין אני יכול למסור. עובדה — אכלנו ונהנינו.

יוסף פרידמן,
קיבוץ מסלות

לתרנגולי הודו

הכיצד לא תדעו? עשבים שוטים שכמותכם! הסירפד משמש מאכל תאווה לתרנגולי־הודו. שלשונם אינה נצרבת מן החומצה שבעליו. או שאולי גורמת להם החומצה הנאה כלשהי.

שבוב יצחק,
קיבוץ בית־ניר

אוצר

הסירפד שבגינתו של החבר מהדרום, הוא אוצר של ויטמין אי. צריך לקטוף לחבר לשתות מדי יום כוס של מיץ סירפד (שנעשה בבלנדר) על־מנת לנקות את הגוף ולעורר את המטאבוליזם. על תופעות ברוכות אחרות לא ידוע לי...

בברכה,
ב.ה.,
גלילים

רשמי טיול

בוקר עבות אחד של ראשית ינואר. יצאו חברי ועדת־ההתיישבות של מפלגת העבודה לטיול ביהודה ושומרון. למדריך השמנמן והחברה'מן, שסימן מבעוד מועד את התוואי והנחה את הטיול והקפיד על עמידה בלוח הזמנים, קראו בצהלה. המדריך כצהלה הוביל את האוטובוס בכביש חוצה־שומרון, מן השפלה המהבילה אל רכסי ההרים, שעננים אפורים רבצו עליהם, הצביע על האתרים שנשקפו ביעף מבעד לחלונות, וקרא להם בשמות: אריאל, מעלה־אפרים, אפרת, עפרה, גוש־עציון.

פה ושם עצר האוטובוס, והמטיילים ירדו ממנו כדי להיטיב ולראות בעיניהם עובדות שרואים מכאן, ולא רואים משם: תחת שלטון ממשלת האחדות מתנוונת ההתיישבות בבקעה, ומשגשגים הישובים הקהילתיים, שפרנסתם לא מכאן, של גוש־אמונים; בשנה האחרונה גדלה האוכלוסיה היהודית ביו"ש ב־20 אחוז; כל הגדה כולה היא רשת צפופה מאוד של התנחלויות ומאחזים: הדיבורים על פשרה טריטוריאלית או פונקציונאלית, ועל אוטונומיה, הם חסרי תכלית. וכמו לא די היה למטיילים בעובדות מביכות אלה שראו, גם נגזר עליהם לשמוע אמירות בוטות מפי תא"ל (מיל.) דב תמרי (על היעדר חשיבות בטחונית במעשה ההתיישבות, ב„עומק אסטרטגי" וב„גבולות בני־הגנה"), מירון בנבנישתי (התיזה המוכרת: הסיפוח הוא עובדה, המצב הוא בלתי־הפיך) ופייסניות־חמקניות מפי רה"מ, לסיכום („זו ממשלת חצי־חצי, ובארץ דמוקרטית, כשחצי העם חושב אחרת, קשה לעשות דברים"). משני ימי הטיול חזרו המטיילים רצוצים, אך בלתי־מרוצים. מה עוד שעד תחילת אפריל עליהם לכתוב, לא חיבור, אלא מצע. מצע ההתיישבות לוועידת מפלגת העבודה.

— ח"כ כץ־עוז (נחל־עוז), כבן שר־החקלאות, מדריך טיולים ויו"ר הוועדה להתיישבות של המערך, אתה מוכן לאמץ את התיזה של בנבנישתי?

— בנבנישתי עשה, ללא ספק, עבודה טובה בכסף שקיבל מהאמריקנים. כשנשאל, מה הוא מציע, לאור מה שאמר, השיב, אני לא מציע. אני רק מצלם את התהת של ההיסטוריה. מה עושים — תחליטו אתם, הפוליטיקאים. לטענתו, מאוחר מכדי לנקוט באיזושהי מדיניות, וגם היום, למרות ההסכמה על הקמת 6 ישובים בלבד, נמשך מעשה ההרחבה של ישובים קיימים ביו"ש. לא גוש־אמונים, לדעתו, הוא הגורם הפעיל, ובכלל, הגורם האידיאולוגי כבר לא קיים, אלא הגורם הכלכלי בלבד. איפה עוד יכול הישראלי הממוצע להקים בית יפה בתנאים נוחים כל־כך כמו ביו"ש? הגורם הזה הוכן ונוצל היטב על־ידי הליכוד, וכיום אנחנו בבעיה. מה שנותר עוד לעשות זה לסלול כביש רב־מסלולי ללב יו"ש, והעסק סגור. יו"ש הם חלק ממדינת ישראל. זו התיזה של בנבנישתי. לאור זאת, השאלה שנשאלת היא, מה הן האופציות שעוד נותרו ל„העבודה". והאם עודנה סבורה, שהירדן צריך להיות גבול מדינת־ישראל, ואם כן — כיצד נוהגים. לדעתי, תפיסת המפלגה עודנה נכונה, ומ־3 גורמים, משטר דימוקרטי, רוב יהודי וטריטוריה, עדיף לוותר על טריטוריה, ולא על השניים האחרים. מתבקשת, איפוא, ההכרה, כי ההתיישבות באזורי הביטחון שעל־פי תוכנית אלון, דרושה גם, ובעיקר, למצב של שלום, והיא נעשית כדי להכריע, שכוונתנו באזורים אלה רצינית, ובכל מקרה, גם במצב של שלום, הם יישארו בידינו.

— ולא נשמע יותר את הויכוחים על ההתיישבות כגורם בטחוני?

— לצערי, אכן ב־15 השנים האחרונות דובר יותר מדי על האספקט הבטחוני של המעשה ההתיישבותי, ופחות מדי על ההתיישבות כערך בפני עצמו. לא שינינו את תפיסותינו, אבל תמיד נגררנו, שלא ברצוננו, לעניין הביטחון — בימית, בבקעה, וגו' — ולאור זה שופטים אותנו, ולא על־פי ההתיישבות בנגב, בערבה ובגליל, שנעלמה מעיני הציבור.

— והמסקנה?

— שבמצע המערך צריכה להיות מודגשת חשיבות המעשה ההתיישבותי ברחבי ארץ־ישראל מבחינה חברתית, ישראלית וכלל אנושית. לאו דווקא בטחונית, ושכל ההתיישבות הזאת זכאית לסיוע ממשלתי. אין שום סיבה, שהתנועות ההתיישבותיות ישאו לבדן בנטל הסיוע להתיישבות החדשה בנגב, בגליל, או בבקעה. הישובים צריכים ליהנות מסיוע ממלכתי ומעדיפות באמצעי הייצור.

— האם תעז ועדת ההתיישבות להציע מה ייעשה בישובים הכלולים בטריטוריה שתציע לוותר עליה?

— אני מניח, שניאלץ לעשות כן, למרות שיש במפלגה ודאי כאלה שמעדיפים, שנמשיך לא לומר כלום. אני איני ביניהם. על המפלגה יהיה להבהיר לציבור הבוחרים ולחברי הישובים עצמם, שבהסכם־שלום עם ירדן, ימשיכו הישובים להתקיים תחת ריבונות ירדנית, לפחות הישובים הגדולים, ששום מפלגה, אפילו תרצה, לא תוכל כבר להסירם. אשר לישובים הקטנים, אינני יודע, אם נוכל להתעקש שימשיכו להתקיים תחת ריבונות ירדנית. אלה היושבים שם מתוך מוטיבאציה דתית, ודאי יישארו לשבת. מי שחשוב לו לשבת ליד קבר־יוסף ימשיך לשבת, ואני אעשה הכל להבטחת בטחונו. את בטחון הישובים אתבע מממשלת ירדן. מדינת־ישראל תוכל להיות אחראית לנושאי הפיתוח, החינוך, התרבות והדת ביישובים האלה, אך לא לחקיקה, למשפט ולביטחון־הפנים.

— אתה ודאי לא פרסונה־גראטה ביישובי יו"ש.

— בטח שלא. יורקים עלי. מה לעשות. זו דעתי. מתברר, אגב, שרבים מהישובים האלה לא לוקחים את האפשרות שהצעתי ברצינות. הם אומרים, הכלבים נובחים והשיירה עוברת. וממשיכים להתרחב.

— „העבודה" היא, אכן, כלב נובח.

— לצערי, ראש הממשלה ושרי העבודה לא רואים מה מתרחש. כשההליכה הממשלה על

טיול שלא לצורך חיבור, אלא לצורך מצע.

פשרה בין תביעות הליכוד ו„העבודה", והקמת 6 ישובים, שלושה באזורים המקובלים על הליכוד ושלושה באזורים המקובלים גם עלינו, לא ראינו את הצפוי. כלומר, שמשרדי השיכון התעשייה והמסחר, שהם בידי הליכוד, יזרימו כספים לישובים קיימים ביו"ש, על חשבון בית־שאן, קרית־שמונה, שדרות וכו'. כך נשברה ההסכמה. יוצא, שאנו חדלי אונים בשעה שהליכוד ממשיך לדאוג לאינטרסים שלו.

— האם תוזכר רמת־הגולן במצע החדש?

— לא, כשם שירושלים לא תופיע בו כנושא לדיון, זה נגמר. תושבי הרמה יכולים להירגע. ואינם צריכים לקפוץ בכל פעם שנדמה להם, שמישהו רוצה לקחת מהם את רמת־הגולן ולהחזירה לסוריה. הוויכוח יסוב רק על יו"ש ורצועת־עזה. לגבי האחרונה, אני מקווה, שהמפלגה תחליט, שאין לנו חלק ונחלה ברצועת־עזה. אין לאיזור זה יותר חשיבות בטחונית מאשר לג'נין ושכם, ומי שמצרף אותה לארגומנט הבטחוני — מחליש אותו.

— האם תצייר הועדה להתיישבות מפת דרישה?

— במידה ויוחלט שדנים על עתיד הישובים בטריטוריה שישראל מוכנה להחזיר לירדן, תהיה מפה, או לפחות סימון ואיתור של אזורים. אני אפעל בכיוון זה, מגיע להבריגו בליכודם לרשת דברים נכונים יותר מכפי שהם היום, אשתדל גם שכל מיני מחוייבויות היסטוריות או „התחלקיות" היסטוריות שלנו ייבדקו מחדש.

●

משל האיגלו

היטב חרו לו, למיקי הדר (נוה איתן), חוסר האונים ואוזלת־היד שגילתה התק"ם, נוכח סירובו של מזכ"ל ההסתדרות לתביעתה, להוסיף אדם משלה לוועדה המרכזת. „היו צריכים לתבוע זאת ביתר תוקף, לא להסכים, להקים צעקות".

מיקי הדר היה מזכיר החטיבה הקיבוצית בנוער־העובד, עד שקרא לו קיסר, ערב הבחירות להסתדרות, להיות עוזרו לעניינים חברתיים. מאז הולך וכבד ליבו של הדר הן על המפלגה, „העבודה", הן על התנועה, התק"ם. „הנטייה הקיימת כיום במפלגת „העבודה" היא למרכז, והנזק שנגרם בכך לדמותה כמפלגה סוציאליסטית הוא בלתי־ישוער ובלתי־הפיך. האם יודעים בקיבוצים שלמעלה משליש פועלי המדינה משתכרים משכורת רעב? האם יודעים, שעיקר הנטל במיסוי נופל כיום על כתפי השכירים? איך יתכן מצב כזה, עם ממשלה שחציה בידי „העבודה"? ואיך זה אנחנו, התק"ם, מרשים שיהיה כך? אנחנו מסתגרים בגיננו שלנו, ובכך מסייעים, שלא במודע, לרחיקתנו מן הבמה ההסתדרותית, כפי שנרחקנו מן הממשלה. אנחנו חיים באיגלו. חם בפנים קר בחוץ. הפכנו לחברה אוטארקית, המספקת את כל צרכיה בעצמה. כשמדובר בחומר זה נסבל. אבל כשמדובר גם בצרכים רוחניים־תרבותיים, זה חמור. ההיסטוריה מלמדת, כי אף קומונה חילונית לא החזיקה מעמד יותר מ־70 שנה. ולא בגלל קשיים כלכליים, אלא בגלל סגירות וניוון".

— והמעורבות בערי הפיתוח והשיתוף האזורי, הם כלום?

— בכל מקום, הם לא מספקים. כי אינם נובעים מעומק הלב ומתוך שבילי הקיבוץ ודעת־הקהל, אלא הם פרי החלטות מלמעלה. התנועה הקיבוצית היא דברה אפיפיורית. פעם קמים האפיפיורים, ומנסים לכוון את התנועה לאפיקים, שאבות התנועה ראו בהם עקרונות־יסוד ואידיאולוגיה. אחרי הגיחוך נפתח המציאות על פני האפיפיורים. ואז הם קמו ודרשו כתכון למעורבות. והרי כתנועה, שהאוונגארד היא נר לרגליה, היה עלינו לעסוק בנושאים האלה הרבה לפני שבא הליכוד וליבה את השנאה כלפי התנועה הקיבוצית „המתנשאת, המסתגרת".

— לא תתחמק מהצעות קונקרטיות, מה צריכים עוד לעשות?

— ראשית, להפסיק את המעורבות הפילנטרופית. לא לשלוח עוד לבית־שאן ילדים בני 18, שיסבירו למשפחות ברוכות ילדים ועיירות בנסיונותיהם, איך צריך לחיות. מעורבות אמיתית היא זו, המלבשת על מערכות ומבנים קיימים. למשל, פתיחת בתי־הספר שלנו לתלמידים מן הסביבה הלא קיבוצית. הבל לטעון, שבכך יאבד החינוך הקיבוצי מייחודו. איזה ייחוד? הרי בתי־הספר שלנו הם הישנים מוזנחים, ומכוונים על־ידי משרד החינוך. הם מלאים במורים שכירים, ובחינות הבגרות הן גולת־הכותרת בתוכנית הלימודים שלהם. רק כשילמדו ילדינו עם ילדי עיירות־הפיתוח על ספסל אחד, הם יכירו אלה את אלה, ותיווצר מעורבות אמיתית. מכשיר נוסף היא המפעלים האזוריים. אלה, כידוע, גלמים שקמו על יוצריהם. איך אפשר לבוא ולדבר על מעורבות והשתלבות בקרית־שמונה או בבית־שאן, כשרבים מתושבי אותן עיירות הם פועלים במפעלינו, הכפופים למנהלים קיבוצניקים. זהו חומר־נפץ. שאם לא נמהר לנטרל אותו, אם על־ידי העברת המפעלים לבעלות אחרת, „כור" או „תנובה", אם על־ידי שיתוף הפועלים בהנהלות, ואם על־ידי מתן אפשרות לפועלים לרכוש את מניותיהם, נקצור פירות באושים יותר משהצרנו עד כה.

— אולי יש לך רעיון מקורי באמת?

— כן. בואו נעשה מהפיכה. מהפיכה התנדבותית, שתקיף את הקיבוץ כולו. כל משפחה, בהגיע תורה, וע"פ מכסה שנתית שתיקבע בכל קיבוץ, תיתן שנת שירות בסביבה העירונית על ידה. השבי הקטנר שלי ידע, שבשנה הבאה תורו לצאת לפעול בעיירה קלונית בעיירת־פיתוח. משפחה אחרת תדע מראש, שבעוד שנתיים תצא להדריך נוער. משפחה שלישית תצא בהגיע תורה, ליישב צעיר. ורביעית — תסייע לקליטת יהודי אתיופיה. כך תהיה המעורבות ההתנדבותית את כל חברי הקיבוץ. איזה תנופה תהיה אז לעניין המעורבות, ואיזה דם חדש יוזרם לדמים בעורקינו.

●

לזעזע את הסוציאליסטים

לזעזע את הסוציאליסטים אינו קשה יותר. וגם לא מזעזע פחות, מאשר לזעזע את הבורגנות. מדי איזה זמן נודע על מעשה קונדס שהתרחש בקיבוץ מקיבוצי הקבה"א. בו נהגו פירחים מקומיים להצביר בצבין ולהכחיש ערווה של פיסת אידיאולוגיה, או סיסמה, מאלה האמורות להדריך את התנועה והמפלגה.

החידוש בוצע בקיבוץ גת תעלול מן הסוג הזה, בניסוח של הבנה ויצירת אווירה, לקראת סמינר שהתקיים שם, בנושא „שסעים בחברה הישראלית". כמה ימים לפני פתיחת הסמינר הוכנה והתארחה בקיבוץ משפחה ערבית־נוצרית, במטרה לבחון, כביכול, אפשרויות קליטה בו.

בעקבות הביקור הזה זומנו חברי הקיבוץ לשיחת חברים, לדיון עקרוני על קליטת משפחה ערבית בקיבוץ. מכבר, אומרים, לא ידע קיבוץ גת שיחת חברים רבת־משתתפים ונרגשת כמו זו. כשהיה הדיון בשיאו, עצרו אותו יוזמי התעלול בפתאום. בהכניסם אל האולם ההומה את המרצה, הד"ר אברהם רוסקין, הלה פתח מיד בהרצאת הכבוא לסמינר המתוכנן, שעניינו היה, כאמור, קיטביות בחברה הישראלית. כמה חברים נפגעו ממעשה הקונדס הזה, ופרשו לבתיהם.

— אברי יגה, רכז־התרבות, מיוזמי התעלול. מסכת אצות העצים וכבתה לגבוי כעיתה?

— קשה לי לקבוע. הדיון לא הגיע לסיומו, כיוון שהופסק בשיאו, וגם עסק בצד העקרוני ולא הקונקרטי. ברוב ההחלק הציבור לשניים. קיצונים, שהיו בעד קבלת משפחה ערבית לקיבוץ, וקיצונים שהיו נגד. מעניין, שדווקא הוותיקים ביטאו סובלנות ונכונות להתכור עם פניות כזאת, והצעירים פחות. האמת, אם נהיה ריאליים, שאין מקום למשפחה לא יהודית בקיבוץ. זה פשוט לא ילך.

— אתה שותף, אם כן, לאלה שאינם מאמינים בשיסכה.

— זה מסובך, בלתי אפשרי. אתה מתאר לך, שילד ערבי יישב בכיתה עם ילדים יהודים ציונים, וילמד על חנוכה והמכבים ויום העצמאות? יש עם זה בעיה.

— בקים צריכות, איפוא, להחליף דגלים?

— אחד החברים, בודדת, ביטא יפה את הדילמה, הוא אמר: אנחנו דוגלים בסוציאליזם ואחוות עמים, וברגע שאנחנו צריכים להפגש את הסיסמאות האלה, אנחנו מתחילים להתחבט. אחוז כפה ואחר בלב.

— כך זה, אכן, נראה.

תשמע, ידוע, שיש צביעות בחברה הישראלית, והקיבוץ שותף לה. אבל הצביעות הזאת מאפשרת גם ספירה מצויינת בין קיצוניים משני הצדדים. אין סיכוי שנגיע להחלטה, ונשכב להדיח את הנושא על הקף. דווקא אנא, מה הבעיה, מדוע לא לנסות?

ההחלפה את הסיסמה

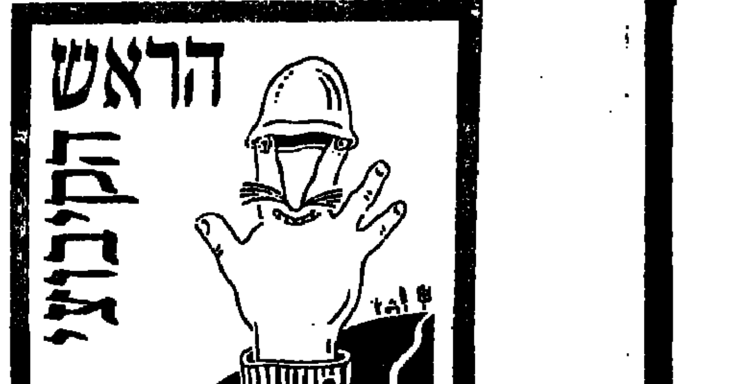

„פראייר"

השכר נחשב אצלנו לנושא אינטימי. לכאורה, יודע כל אחד, כמה השני הרוויח, שהרי אנחנו צמודים זה לזה. אבל מי שראה פעם תלוש משכורת מבין, שגם בעל התלוש לא מבין. חברי קיבוץ פטורים מהשאלה המרגיזה, מי שווה כמה כסף. אבל היתרון היחסי הזה שלהם הופך לחיסרון כאשר הם, ואפילו גזבריהם, מתקשים להעריך את הקשר הכספי שבין שירות לתמורה. אני מבקש להאיר כאן דוגמה אחת קטנה: כמה (וכסף) שווה הרצאה בקיבוץ.

הוותיקים זוכרים את המרצה שנשלח מוועדת התרבות של הוועד־הפועל. הוא סיפר לחברים על אמנות בפאריס. אמנם הוא לא היה שם, אבל זו היתה פרנסתו. בחדר־האוכל הוקרנו שקופיות של המונה ליזה ולחברים היתה חוויה תרבותית. שכר ההרצאה היה קבוע ושולם באמצעות „מפעל המיזל" של ההסתדרות.

אחר־כך הטלוויזיה הביאה את המונה־ליזה לחדר ואחר־כך כולם נסעו לפאריס. הדמות הפאתטית של המרצה הנודד נעלמה. עמו נעלמו חבר מרכז המפלגה, שמסר אינפורמציה, ירח העיון ותרגום היד בצד הסרט.

והנה, דווקא עכשיו, יש סימני חזרה. בקיבוץ השכן מדברים על חברה לומדת. אז אולי ננסה גם אצלנו הרצאה. המליצו על מישהו מהאוניברסיטה. אמרו, שיש לו יחס לקיבוצים: יש אצלנו כמה מתלמידיו. ובכלל, נשבר מהטלוויזיה. אז מבקשים ממירי, מוועדת־תרבות, שתתקשר אליו.

מירי, עניינית מאוד, מאתרת את המרצה בטלפון. ללא הקדמות היא מודיעה לו: החלטנו, לנסות לחדש אצלנו את ההרצאות. המליצו עליך ואנחנו רוצים שתבוא ביום שני הקרוב, להרצות במועדון על „עגנון והקיבוץ". המרצה כבר קיבל פניות כאלה, על כן הוא איננו נדהם. באורך־רוח הוא מסביר לה, שיש לו ערב פנוי רק ביום רביעי בעוד שבועיים ושהוא איננו מרצה לספרות, אלא להיסטוריה. מירי מאוכזבת. קצת קשה לה לקבל,

שמרצה מקצועי לא יכול להרצות על עגנון, אבל היא מוכנה להתפשר על „בן־גוריון והקיבוץ"; שיהיה, היא מוסיפה. היא לא הזכירה תשלום. המרצה לא שאל. לא נעים.

קשה להסביר, מדוע המרצה הסכים. אולי בגלל שנמאס לו להרצות רק במגדל השן האקדמי. אולי בגלל שהנושא „בן־גוריון והקיבוץ" הוא אתגר עבורו ואולי בגלל שבקיבוץ יש קהל מבין: חלק אפילו היה מעורב בנושא. קהל כזה הוא אתגר. הנושא הוא אתגר והכנת ההרצאה חייבת להיות מדוקדקת. יש הרבה לקרוא ולבדוק וצריך לבנות את התיזה. לפחות 10 שעות ישיבה בספרייה, קריאת עיתונים מהימים ההם ובדיקת הספרות. אחר־כך נסיעה לקיבוץ: 80 ק"מ לכל כיוון. שלוש שעות נהיגה, 15 ליטר דלק.

ההרצאה היתה מעניינת. המועדון היה מלא, ומירי אמרה, שהיא מופתעת. את הקרדיט היא צברה לעצמה (עשיתי הכנה מצויינת, אמרה). הכי הפתיע אותה, שאף אחד לא קם בשעה 11, והיו כאלה שנשארו עד אחרי חצות והעלו זכרונות על ביקורי בן־גוריון בקיבוץ. אחר־כך, בדרך למכונית, היא נזכרה: צריך לשלם לך? המרצה היה נבוך. אני חושב, אמר בהיסוס. כמה? הוא לא ידע. אין תעריף קבוע. מירי הבטיחה לברר.

עד שמבררים עוברים שבועיים, עד שתופסים את הגזבר, עד שחותמים על הצ'ק, שולחים, והדואר ובכלל: לאחר חודשיים מגיע צ'ק על סך 18.000 שקלים ישנים. מירי הוסיפה פתק: „תודה, ההרצאה היתה נהדרת ואנחנו מזמינים אותך לעוד אחת. בעניין התשלום בירררתי. אז כך: התשלום עבור הרצאה — 40 דולר; הכפלנו ב־1500 שקל לדולר, יצא 60.000. צריך לנכות 55% מס הכנסה במקור ועוד 15% מס ערך מוסף כחוק. סך הכל הורדות: 70%, שהם 42.000 שקל. נא לאשר לי, שקיבלת 18.000".

המרצה לא רצה לפנות למירי ולהזכיר לה, שהוצאות הדלק בלבד היו גדולות יותר מסכום זה. ובכלל, אחרי שמדברים על בן־גוריון, ציונות וחברה צודקת, לא נעים לדבר על דבר קטנוני כמו כסף: עוד יכולים לחשוב, שהוא מוהל או רופא. אז מוותרים.

הסכום הזה הספיק בדיוק לרכישת ספר להכנת חלק מההרצאה הבאה. בינתיים הגיעו עוד כמה טלפונים — „שמענו, שהיתה לך הרצאה טובה, אז אולי תבוא גם לקיבוץ שלנו". רוב הפניות נדחו. המרצה לא גילה את הסיבה האמיתית. רק למישהו שטרח לביתו הוא אמר, שאמנם המצב בתנועה הקיבוצית קשה, החקלאות במשבר וכו', אבל גם האוניברסיטה בצרות ואין לו תקציב למחקר. לבסוף הוא נעתר. הקיבוץ המזמין קרוב, יש לו שם הרבה חברים ותלמידים. אבל יש לו תנאי: הפעם ההרצאה — חינם.

תחשיב בלתי אפשרי

הכנת הרצאה	10 שעות
נסיעה	3 "
הרצאה	2 "
סה"כ השקעת זמן	15 שעות
שכר מינימום לשעת עבודה של מומחה	5 דולר נטו
5 × 15 =	75 דולר
הוצאות נסיעה 160 ק"מ כפול 16 סנט לק"מ	25 דולר
ס"ה שכר מגיע	100 דולר

כדי להגיע לסכום זה (לאחר ניכוי 55% מס הכנסה ו־15% מע"מ), צריך הקיבוץ לשלם 325 דולר להרצאה.

אף אחד לא יכול לדרוש סכום כזה.

אף קיבוץ לא יכול לעמוד בזה.

מתנת הקיבוץ

מי שנואש מאפשרות לקבל תשלום סביר, מעדיף להרצות חינם. חינם מרצים פעם אחת. הקיבוץ רוצה עוד הרצאות או הוא נותן מתנה. מתנה וערב־תרבות — הספר „כאן על פני האדמה": בבית המרצה 12 עותקים של הספר (המצוין) הזה.

מתנה אחרת: ציור של אמן מקומי.

חדר העבודה של המרצה באוניברסיטה מקושט בנסיונות של ציירים חובבים מהקיבוץ. מפאת חוסר מקום נתרמו חלק מהם לחדר הסמינר של סגל המחלקה. הם מהווים תזכורת טובה למרצי המחלקה, שאחד מהם הוא פראייר.

זאב צחור

דילמה

„וכשאני לעצמי מה אני..."

(על „השטח הפרטי" של ח"כ כצל'ה)

יש משהו מצודד במדור „שטח פרטי" ב„סוף שבוע" של מעריב, וקוראים לא מעטים נמשכים קודם־כל לשני העמודים של ה„שטח" הזה. יש בכך מן המסקרן: אנשים מאירים את עולמם האישי, משיחים על נטיות, חולשות, הערצות, „מה רוצים הם להיות" וכו'. יש תמיד מתח מסוים תוך כדי הקריאה, בציפייה למכלול המצטייר בדרך־כלל מתוך פרטי המסופר. הנה צומח הכללי מתוך ובאמצעות הפרטי: הנה ניווכח, ש„היער ממשי יותר מן העצים".

מציגים את עצמם ב„שטח פרטי" בני דורות ומוצאים שונים ובעלי עיסוקים מגוונים. וככל שאני זוכר, באמצעות ד' אמות של כל־אחד מהם נארג גם „עולם" שמעבר לו — שהוא חלק ממנו, או שהוא עורג אליו.

לפני מספר שבועות כיכב במדור זה מיודענו כצל'ה, מנחל־עוז, או כפי שהוא מכונה: „אברהם כץ־עוז, סגן שר החקלאות". הוא כמו־מעורר סימפטיה בחשיפה העצמית שלו; ויחד איתה מתעורר חיוך נבוך, תוקפת אותך אי־נוחות.

ואנסה להסבירה. יש ואירוע עני מחייב לעיון ולאו דווקא התעלמות.

בכל מה שכצל'ה מספר על עצמו אין כמעט חריגה מתחומי הצבעים, חוש המישוש (של האדמה), חוש הטעם וכדומה. „זכרון הילדות החזק שלו" מתוחם רק בצלילים ובצבעים („פאק פאק" של פרסות סוסים, מובילי דליז'נס בתל־אביב של ילדותו). ובכל השטח הפרטי שלו אין יותר ממשפט אחד, המבטא תוכן איזשהו, שמתייצג בו עולם מחשבות כלשהו, שיש בו הד לגישה ערכית זו או אחרת. ובעצם, דובר מובהק זה של הקיבוץ, „מראשי התק"ם" — כפי שהוא מוגדר על־ידי המביאים אותו לדפוס — אינו חורג כלל מד' אמות של חבר'מנות חביבה.

הקוסמוס האישי שלו נמתח מאהבת האדמה, אדמת נחל־עוז (וזהו האקורד הפיוטי ורב־ההדרים בתצוגה העצמית שלו) עד מושאי ההערכה המעריצה שלו, והם שניים: שמעון פרס כ„אישיות בת־זמננו" ובן־גוריון כ„אישיות היסטורית". השני הוא 'עולם האצילות' והראשון הוא 'עולם הבריאה': תקרת עולמו היא המפלגה; אישיה הם שמי־השמים שלו.

בדרך־כלל מתחילים המתייצגים ב„שטח פרטי" של מעריב (והם בוודאי מונחים לכך על־ידי העיתונאית המופקדת על המדור) במעגל החזותי של ביתם ובאהבותיהם־נטיותיהם, כפי שהן מגולמות בדירתם, או בחדר־עבודתם. כצל'ה נבדל מקודמיו בכך, שהוא כמעט נשאר תקוע בממד זה.

באחד ממאמריו היותר מעניינים והפחות ידועים כותב ביאליק על תמורות המתחוללות במושגיה של תרבות ושכתוצאה מהן „מקבלים (המושגים) במשך הזמנים והדורות... תוכן חדש לגמרי". וישנם גם, הוא מוסיף, „הרבה מושגים (המגלמים קניני רוח של חברה מסויימת)... שנשארה מהם רק קליפתם החיצונית בלבד, מבלי שיור כל־שהוא של תוכנם הקודם" (ראה „תחיית התרבות בארץ ישראל", תר"ץ, דברים שבעל־פה, תרצ"ה). כאן, בדיוקן ה„פרטי" שמצייר בפנינו כץ־עוז, אין הד לתמורות ואף לא לקליפתיות של מושגים ערכיים. כל שנותר הוא „אני". בלא כל „אני מאמין". אין כאן „יחיד" כחלק מ„יחד" תוכני, או פרט המשולב במסכת תרבותית־חברתית כלשהי.

סברנו, שיחיד אינו יכול לשרות במנותק ממערכת, שהיא גם מורשת, חברתית־ערכית. „כל איש יש לו שם" ושמו כולל, או אמור לכלול, את משפחת הרעיונות וסולם הערכים של תרבות מסויימת, כפי שהם מתגלמים באופקיו־שלו (וראה ביטוי חי לכך בשירה של זלדה, הנרמז לעיל), או

ואם יש כאלה, או היש להם הד ברור, ב„שטח" של כצל'ה?

ראוי לעמוד גם על צד אחר באני כשלעצמו, המסכם כאן. פעם היו נבחריהן של מפלגות הפועלים, קל וחומר שליחיהן של התנועות הקיבוציות, מציגים את עצמם כפועלים „בשליחות התנועה", כיוצאים מתוך קבלת „מרות" שולחיהם וכו'. כצל'ה יוצר נורמות חדשות לגמרי בתחום זה: לא עוד פעילות בשירותה של תפישה, או כהיענות לצו התנועה וצרכיה — אלא, ותחת זאת, אמביציה אישית כשלעצמה. הכוהניות הממלכתית היא לו נחוקת יעוד קבוע. פיסגת החלומות, שעליה שח סגן שר החקלאות, היא... „להיות שר החקלאות"!

ישאלו: „מה אתה רוצה ממנו?" — הרי זה „אחד מהחבר'ה", בולדוזר רציני, רב־פעלתנות למען רבים. „איש מוביל" בלי לברבר הרבה. לא טוחן־רוח, אלא כותש הרים; וכל זאת „למען כולנו". בחור תכליתי שיודע להזיז עניין.

אכן, אין לי דבר „נגדו". היפוכו של דבר: אך לא זו השאלה — שהרי „השטח" שלו ברשות הרבים אמור להיות „מטעם" ו„בשם". הלא כך דיוקנו אמור לבטא־להציג בבואה של העולם הקיבוצי שהוא בא בשמו, ובתור שכזה מתעניינים בו, בדמות „הבולטת" של הקיבוצים בכנסת.

כרטיס־הביקור שלו אינו יכול להיות, אם כן, אישי מכל וכל (וההיעדר המתייצג בו הוא ההיעדר של שולחיו. זה ביטוי שלא־מדעת לוואקום הרוחני המעמיק, המציין את התנועה הקיבוצית כיום. „פני אדם" מציגים את דיוקן אישיותו ועולמו. ו„פני ציבור" הם במידה רבה בבואה של ציבורם. נבחרי התנועה הקיבוצית בצמרת הממלכה הם „פני הציבור" שלה. גלה לי את פניך, ואומר לך מי אתה. ולכן, ניתן היה לצפות לפרופיל אישי, שיש בו גם משהו מן הכללי, ממד שמעבר לנוכחות

הקונקרטית. והדבר חשוב לא רק מבחינת ה„ייצוג" כלפי חוץ. גם מבית רצינו מאוד להכיר־לדעת אם יש תכלית מאחורי ה„תכליתיות" שלו.

שמעו איך הוא מסביר אהבתו לאמנות פלאסטית — „אני אוהב ציור, שמביע איזושהי מחשבה, תפישה. פנים שהצייר הצליח להוציא החוצה". הוא עצמו לא הצליח להוציא את אלה. ואם לא שמענו ולמדנו דבר על תפישה או מחשבה שלו, אולי היינו — כך האמנו — שומעים מהו „משא הנפש" שלו בהיה: אל מה הוא נושא עיניים? היש לו איזה חלום אוטופי? והנה אנו למדים מעדותו העצמית, שפיסגת כיסופיו היא להיות שר ושמושא רצונותיו („אילו יכולת, מה היית משנה בעצמך?" — נשאל) הוא „להוריד 20 קילו".

הבעיה היא, כאמור, לא כצל'ה, אלא העולם שממנו הוא בא ושאותו הוא אמור לבטא, לא רק „לייצג". בעצם, דרכו מוצג בפנינו שיר־האני־העני של התנועה הקיבוצית.

פעם היתה לתנועה הקיבוצית הנהגה והיו לה מרכזי הקרנה. עתה יורשים המארגנים ומייצגי האינטרסים גם את מקום החשיבה והחזון בירידתם. וכאן נעוץ פשר נוסף לרגישות הגבוהה לדיוקנם של „פני הציבור" הקיבוצי כגון כצל'ה. בעצם הדגשים ששמים אנשים כמותו למעשיהם, כשליחים ורכזים, נדחקים לדרגה השנייה והשלישית תחומי החינוך, החברה, העיצוב הרעיוני, הנוער. המאכריות הפוליטית, וייצוג האינטרסים הכלכליים בידי „איש חזק", אמרגן יעיל, מתרחבים בהווייה כזו מעבר לקו התיחום הראוי להם.

אברהם שפירא
יזרעאל

אוניברסיטת חיפה
אורנים
בית־הספר לחינוך של התנועה הקיבוצית, דאר טבעון, טל: 04-930811

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

החטיבה האוניברסיטאית

לימודים לקבלת תואר B.A במדעי הרוח. לקבלת תואר B.Sc להוראת מדעי הטבע ולתעודת הוראה בבית־הספר העל־יסודי

מדעי הרוח:

חוגים:
- מקרא
- ספרות עברית והשוואתית
- היסטוריה כללית
- היסטוריה של עם ישראל
- היסטוריה של המזרח התיכון בן־זמננו
- מחשבת ישראל
- שפה וספרות אנגלית – חד־חוגי

חטיבות:
- לשון עברית
- לשון ערבית (לא נדרשת ידיעה מוקדמת של הלשון הערבית)
- ספרות
- פילוסופיה
- לימודי הקיבוץ

מדעי הטבע –
המחלקה להוראת המדעים:
חוגים:
ביולוגיה – מסלול חד־חוגי
קיימת אפשרות ללימודי כימיה במתכונת מורחבת.
• מתמטיקה־פיזיקה – מסלול אחיד המורכב מ־2 החוגים במתכונת דו־חוגית.
כולל אפשרות קבלת הסמכה להוראת המחשבים בביה"ס העל־יסודי. מדריך לנרשמים וטפסים לבחינות הכניסה הפסיכומטריות ניתן לרכוש במפעל השכפול באורנים או בחנויות סטימצקי בקמפוסים האוניברסיטאיים.
מידע נוסף ניתן לקבל בימים א'־ה' באורנים: מדעי הרוח 04-930832
מדעי הטבע – 04-930819.

ההרשמה ללימודים בחטיבה הסמינרית נמשכת

מסלולי הכשרה
למורות וגננות, מורים לכיתות ג'־ו', מורים לחינוך מיוחד.
מורים לאמנות ואומנות, מורים למוסיקה, מורי אולפן וספרנות.

השתלמות חד־שנתית
למורים וגננות והסבה לחינוך מיוחד.

קורס
למקורות ישראל וקורס חד־שנתי בספרות ואמנויות.

מכינה לעולים
פרטים ניתן לקבל בימים א'־ה' אצל:
תמר חורב, מינהל תלמידים, אורנים, ביה"ס לחינוך של התנועה הקיבוצית, דואר טבעון 36910, טלפון 04-930756.

רק ב־1943

בעקבות הרשימה „אחרוני הליבראלים" בגיליון 480, הנני מבקש להעמיד דברים היסטוריים על דיוקם, גם כאשר יובל שנים חלף מהאירוע, ודורו הולך ונאסף אל עמו ומתמעט בצורה מואצת.

ברעננה, בשנת 1935, לא התאחדו שני פלגי תנועת „הנוער הציוני". זה לקח עוד שנים תמימות. רק ב־1941, במגדיאל, הם התאחדו. ברעננה הוכרז על ייסוד סיעת העובד־הציוני בתוך הסתדרות העובדים הכללית. חברי הנוער־הציוני, שנטו לציונים הכלליים, שייסדו לאחר מכן את קיבוץ תל־יצחק, המשיכו שנים הרבה לאחר רעננה לדבוק בהתנגדותם להסתדרות. זאת עובדה היסטורית. כאמור, תיקנו דרכם ב־43'.

ואם באותה שיחה נשאל צ.ח., מזכ"ל הנוער הציוני, על אידיאולוגים של התנועה, כדאי היה לאזכר את שמו של דניאל נגנא, טננבוים ז"ל, איש אושה, לימים מפעילי חבר־הקבוצות, לאחר מכן „האיחוד", שהיה בזמנו המזכיר הראשון של סמינר הקיבוצים בתל־אביב ומייסדו, עורך „ניב הקבוצה" ו„איגרת", שנפטר לפני כעשרים שנה.

דניאל טננבוים, איש הגות מובהק, עליו הוטל לפרוש את היריעה הרעיונית של „העובד הציוני". הרצאתו היתה המרכזית בוועידת רעננה. לו הקדיש ברל כצנלסון רוב דבריו, שהוכתרו בכותרת „יתבררו ויתלבנו דברינו" (פורסמו בגיליאם בכל כתבי ב. כצנלסון), עם הקדשה ל„הנוער הציוני", למעלה מחצי עמוד וכצדק דבלטה תנועה ערכית קטנה זו. אשה, כדבריך, „הבויה היטב בחיך התק ס'".

אודה מאוד, אם תוסיפו גם את שורותי הקצרות לתיעוד מעמד הוועידה ברעננה.

שלום זבילוני,
אושה

לא להכתים אותם

נדהמתי מהדברים הכתובים והמרומזים בכתבה „לחזור לדיברה העשירית" (31.12.85). את כוח העבודה של המתנדבים אנו מנצלים זה או שנה (ומאז 67'). קבוצת המתנדבים למעשה מורכבת מבודדים שונים, שהדבר המשותף היחיד ביניהם, הוא רצונם לעבור בקיבוץ. פתאום, הופכת קבוצה זו ל„סכנת בריאות הציבור" אצלנו: מצאנו לנו שעיר לעזאזל!

האמת היא, שבמשך כל השנים נעשה מיון המתנדבים (וגם חברי אולפנים בקיבוצים) בצורה שטחית ביותר, אם על־ידי שליחי העלייה, ואם על־ידי פעילי המדורים למתנדבים של התנועות הקיבוציות. כאחות בקיבוץ וכאחראית על אולפנים בעבר, ידוע לי על מקרים של אנשים, שהעלימו מחלות כרוניות (וגם עבר פלילי), בעיקר מחלות נפש. אבל מה בין כל זה ובין „הסכנה הקיימת לבריאות הציבור מנוכחותם של מתנדבים בקיבוצים", כדבריכם?

לא ידוע לי על המלצת משרד הבריאות לבדיקות לגילוי „ההרפס". ואם אומנם תהיה כזו, מדוע רק למתנדבים? מדוע לא לחברי אולפנים, גרעינים, חיילים, נקלטים, ובכלל לכל חברי הקיבוץ? תשובה המתנדבת, לגבי הבדיקות לגילוי האיידס, היא בהחלט לעניין — אין היא שייכת לקבוצת סיכון יותר מכל ישראלי אחר!

הקיום של קבוצות מתנדבים בקיבוצים מהווה בעייה כאובה, כי הן מהוות בתוכנו קבוצה שולית, אנשים שהגיעו אלינו במקרה, בלי כל הבנה של מטרות הקיבוץ וצורת החיים. אנו רואים גם כוח עבודה זולה, ואחריותנו לגביהם היא מאוד מוגבלת. אבל זאת לא סיבה להכתים אותם כמפיצי מחלות וכסכנה לבריאות הציבור.

ולגבי אותה „הדיברה העשירית", אני נזכרת בתשובה שנתתי למתנדבת צעירה, שטענה לפני, ש„בקיבוץ כל־כך קל לחיות יחסים מיניים". אמרתי לה, שאפילו בקיבוץ, אף אחד לא מכריח אותה. אותה תשובה הייתי נותנת גם לחברי הקיבוץ.

נחמה יודרא,
ניצובה

לשתיקה יש משמעות

ובכן, הכתבה „סיפור יפה להג" מפרי עטו של בר א. לפיד, בגיליון 172, נצטיכה להכות גלים ולעורר תגובות שרשרת, לנוכח הפתעתה של צפי מור, מזכירת כפר־עזה (גיליון 171).

אינני יודע כמה מכתבים עוד יגיעו למערכת, עד שבר לפיד יואיל להגיב לדברי הביקורת הרבים של הקוראים — גם לשתיקה יש משמעות משלה.

דברי ההנגדיה של מזכירת כפר־עזה הם אציליים כשלעצמם, אבל אין בהם לתקן העוול שנגרם לוותיקי הקיבוץ, מצרים וכגנו ראים באחת.

כאמור, נכונותה של גב' מור לא תצליח ליישב ההדורים. בוודאי התגובה היתה שונה, לו היו כותבים על חברי כפר־עזה דהיום, שהם „הוציאו יבש", פלוס כל הרכילות שקשורה הנמצא.

ועדיין אני מצפה לתגובתו של הח' לפיד, שיחקור הדברים מחדש על־מנת להעמיד דברים על דיוקם.

דודי יעקב,
ירושלים

ארנון מגיב:

אינני יכול, לצערי, וגם אינני רואה לנחוץ, להגיב על כל מכתב המתיימר ביקורת הבהירה, אי גידוף, שמגיע אלי. כבר כידוע, שצדדים הרבה לכל מטבע, ולכל אדם ראיית שלו. אינני יכול לקבל את מה שעולה ממכתב הנ"ל, כאילו דברים שנאמרו ע"י חברי כפר־עזה טובים וכשרים פחות מאלה שבמטבע היא. זוהי „מבצעית־התביר" שלי בעיקר הזה, ובגיירים רבים נוספים.

אתה מרוצה מן הלול שלך?

כבעל לול אתה ודאי יודע מה ערכו של בידוד טוב. אם יש לך לול קונבנציונאלי, חשוב לך להקטין ככל האפשר את הפער בתנאי הבידוד בין הלול שלך ללול המבוקר. אם אתה בעל לול מבוקר, מטרתך להגיע לניצול מירבי של השקעתך

פולינום מאפשר לך לעשות זאת בהוצאה מינימלית!

פולינום הוא חומר בידוד מעולה לתיקרת הלול. הפולינום עשוי מיריעות פוליאתילן שקופות וצמודות, המכילות בועות אויר ומצופות ברדיד אלומיניום בצידו האחד.

תכונות הפולינום הן מגוונות ביותר:

ממתן את תנודות האקלים בתוך הלול: הרכבת הפולינום מקטינה את עומס הקרינה בקיץ ב־4 עד 5°, עובדה המאפשרת הגדלת הצפיפות במקום 10-12 עופות למ"ר, ניתן לגדל 14-16 למ"ר. בחורף, פולינום מקטין את הוצאות חימום הלול בכ־40%!

מפזר חום אחיד: התפתחות הלהקה טובה ואחידה יותר, העופות מנצלים את המזון לגידול ולא לחימום עצמי ונמנעת תמותה גבוהה כתוצאה מצפיפות אפרוחים מתחת לאומנות

חסכוני: מחירו של הפולינום כ־50% ממחיר הבידוד הקונבנציונלי

קל להתקנה: הרכבת הפולינום פשוטה ואינה מצריכה כוח אדם מיומן

רב שימושי: לפולינום שימושים נוספים רבים ומגוונים בענף הלול: חיזוק בידוד בלולים מבוקרים, וילונות מפרידים בלולי פיטום והטלה, וילונות חיצוניים, בידוד תעלת איוורור בלול מבוקר, בידוד מחסני ביצים ועוד

גזור ושלח

אני מעוניין בפרטים נוספים על הפולינום.

שם פרטי ______ שם משפחה ______

כתובת ______ טלפון ______

פולינום לשיפור ריווחיות הלול

פוליאון — קיבוץ ברקאי ד.נ. מנשה טל. 063-78545 שיווק: מוצרי תכן, רח' הארבעה 12 תל-אביב. טל. 263267

לא רק צורכת — גם יוצרת...

„כיצד ניתן לחיות במקום מסוים בלי קשר עמוק ומלומד אל עברו?" שואל ד"ר רפי פרנקל מבית־העמק. ארכיאולוג וחוקר תולדות התהוות ה„קבוצה". המתלבט רבות בשאלת השילוב בין איש המדע וחבר הקיבוץ

„בכל אתונה העתיקה — על הוגי הדיעות. על הפילוסופים, המשוררים, יוצרי המחזות, המוצגים עד ימינו אלה. על האקרופוליס שלה ועל כל אוניה. כל כולם, בפוליס ההיא — מנו פחות בני־אדם מאשר מונה התנועה הקיבוצית", קובע רפי פרנקל. אלא שאינו רוצה להציג בכך את התנועה הקיבוצית, כמי שאינה עונה על הציפיות ממנה. מתוך שאינה עומדת, כראוי, במשוואה הזאת. על־פי דרכו סבור הוא, שגם לנו תפקיד בתחומי האמנות והמחקר. ממש כשם שתפקיד לנו בחקלאות, בתעשייה ובשאר ענפי המשק. והארכיאולוגיה עבורו היא אמנות לכל דבר. ביטוי לכושר היצירתי שלו ושל כל העוסקים בה. כשהוא מדבר בזכותה זו, של הארכיאולוגיה, שוב אינך מטיל ספק בכך.

רפי פרנקל, חבר בית־העמק, נולד בגרמניה (1929), וכהיותו בן ארבע היגר עם הוריו לאנגליה, עם עלות היטלר לשלטון. גדל והתחנך באנגליה, מכאן שרידי המבטא האנגלי, הדבקים עדיין, פה ושם, בדיבורו.

רפי הוא מבין אלה המיטלטלים בין הכרתם בצורכי החברה והמשק, לבין נטיית ליבם, הדוחקת בהם לקיים את הצו הפנימי שלהם, האחר. הנתפס עדיין כאחר, אולי, מפני שבאחרות הזו שלו יש דבר, כך נדמה לו, העשוי לשרוט בהארמוניה המשמרת הזו.

חבריו, בבית־העמק, משוכנעים, שהוא נוטה להגזים בכך. ההערכה לגביו בקיבוץ גדולה מכפי שהיא משתקפת בעיניו. לא רק שמלווים באהדה את מעשיו, אלא אף רואים באלה „תרומה לחיי החברה ובעיקר לילדים, שבזכותו החלו לגלות עניין בתחומי עיסוקיו. „נוסף לכך", הם אומרים, „הוא פעיל בוועדות, באסיפות הקיבוץ ומגלה מעורבות בנושאים רבים, פנימיים וחיצוניים". במפה הפוליטית, הם מציבים אותו באגף השמאלי. אך בקיבוץ פלורליסטי כמו בית־העמק, דעתו של איש אינה נתונה לכך. הם מציינים, בלא־מעט הערכה, את העובדה שכאשר קיבל את הדוקטוראט שלו סירב, באופן נמרץ, שיצויין הדבר בקיבוץ, בדרך כלשהי.

השמן והיין בגליל

בגיל שבע־עשרה, לאחר שהצטרף לתנועת „הבונים" באנגליה, הלך להכשרה, ונדרש להישאר בה עד תום המלחמה. ב־'49 עלה לארץ, הצטרף לגרעין האנגלי בכפר־בלום והתגייס לנח"ל. כמי שנשאר כ„אחווים" — היה למפקד מחלקת נח"ל באפיקים. שם פגש את לאה אשתו, שהיתה אז בגרעין הברזילאי, אשר יועד לברור־חיל.

לאחר השירות, הצטרף רפי לגרעין שלו בבית־העמק, ומאז זהו ביתו. עד שיצא ללימודי הארכיאולוגיה ותולדות ארץ־ישראל — באוניברסיטת תל־אביב, עבד ברפת. בלול ואף יצא לשליחות מטעם „הבונים" לאנגליה. משסיים את הלימודים, הוא שילב את עבודתו בקיבוץ עם עיסוקו בארכיאולוגיה.

ככל שנקפו השנים, נטלה הארכיאולוגיה חלק רב יותר בלוח העבודה שלו. כיום הינה עיסוקו העיקרי. לצד הוראה באוניברסיטת חיפה. במכללת תל־חי ובקרוב גם בתל־אביב. בשבתות — עדיין ברפת.

בקיבוצו יאמרו לך, ששנים רבות, אולי רבות מדי, היה אוטודידאקט. את לימודיו האקדמיים החל בגיל מבוגר למדי, נכון היה לשלחו, מוקדם יותר, לאוניברסיטה.

במהלך אותה עבודת מחקר, אשר הגיש לקבלת התואר השלישי, בה עסק בתהליכי ייצור השמן והיין בגליל, הוא אף גילה שתי תגליות משלו. בשטח הזה. הראשונה חשפה שוני במתקנים החקלאיים לייצור השמן והיין, לפי האזורים השונים, כלומר, כל איזור והשיטות והאמצעים שלו. התגלית הנוספת היתה איתור איזור מחייתו של שבט אשר וביסוס מקומו, על־פי מפת השבטים, המופיעה בספר יהושע. רפי מרגיש, שלא אשכח לציין את חלקו של צבי גל מגניגר, במחקרים אלה. היום, שמם של רפי פרנקל וצבי גל, ידוע בקהילה האקדמית בארץ ובעולם, כמומחים לנושאי הגליל בתקופות הקדומות.

> סקר ארכיאולוגי הוא מיפוי השטח וספירת המלאי של הנכסים הארכיאולוגים של כל איזור. ע"י איסוף חרסים של כל אתר ואתר ותיארוכם, ניתן לצייר מפות גיאוגראפיות־היסטוריות של התקופות השונות ולעקוב אחר השינויים במרגם הישוב. המעקב אחר השינויים האלה, מאפשר להוסיף מישור חדש ללימוד ההיסטוריה ואופי האוכלוסיה, מבחינה כלכלית, מיקומה והתפתחותה.

לא רק מכורח המציאות

דומה, כי מתוך אותו טילטול פנימי, פנה רפי לחקר התהוותה של „הקבוצה" — מן הימים של טרם דגניה ועד להקמתה. וכמו כל דבר שהוא ניגש ללומדו, הוא הופך, עד מהרה, לבקי ומומחה בו. אפילו מוקי צור מעין־גב, האמון על סיפורי אותם ימים, מעיד (כך מספרים בבית־העמק) שרפי „עולה עליו". הוא אף סייע, בשל כך, בשיחזור חצרה של כנרת.

במחקר שערך על־אודות אותם ימים, הוא מוחה נגד התפיסה המקובלת, כאילו הקיבוץ נוצר רק מכורח המציאות, כאילו הרעיון של חיי שיתוף לא ניצב לנגד עיניהם של המתיישבים, בטרם עלו לנקודה. במאמר ארוך ומפורט, המשובץ מובאות וציטוטים, הוא מתאר את הלבטים והשיחות, הרבות, שקדמו להחלטה ההיא: את התנאים המיוחדים ששררו בגליל, השונים מאלה שהיו ביהודה; את התהוותה של „הקומונה החדרתית", שהולידה את ניצני השיתוף ואשר גיבשה את האידיאולוגיה של הקמת משק עצמי שיתופי; את היאוש שזרעו דבריו של בן־גוריון, שהגיע למסקנה, שהפועל האשכנזי לא יהפך, לעולם, לפועל חקלאי; את תרומתו הייחודית של יוסף בוסל, האיש ששם לו למטרה להוכיח, שהתיישבות המבוססת על שוויון ושותפות — יכולה להצליח; את ההתלבטויות בתוך הקבוצה, בנושאים הרבים, העולים מתוך צורת החיים הזו, כמו חינוך־הילדים המשותף, היחס לשכירים וכיוצא באלה.

„מייסדי הקבוצה", הוא כותב, „הם שנהגו להדגיש, כי היווצרות קבוצתם לא באה ממחשבה תחילה, אלא צמחה מתוך החיים". לכך, הוא מניח, קשורה קירבתם של אנשי דגניה לא.ד. גורדון — „וזה האחרון, שלל תיאוריות ופרוגרמות... ‚דברים כאלה אינם נעשים על־פי תיאוריות ועל־פי תוכנית קבועה מראש, כי אם נבראים מתוך החיים'. חברי דגניה האמינו, איפוא, שיצירה בת־קיימא תיווצר רק ‚מן החיים' ובלי ‚תוכנית קבועה מראש', ולכן האמינו, שכך קרה הדבר. אולם כפי שמסתבר מכל תולדות קבוצתם, האמת היתה שונה".

רפי, כבר ניצת כולו מן הנושא: „תאר לך, מה קורה לנערים בני שש־עשרה, שבע־עשרה, בלא כל מסגרת של משפחה, או של ‚הסוכנות' או של כל גוף אחר, בתנאים האיומים ששררו אז בארץ: זאת היתה תקופה נוראה: רק החזקים נשארו. ואלה שנשארו סייעו לאלה שבאו אחריהם, בעקבות הצהרת בלפור ומלחמת־העולם הראשונה. ודע לך, גיבורי התקופה ההיא היו, דווקא, הנשים, כלומר הגיבורות".

חידוש השורשים

כאשר סיים רפי את לימודיו באוניברסיטה, היה הסקר הארכיאולוגי של המדינה תקוע ועומד, בגלל מצוקת תקציב. לפיכך, הוחלט באוניברסיטת ת"א, להמשיך ולעסוק בסקר בצורה „הצייהתנדבותית", כלשונו של רפי. באיזור פתח־תקוה. לשם כך, נעזרו במתנדבים, שהיו בעיקרם חברים מן התנועה הקיבוצית, ואשר השקיעו מכירות ומרץ מזמנם ומיוזמתם. „אני שאפתי, שכאשר יגיע הסקר לאיזור הגליל המערבי, לאיזור שלנו, אוכל להשתלב בו". בשנת 1979 הוא מלמד שלושה ימים באוניברסיטה, ושלושה ימים בשבוע — עובד ברפת. בתקופה הזו, הוא לוקח על עצמו, ביוזמתו ובהתנדבות, את אירגון עבודות הסקר באזורו. הוא זוכה לשיתוף פעולה של חברים נוספים, מקיבוצי האיזור. כאשר „האגודה לסקר הארכיאולוגי של ישראל" נוטלת על עצמה לבסוף, לסקור באופן יסודי את כל הצירנה, היא מעלבת אותי ואת שאר המתנדבים בפעילותה. תרומתה של האגודה: ההוצאות הטכניות והרכב. ימי העבודה ניתנים על־ידי התנועה והמועצה האזורית. „ימי העבודה" שבים, אצלנו, ועולים. הם אינם כרפים כמנו.

רפי מהסס בהסקת מסקנות. הוא מוכן לערער על כל קביעה. לשוב ולבחון ולהזור ולהתלבט. הוך שיתוף הבריו למקצוע, או הקוראים את חיבוריו. כשהוא קובע דבר, נדמה, שיש בו ממש. מכאן ההתלבטות הגדולה בשאלת השילוב בין האיש היוצר או איש המדע וחבר הקיבוץ; מכאן המועקה הזו, שאינה נוטשת אותו; מכאן היא מחפש את שורשי ההתהוות האידאית של החברה הקיבוצית; ומכאן הוא מפליג בהשוואות, עד ימי תור־הזהב של אתונה: „אם בראשית התנועה הקיבוצית, הושם הרגש, בראש ובראשונה. להוכיח שהשיטה הזו היא גם שיטה כלכלית הרי היום, הנושא הכלכלי פשוט השתלט עלינו. כל דבר שאינו מביא רווחים ישירים, נתפס אצלנו כלוקסוס. והלא התנועה הקיבוצית מתיימרת להיות יותר מאשר חברה של איכרים. הפכנו להיות הומניים כדי.

נדמה לי, שתפקיד שמירת הסביבה, מחקרה ועיצובה, הוא מהובתם של תושבי האיזור. כיצד ניתן לחיות במקום מסוים בלי קשר עמוק ומלומד, אל עברו? דווקא לנו צריך להיות מובן, בראש ובראשונה, תפקיד זה. התנועה הקיבוצית צריכה להיות לא רק צורכת בתחום ידיעת־הארץ — אלא גם יוצרת".

אהוד דור

ארכיאולוג רפי פרנקל: „כל דבר שאינו מביא רווחים נתפס אצלנו כלוקסוס. והלא התנועה הקיבוצית מתיימרת להיות יותר מאשר חברה של אכרים".

ברמת־הכובש

בית־החרושת החדיש
עם הגג הכחול
הצבעתי על המכונות שקים
מסביב השתרע נוף הפרדסים
ואדמת החול הבהירה
שאין לי מלים
(כמי שנעתקות המילים בשעת אהבה)
אלהים אדירים! כמעט צעקתי בקול
איזה אושר זה יכול
להיות ילד בגיל כזה רך
לצמוח כמו תורמוס כחול
וחרציות צוחקות
וצבעונים
והילכים יד ביד
וכשעוברים בשדרת הפיקוסים נדמה
שענפים טובים
מחייכים אליך
שומרים עליך לעד

א. עלי

16:30 - ופתאום נפסק החשמל

חושך.

המעלית נתקעה בקומה החמישית. המפעל דומם. פס הייצור משותק.
מחלקת הגנרטורים של אלקטרה מבטיחה לך שכל זה לא יקרה.

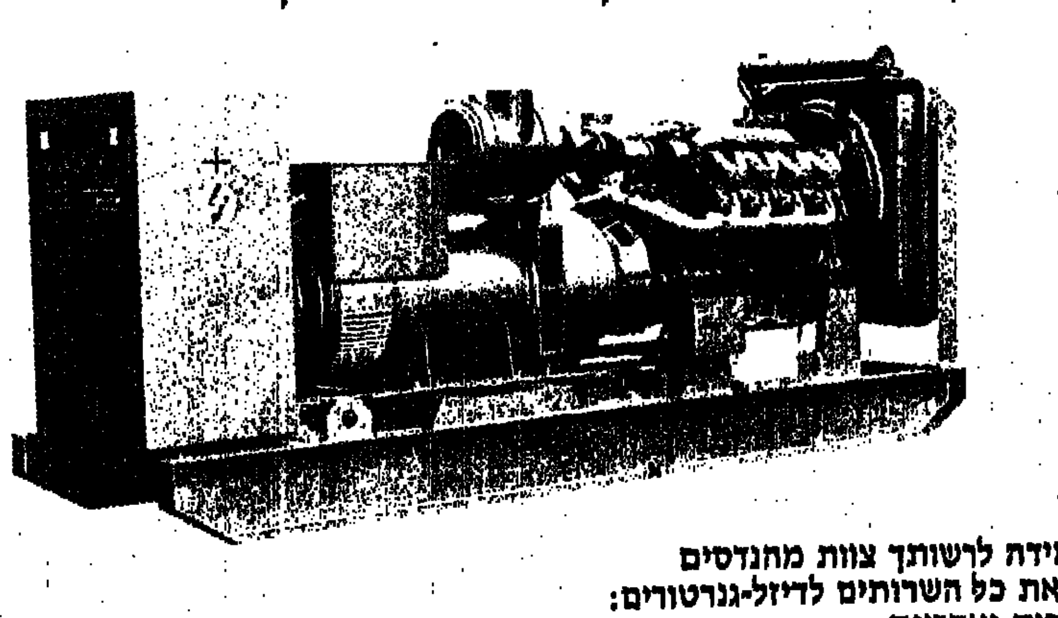

הגנרטורים של אלקטרה מפעילים את המעליות, משאבות המים, תאורת החרום ושאר המתקנים החיוניים.
למחלקת הגנרטורים של אלקטרה נסיון רב בהתקנה, הפעלה ותחזוקה של דיזל-גנרטורים בהספקים שונים למגוון רחב של תחומים: תעשיה, חקלאות, רפואה, שיכון ובינוי, מקלטים ועוד.
לרשות אלקטרה עומד ציוד אמריקאי ואירופאי מעולה מטובי היצרנים.

אלקטרה - חברה גדולה ואמינה, מעמידה לרשותך צוות מהנדסים וטכנאים מיומן ומקצועי, שיספק לך את כל השרותים לדיזל-גנרטורים: יעוץ טכני והנדסי, תתקנה, שיפוץ, שרות ואחריות.

התקשר אלינו למחלקת גנרטורים, טל' 9610877, 03-9611231.
אלקטרה, רח' ספיר 1 אזור התעשיה ראשל"צ.

אלקטרה
מקבוצת כלל תעשיות

צפויון בע"מ

ייצור כורסאות וספות נפתחות למיטות
מזרוני ספוג וסנדוויץ בכל גודל רצוי עם ציפוי
מבדי כותנה כביסים, בדי אקרילן ובד ריפוד

המזרונים מתוצרת
קיסריה פולימרים בע"מ
יצרני מזרוני „רילקס" ו־SKR

לקיבוצים תשלום בהמחאות של ארגוני הקניות של ההתישבות העובדת

המפעל ואולם תצוגה
בנין מרכזים — רח' היסוד 1 כיתן 130 ת"א (ליד איצטדיון בלומפילד)
טלפונים: 03-826495, 03-635086

רכל קניות
מעתה!
כלי עבודה והספקה טכנית
ישירות מהיבוא!!!
י. זגמן ושות' בע"מ
אספקה ישירות לתאי האיסוף
ספק מורשה לתק"מ • השומר הצעיר • ותנועת המושבים
— נוסד 1946 —

- כלי עבודה ואביזרים
- כלי חיתוך • משורי סרט
- מוצרי ליטוש
- מקדחים — H.S.S / ווידיה
- ציוד מגן ובטיחות
- כלי גינון
- דבקים ומשחות אטימה
- מלחציים
- צינורות — השקיה/אויר
- מברשות פלדה למיניהן
- כלי מדידה

UNICO
STANLY
BLOSTA
PEUGEOT
WEKA
ERSTA
KRINO
RECORD
SORA
JAPAN

ועוד!!!

לנוחיותך חניה בחניון צמוד — חינם!
תל־אביב דרך פתח־תקוה 30 מיקוד 66182
(ליד התחנה המרכזית — מול חברת החשמל)
טלפונים: 3—370862 • 378418 • 03-370279

עם אוזן לקרקע

הניתן להתמודד עם המשבר הכלכלי ועם השלכותיו על המערכת? איך גוברים על מצוקות הפרט ומונעים משברים נוספים?

משברים בארגונים, ובמיוחד משבר כלכלי, הינם תופעה מצויה בתקופתנו. בארה"ב ובאנגליה, בשנה ממוצעת, אחד מכל עשרה ארגונים עומד ערב התפרקות או מתפרק כתוצאה ממשבר כלכלי. ברקע למשבר מתגלים דפוסים דומים. לעיתים המעבר כרוך בניהול כושל ובריכוז ההחלטות החשובות בידי אדם אחד. לעיתים חסרות מערכות אינפורמציה חיוניות והארגון אינו מגיב לשינויים ארוכי־טווח שחלו בסביבה: יש שנגרמות בעיות מהסתבכות בפרוייקט גדול מדי, מעבר ליכולת הארגון. ויש שנכשלים בעומס הלוואות, החורג מסיכון עסקי רגיל.

ארגון המסתבך כך עובר תקופה של הכחשה, בה הוא מפעיל מנגנונים שונים להתעלמות מהמצב המתהווה והאיום הכרוך בו. בשלב ההלם הארגון עובר מפתן קריטי, בו כל הכוחות הלוחצים מתנקזים יחד בהתפרצות שאין להתעלם ממנה. כאשר מצב זה קורה, כושר הארגון נפגע והוא יורד בתפקודו לרמת שווי־משקל הרבה יותר נמוכה. ברמת תפקוד נמוכה זו הוא מנסה להתאושש תוך היעזרות בגורמי חוץ: בנקים, ארגון־העל שלו וכו'. אין הדבר קל, כי כושר העמידות, רמת המשאבים וכושר ההסתגלות הכללית — כולם מוגבלים יותר. משלב זה הארגון יכול לעבור להתאוששות או להתפרקות. המעבר להתפרקות יכול להיות עניין קצר של מספר חודשים או — במידה ולארגון משאבים רזרביים גדולים, או תמיכה חיצונית — יכול התהליך להימשך שנים.

אם הארגון יצליח להתאושש ולהתקדם לקראת היחלצות, הוא עלול לעבור תקופת מעבר ממושכת עד השינוי וההתחדשות. תקופת המעבר הארוכה הזאת תכלול שלב, בו הארגון ינסה להתלכד הגנתית ולהיאחז במה שהיה, על־מנת לא לאבד את המוכר והבטוח. אך על־מנת להגיע לשינוי, יש להינתק ממה שהיה ולהחשף מיוזן חריש, ולכך דרוש זמן. כאשר נוצרו הגישה והחזון החד־שים ולאחר שהחלו בהגשמתם, עוברים לשלב השי־ני וההתחדשות, בו בונים את המציאות החדשה.

מוקדי הטיפול

במצב שהתהווה היום, יש ניקום לטפל ברמה התנועתית וברמת הקיבוץ הבודד. ברמה התנועתית יפעלו במאמץ לשנות את התנאים החיצוניים, הכלכליים והפוליטיים, שהשפיעו על החרפת מצבם של קיבוצים רבים. יתארגנו לעזרה הדדית וידריכו את הקיבוצים.

אעסוק בהתארגנות בקיבוץ הבודד. ההתארגנות תתמקד בארבעה נושאים: הנושא הכלכלי, השלכותיו על המערכת, עזרה לאנשים, מניעת משברים בעתיד.

הנושא הכלכלי: יש בו כמה תחומי פעולה — צעדי חירום ובלימה, קביעת יעדי־ביניים ומסגרות חיים לתקופת המעבר הארוכה והכנת אסטרטגיה ארוכת־טווח להיחלצות מהמצב.

השלכות המצב על המערכת: יש להתכונן לקראת השפעות אפשריות של המצב הכלכלי על תחומי חיים אחרים. מופסקים פרוייקטים של בנייה ופיתוח שציפו להם: עלולים להיווצר מתחים בין אנשים ובין קבוצות: דרכי הניהול עלולות להשתבש: יכולות להחריף בעיות שונות, לדוגמה, הפסקת בנייה באמצע המעבר ללינה משפחתית. תוצאות הלוואי של החרפת המצב הכספי הן יצירת בעיות בתחומים אחרים והחרפת בעיות קיימות.

מניעת משברים בעתיד: ההיחלצות מהמצב הנוכחי אין בו ערובה בפני כניסה למשברים נוספים בעתיד. בניית מערכת, המסוגלת להישרד ולהסתגל לתנאי הסביבה הסוערת של ימינו, מחייבת היערכות מיוחדת, ידע, למידה וחשיבה רעננה. משבר יכול גם להיות שעת־כושר לטרנספורמציה.

בנוסף לארבעת המוקדים האלה, השוורים בכל מהלך ההיחלצות, ישנן נקודות ספציפיות, הראויות לתשומת־לב בכל שלב ושלב.

פיזור הערפל

בשלב ההכחשה נוטים להתעלם מהמצב ובשלב ההלם המציאות טופחת על הפנים ומאיימת על המשך הקיום. בשלבים אלה יש להזעיק את החברים ולפזר את הערפל. יש לבלום את החרפת המצב, להביא את החברים למעורבות ומחוייבות ולהגיע להתארגנות חירום.

אזעקה ופיזור ערפל מטרתם להביא לתודעת האנשים מה מתרחש מבחינה כלכלית בקיבוץ, בתנועה ובארץ. מה קרה ומה צפוי. המטרה היא לתאר את המציאות כפי שהיא ולפזר את ערפל השמועות וההערכות הלא־מבוססות. יש להציג, בפני כל החברים, אינפורמציה מלאה בעל־פה

> „נחוצה רגישות רבה לתהליכים, העוברים על האנשים. יהיו כאלה, שיאבדו אמון בעתיד, אחרים יהיו מתוסכלים וכואבים ויהיו שיתהלכו בתחושת אשמה"

ובכתב ולוודא, שמה שנמסר — גם נקלט.

בלימה משמעותה פעילות מיידית לצימצום ממדי הפגיעה הכלכלית ולבלימת החרפתה והתפשטותה. בלימה היא הכנסת האצבע להומה ועצירת השיטפון על־ידי צעדים כלכליים ופיננסיים, נקיטת פעולות חירום בתחום המשקי, הפסקת הוצאות, עצירת השקעות, שיתוק פעילויות, ביטול פרוייקטים, שליטה על הזמנות, הגברת הכנסות ושאר צעדי חירום כלכליים עד להתארגנות והיערכות לטווח ארוך יותר.

מעורבות ומחוייבות. — בלי החברים זה לא ילך. מדובר על הבאת מירב החברים לדיון פעיל ולעיסוק במצב, למעורבות במתחולל, להרגשת אחריות לגבי הנעשה ולמחוייבות לכל הצעדים המתבקשים בעקבות המצב. אפשר לעשות שימוש בכל סוגי המפגש האפשריים. למשל, ישיבות צוותי ענפים או ועדות, מפגש עם מרכזי־ועדות, חוגי־דיון ובאסיפה — על־מנת לשלב את החברים בשיחה ודיון על מה שקורה.

התארגנות חירום. כדאי לשקול הקמת גוף מיוחד, המורכב מבעלי סמכות, ידע וכוח מהתחום

> „...הדרך להיחלצות עלולה להיות ארוכה ומייגעת. מתגברים על הר אחד ופסגה נוספת ניצבת בפניך. יעדי ביניים נותנים נשימה להמשך הריצה"

הכלכלי והחברתי, שמתפקידו לטפל בהכנת צעדי החירום לתקופת הבלימה. גוף זה יעסוק באזעקת החברים והבאת אינפורמציה לפיזור הערפל: הוא יכין את צעדי החירום ויפעל לאישורם ולביצועם והוא יטפל בהבאת החברים למעורבות ומחוייבות לצעדים המתבקשים.

נשימה להמשך הריצה

בשלב זה ישנו ניסיון להתלכדות הגנתית. חוששים לאבד את המוכר והבטוח ומנסים להיאחז במה שהיה. נקודות לתשומת־לב הן: התארגנות לתקופה ממושכת, עזרה לנמצאים במצוקה, שילוב החברים בהכרעות, קביעת יעדי־ביניים לתקופת המעבר, עם „אוזן לקרקע", היעזרות באחרים, העמדת המצב בהקשרו ואמונות המקיימות עצמן.

התארגנות לתקופה ממושכת. הנטייה הטבעית במצב זה היא לצמצם בניהול על־מנת להוסיף ימי עבודה בתמורה. בניגוד לציפיות, יש להרחיב את הניהול בהתארגנויות מיוחדות לטיפול ממושך בארבעת הנושאים — המשבר הכלכלי עצמו בטווח המיידי, בתקופת המעבר ובתכנון אסטרטגי לטווח רחוק על־מנת להיחלץ, בהשלכות ותוצאות הלוואי של המצב הכלכלי בתחומי חיים אחרים, בעזרה לאותם אנשים, הנמצאים במתח ובמצוקה, ולתכנון שינויים, אשר יצמצמו את הסיכויים למשברים נוספים. יש לשקול הקמת „מבנה מקביל". כלומר, התארגנות מיוחדת של בעלי תפקידים וועדות אד־הוק, הפועלים ליד ובמקביל למערכת המוסדית הקיימת. מבנה מקביל מוקם לטפל בבעיות המיוחדות של תקופת המעבר — מגמר המצב הקודם בשלב ההלם ועד לכניסה למצב החדש, שיווצר בשלב השינוי וההתחדשות.

עזרה לנמצאים במצוקה. זוהי תקופה, בה נחוצה במיוחד רגישות רבה לתהליכים העוברים על אנשים. יהיו כאלה שיאבדו אמון בעתיד. יהיו שיסתגרו, אחרים יהיו מתוסכלים וכואבים ויהיו שיתהלכו בתחושת אשמה. עתיד מעורפל ושינויים צפויים יעלו חרדות לאובדן הישגי העבר. יהיו כעס וכאב עקב ביטול תוכניות אישיות לנסיעה לחו"ל, ללימודים, לדירה חדשה, לטלוויזיה צבעונית, לטלפון וכו'. בעלי תפקידים יהיו במתח מיוחד של פעילות בתנאים קשים עם ידיים כבולות, עם צורך לפגוע בסיפוק דברים, שאנשים התרגלו להם, ובלחץ ציפיות ואינטרסים של חברים וגופים שונים. כמובן, יהיו גם כאלה, שלא יחושו פגיעה אישית מהמצב, אם משום שזה לא מעסיק אותם, אם מפני שיש להם כל מה שנחוץ, או שיש להם מקורות אחרים. התארגנות מתאימה להרשטת עזרה ותמיכה יכולה להקל על אלה שבמיוחד קשה להם.

שילוב החברים בהכרעות. „אתה רוצה לפגוע בציפור הנפש — בחינוך ילדינו". על־פי רוב, בשלב ההלם מקבלים החברים ללא התנגדות קיצוצים חריפים ומניחים שהגזירות הן זמניות. כאשר מתברר שמדובר אולי בתקופה של שנים ובפגיעות קשות בתוכניותיהם של אנשים, ענפים וועדות, הן בתחום הייצור והן בשירותים ובצריכה — ההיענות קטנה וכל גורם נאבק על חלקו בעוגה המצומקת. נסיונות להטיל גזירות מלמעלה יעלו על מוקשים. הדרך הארוכה והמורכבת יותר — של שיתוף המעורבים בדבר בכל שלבי הדיונים הנוגעים להם — היא היחידה הנותנת סיכוי שהחלטות תתבצענה ולא תישארנה על הנייר.

קביעת יעדי־ביניים לתקופת המעבר. הדרך להיחלצות עלולה להיות ארוכה ומייגעת. מתגברים על הר אחד — ופסגה נוספת ניצבת בפניך. יעדי־ביניים נותנים נשימה להמשך הריצה. נרוץ עד רבע הדרך לפסגה, ננוח, נרוץ עוד רבע, וכן הלאה. „עד פברואר נוסיף עוד משמרת למפעל"; „במאי נקטין את החוב ב־200,000 דולר"; „עד מרץ הוצאות אוכל יקטנו ב־20%". נוהלי חיים ברורים בתקופת המעבר נותנים תחושה של יותר יציבות ושליטה במצב. „בתקופה זו אישור כל הזמנה לקניות יינתן על־ידי ועדה אד־הוק בריכוזו של הגזבר". יעדי־ביניים

> „...חיתוכים כואבים הם, כנראה, חלק בלתי נפרד מאמירת שלום למה שהיה. שינוי כרוך בכאב של „מיתות קטנות", של הינתקות ממה שהיה חשוב בעבר"

ונוהלי חיים ברורים יקלו על תקופת המעבר הארוכה.

עם אוזן לקרקע. „קיבלו החלטה רצינית והכרחית, אבל רק כעבור שלושה חודשים נודע למוסדות עד כמה נעלבו ונפגעו מזה הקבוצה ה...". בזמן משבר מתחוללים בחברה ובכל פינותיה אירועים רבים, שקשה לדעת עליהם ולעקוב אחריהם. אפשר לצמצם הפתעות על־ידי מינוי צוות קטן, שתפקידו לעקוב אחרי הנעשה בכל רבדי החברה. להחזיק אצבע על הדופק, לדווח על־כך ולהזעיק לפעולה במקום שהדבר נחוץ.

היעזרות באחרים. כאין צורך להמציא מחדש את הגלגל. קיבוצים אחרים מתמודדים עם אותן בעיות. אפשר ללמוד מנסיונם, מהצלחותיהם ומכשלונותיהם. ניסיון וידע מצטברים בידי אנשים, שמקצועם או תפקידם הוא לעסוק בנושא מסוים. אלה יכולים להיות המלווים המשקיים, אנשי ועדת המשק של התנועה ויועץ סוציו־טכני, או יועץ לייעוץ במפעל. בנושאים כגון בניית תהליכים שיביאו להגברת מעורבות, התארגנות לטיפול במשבר, בניית תוכנית פעולה, עזרה לאנשים במצוקה וכו' — מצטברים ידע, ניסיון ומיומנות מקצועית ואפשר להיעזר בהם. יש כתובות.

העמדת המצב בהקשרו. את המשבר אפשר לראות בהקשר של „מצב כלכלי קשה במדינה", או „ניהול גרוע אצלנו", או „קרש קפיצה לשינוי נסיסי, לטרנספורמציה של הקיבוץ" וכו' וכו'. ההקשר בו נתפש המצב קובע את משמעותו בעינינו. המשמעות מזינה את ההתייחסות למצב ואת התנהגותנו בו. הנכונות, המרץ, העשייה וההתנדבות של אנשים — כל אלה מוּנעים בדלק של משמעות. ההסבר, הניתן למצב המשברי ברקע צמיחתו, וחזון הדרך של יציאה ממנו — הם הגנרטורים המורימים אנרגיה אנושית ותהליך ההיחלצות.

אמונות המקיימות את עצמן. בגבולות מסויימים, מה שאנחנו מאמינים שיקרה, אכן באמת יקרה. קיבוץ עם דימוי עצמי שלילי ותסריט של כשלונות — יגברו מצוקותיו והן יזינו מחדש את הדימוי השלילי: קיבוץ המאמין בכוחותיו וביכולתו לצאת מהמשבר — סיכויי הצלחתו גדולים פי כמה. אנשים וארגונים מעצבים את המציאות שלהם לאור אמונותיהם והאמונות מקיימות את עצמן.

„מיתות קטנות"

בשלב ההינתקות נפרדים מהעבר ומתחילים לגבש גישה ודרך חדשות. נתייחס כאן לחלק של הניתוק בלבד. נקודות לתשומת־לב הן: חיתוכים כואבים, יחד עם האנשים, עזרה ל„הגיד שלום", הכנה והדרכה ולחיות עם הצל.

חיתוכים כואבים. ייתכן שאין ברירה ויש לחתוך בבשר החי. צריך לדחות למועד בלתי ידוע את בניית השיכון שמחכים לו, לחסל ענף, לפרק צוות, לסגור מפעל, להפסיק לימודים. קבלת החלטות כאלה כרוכה בהרבה אומץ ובחששות למקבליהם, וככאב, בתסכול ובחרדות אצל אלה נהם ההחלטה פוגעת. חיתוכים כואבים כאלה הם, כנראה, חלק בלתי־נפרד מאמירת השלום למה שהיה. שינוי כרוך בכאב של „מיתות קטנות". „מיתות קטנות" הן ההינתקות ממה שהיה מאוד חשוב לנו בעבר: הן הקושי של גמר, של פרידה ושל אמירת שלום למה שהיה ועבר זמנו. יש לסגור את המעגל, לקבל את הבלתי־נמנע, לעזוב ולהינתק ממה שזמנו תם.

יחד עם האנשים. החלטה על חיסול ענף או העברת אנשים לעבודת־חוץ בקיבוץ אחר — היא מאוד משמעותית לאנשים בהם היא נוגעת. החלטה כואבת. על כל שלביה, יש לקבל ביחד עם האנשים עצמם. חיסול דבר שהיה קיים, הקמת משהו חדש, או הנהגת סדרים חדשים — צריכים להיעשות תוך משא־ומתן עם הנוגעים בדבר. החלטה שתיעשה בלי האנשים, מעל לראשם ומבלי להתייעץ איתם — תיצור יותר בעיות מאשר היא תפתור. בני־אדם מרגישים, שזכותם להיות שותפים בבירור ודיון בנושאים, שבעיניהם, קובעים את גורלם. גישה לאנשים המכוסכת על אינו. יחס. כבוד והתחשבות ברגשות — נותנת פירותיה.

עזרה להגיד שלום. אין לראות באי־רצונם של אנשים להיפרד ממה שהם רגילים לו — התנגדות עיקשת, או שמרנות, שיש להתנכר עליה בכוח. התנגדותם של אנשים להינתק ולקבל שינוי מצביעה על צורך אנושי לשמור על מה שהיה קיים, היה חשוב לאדם, נתן לו ביטחון ואולי היווה חלק מזהותו העצמית. ככל שהשינוי נוגע יותר לגרעין המרכזי של הזהות העצמית, ולא לקליפותיו החיצוניות — כך גובר הקושי לקבלו. אפשר להקל

> „...הצל תמיד ילווה אותנו. הדרך להיחלצות זרועה מהמורות ובורות. מתחת לשטח פועלים גם זרמים עכורים. ישנם דפוסי התנהגות פתולוגיים, שהם חלק מהחיים"

במישהו על חברים, שהמצב מחייבם להיפרד ממצבים אליהם הורגלו. אפשר להושיט יד „בעיבוד האבל". עוזרת שיחה חברית, אישית, הנעשית תוך הבנה וקבלת הרגשות האדם. עוזרות שיחות גלויות של הוגי הברים, שנפגעו במצוקה דומה. גם לטקס מתאים פונקציה חשובה במעברי חיים. קיום טקס הבר־מצווה, או ישיבת הנהגה, אינה מרוקנת מתוכן; פעולה סמלית, טקסית, אותנטית, חזקה לפעמים מאלף מילים.

הכנה והדרכה. יש יותר נכונות לצעוד לקראת שינוי, באם ישנה הכנה לכך. הכניסה לתפקיד חדש, לעבודה לא מוכרת, או לכל מצב לא מוכר, נעשית קלה יותר, אם מקבלים הדרכה לקראתה. הקניית הידע והמיומנויות, הנחוצים בסיטואציה חדשה, מצמצמת את החששות וההרדות מפני הבלתי־ידוע. שיחה על „השלבים להיחלצות ממשבר כלכלי" יכולה לשמש כלי־עזר בהכנת בעלי תפקידים, או החברים בכלל, לקראת המצבים הצפויים להם. בעלי תפקידים יכולים להיעזר בהדרכה מיומנויות, שיעזרו להם במגעים עם אנשים בשעת מתח ומצוקה.

לחיות עם הצל. הצל תמיד ילווה אותנו. הדרך להיחלצות זרועה מהמורות ובורות. מתחת לפני השטח פועלים גם זרמים עכורים אי־רציונליים. יש ריבעות ורוע, אנוכיות, אדישות, ציניות, עלבונות ורפקים. ישנם דפוסי התנהגות פתולוגיים, אישיים וארגוניים. כל אלה ישנם. הם חלק מהחיים ואולי קצת־קצת בכל זה יש בכל אחד מאתנו. אפשר לנסות לצמצם את פגיעות הצל, להגביל את נזקיו, אבל צריך לקבל את קיומו. התעלמות ממנו או הדחקתו אינן מרחיקות אותו. הוא ממשיך לבעבע מתחת לשטח. באם מקבלים שהוא ישנו וקיים, קל יותר להיות אתו.

יצירת הדרך החדשה ושלב ההתחדשות והשינוי כרוכים בנושא של עיצוב גישות ודפוסים. אשר אולי יצמצמו את הסיכונים מפני משברים נוספים בעתיד. אלה ראויים להתייחסות נפרדת.

אורי מרי ■

תרבות היא שליחות

מכתב גלוי לישראלי לוין, ידיעות, מזכיר הפנים של התק"ם.

בעת ששורות אלה יתפרסמו, תהיה ישיבת מרכז התק"ם על תקציב התנועה מאחורינו. נדע כמה קיצצו ובכמה פחות. [illegible] כאן כבר לא ישפיע על ההחלטות. אבל, אולי, ישפיע על הגישה לצימצומים וקיצוצים, כי הנוגים הקשים עוד לא תמו ועוד נצטרך ונקצץ.

לא הצעותיך הקונקרטיות לקיצוצים בפעילויות שונות של התק"ם ו„הבית" ו„הדף הירוק" (אגב [illegible]) שהועידו אותי אל העט והנייר, אלא הגדרתך את התרבות כשירות והענקתה בנייצור אחד עם [illegible] המכבסות, למשל. זו הגדרה לא נכונה ואפילו מסוכנת. בתקופתנו, כאשר הזדהויות התרבותיות וצרות־האופקים מאיימות ליבש כל חלקה טובה בארץ, גם בקיבוץ, הרפשת עשיית התרבות, בכל הרמות, לשליחות, לא פחות מפעילות פוליטית [illegible] ובהתיישבות חדשה.

את הקיבוץ הקימו אנשים רווי תרבות יהודית וכללית, ורק אנשים כאלה יקיימו אותו גם בעתיד. קיבוץ, כצורת חיים, כדרך רעיונית וכבוח פוליטי, אינו יכול בלי טיפוח תודעת האדם ונפשו. בלי הרחבת אופקים (ולא רק השכלה פונקציונלית), בלי חיפושי דרך רוחניים, בלי ספרות, בלי מוסיקה, בלי אמנות פלאסטית ובלי היגוד לצריכת תרבות, שאינו קיים בהיעדר עשיית תרבות.

קיבוץ אינו רק מקום. נוח, מבנים. קיבוץ הוא, קודם־כל ובעיקר, בני־אדם ויחסים ההדדיים. בכל שהרוח עשירה יותר, היחסים מגוונים יותר ומשמעותיים יותר: דמות הקיבוץ וסביבתו ברובה יותר: ההכרעות נכונות יותר. צימצום האופקים ודילדול הרוח — הנובעים בהכרח מראיית העיסוק התרבותי במישור התנועתי כשירות — פירושו — דילדול הקיבוץ, הפיכתו לארגון כלכלי־אינטרסנטי גרידא, ואולי אף התפרקותו. על קיבוץ כזה אי־אפשר לגדל ולחנך בנים וחניכי תנועות־נוער להגשמה והתיישבות. גם היגוד אידיאולוגי בעיבתי, נטול־עומק־תרבותי, לא יצלח.

עוכר תרבותי ועוצבה אידיאולוגית הולכים יחד ואינם מנוגדים אחד לשני. משימתיות נטולת רקע ואופק תרבותי היא ביצועיזם ולא הגשמה. בכלים קצת שונות ויותר בוניות, ניתן לומר, כי הקיבוץ לא יכון על „גראבע יונגען" [illegible]

[illegible]

אני מניח, שלא אחדש לך דבר, אם אומר, שלא אני המצאתי את התיזה הזו, קיבלתי אותה [illegible] היצירה והצריכה של תרבות, גם ובעיקר בשעות של מצוקה. [illegible]

[illegible]

[illegible]

בברכת חברים [illegible]

[illegible]

וישמן ישורון ויבריח

תגובה על כתבתכם: „לא הכל זהב".

[illegible]

„ובכך הכל אספתי היית [illegible] הגדול".

[illegible]

אילו תעבירו לנו [illegible]

ול„דף הירוק": [illegible]

אנחנו [illegible] „הדף הירוק" [illegible]

[illegible]

[illegible]

למכירה בהזדמנות
טרקטור MF 50 מודל 84
ללא שעות עבודה
כולל מזלג אחורי 2.5 טון
וקבינה סקורה שלמה
טל. 055-35295, 055-34772

הגבירו את הווליום
יש מבצע בסטריאו פלוס
באולם התצוגה הגדול בארץ תוכלו למצוא מבחר של כ-100 פריטים ממיטב החברות המובילות בסטריאו:
Sansui, Kenwood, Pioneer, JVC, Bose, Jamo, Dual, Luxman, Marantz, Philips, Tannoy, Akai, Onkyo, CEC, ADC, Teac, Hitachi
★ רק למי שיש מבחר כזה, יכול להציע לך שילוב שיתאים לתקציבך וטעמך האישי
★ חשרות הטוב ביותר ★ המחירים הזולים ביותר
★ הנחות גדולות למזומן ★ על כל קניה מתנה
סטריאו פלוס
ת"א, אידלסון 7 פינת בן יהודה 9 ק"ב טל: 656027 (פתוח במוצ"ש)

מורית
פתוח כל מוצ"ש 18.30 – 22.00
יצרני שטיחים בעבודת־יד
הפעם
מבצע חסר תקדים
★ שטיחי רצפה בכל הגדלים
★ שטיחים [illegible] בעבודת־יד
★ שטיחי קיר אמנותיים
★ אחריות ל־10 שנים
אל תחמיצו!!

דמבו בע"מ
הנדסת חום ומיזוג אויר
מבצע מכירות מיוחד לקיבוצים ומושבים

■ הסקה מרכזית ומים חמים בסולר נפט וגז לדירות, בתים פרטיים, משותפים, מוסדות, קיבוצים ותעשיה.
■ מערכות סולריות מרכזיות לבתים משותפים, קיבוצים ותעשיה.
■ מתקני קיטור למוסדות, קיבוצים ותעשיה.
יעוץ * תכנון * ביצוע * שרות
קרית מוצקין, שד' בן־גוריון 69, טלפון: 04-710308

מכנסי "רפי" Rafi
להיט לכל גיל

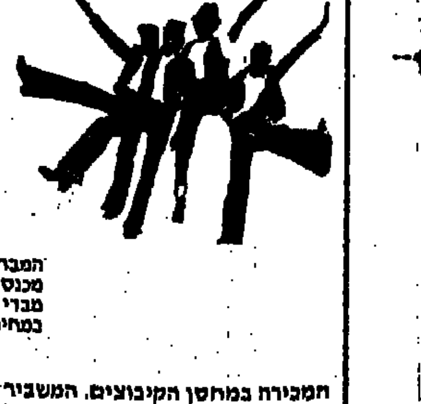

לגברים
נשים
וילדים
המבחר הגדול ביותר בארץ של מכנסיים לגברים, נשים וילדים מבדי ג'ינס, כותנה וסינטטי במחיר בית החרושת.
חמכירה במחסן הקיבוצים, המשביר המרכזי ובחנות המפעל
מ.ברבר ובנו
בית חרושת למכנסיים „רפי"
ת"א, דרך יפו 9 בית רימון טל. 03-658539-656458
פתוח בשעות 8.30–13.00 14.00–17.00

מ. שטורם – אלקטרוניקס
סטריאו בלבד
יעוץ – מכירה – ושרות
שרות „לנקו" ◆ ככר המדינה 24 ◆ טל' 267560

המרכז לצייר ולחובב
חינם
לתקופה מוגבלת
אייר ברש בדג'ר
דגם 250 על כל
קניית קומפרסור

המרכז הארצי לאייר ברש מציע
קומפרסור לאייר ברש
מתאים:
★ לצייר
★ לגרפיקאי
★ לתפאורן
★ לאיש האחזקה
★ לצבעי
★ לניקוי מערכות עדינות
טופר, שינקין 4 ת"א 65321 טל: 03-282446

שחקנית
אם לתאומות
מחפשת שמרטף
לשעות הערב, תמורת דיור
(חדר) במרכז ת"א
טל. 03-289191

דרושה
קיבוצניקית בחופשה
למשפחה צעירה,
לעבודה במשק בית
טל. 052-581679

אריסטו שמטי
40% הנחה
על עודפי ייצור וסוג ב'
פתוח ביום ו' בשעות 9.30–14.00
פתוח א'-ה' 9.00–18.00 (ברציפות)
„אריסטו שמטי"
נחלת בנימין 24 ת"א
[illegible]

הזדמנות שאסור להחמיץ!
אופנוע טריומף 70
במצב מכני מעולה כולל תוספות + [illegible]
[illegible]

מכות פרות

ליאורה פרנסי, מועמדת, קיבלה צו פינוי ל־15 לחודש. בקשתה לאפשר לה שהות נוספת של חצי שנה בקיבוצה, בלי התחייבויות משום צד ובלי להעלות את נושא החברות — נדחתה. קודם לכן, ביוזמתה של חברה ותיקה, רגשנית ואופטימית, בתמיכתו של רכז „ועדת־בנים" ובברכתה של העובדת הסוציאלית, חזרה לעבודה מלאה בקיבוץ.

אנשים שפגשו אותה ליד המכונה במפעל בירכו אותה בחיוך, ונראה היה שאולי יש תקווה. לאחר יומיים טילפנה ליאורה, כולה היסטרית, לחברה הוותיקה: המזכיר קרא לה וביקש ממנה להתחיל לארוז; הבהיר לה, שאין לשנות יותר את ההחלטות ולאחר שתי הצבעות וערעור שנדחה — „אין יותר על מה לדבר".

„באין חמולה אין חמלה" — אומר הפתגם הציני. המקרה המסובך של ליאורה פרנס וקיבוץ גבעות־שחם קשור איכשהו לעובדה, שלליאורה, 25, בת קיבוץ — אין הורים שיתערבו. יש חברים, התולים באותו נתק ממושך, בין ליאורה להוריה, את העובדה, שעל המרכות ובדיסקוסים של קפה הבוקר לא נשמעה לעתים קרובות מדי, במהלכה של הפרשה הטענה: „כן, אבל יש לה הורים. אי־אפשר לעשות להם את זה".

חשוב להדגיש כאן, שיש קושי עצום לבקר החלטה חוזרת ונשנית של קיבוץ, שהתקבלה לפי הכללים הדמוקרטיים (ואפילו חשאיים). היתכן, שקיבוץ שלם טועה? ואין כאן, כפי שקורה לעתים במדור זה, עניין עם בעל סמכות זה או אחר, המטיל שררתו. גם לא נסופר ב„עבד כי ימלוך", הצץ מדי פעם, להוותנו, גם בחצרנו. „קיבוץ שלם אמר לה לא (האמת שרק רוב קטן), ואתה בא מבחוץ ומטיף לנו מוסר?" אכן, קשה גם קשה. אך דווקא מפני הקירבה ומפני החיכוך ומפני המשקעים, הכעס והאיבה שנבנו — יתכן, שדווקא צופה מן הצד רואה מכאן דברים שלא רואים משם. וגם אם יאמרו, מה לך מתרגש, לא נפקיר אותה לרחוב. לא תתחדר ותפנה שוב — נדון מחדש על קבלתה במעמד זה או אחר — אי אפשר להימנע מהתחושה, שהדין נקב כאן את ההר. בקיבוצים, אולי משום ש„דרך הכבש" חזקה מכל „דרך אידיאולוגית". התבססה ברבות השנים נורמה, שאיננה אמת ויציב, מעוגנת בתקנון כלשהו, שאין בודקים בן קיבוץ בציציות. מתאים, לא כל־כך מתאים — בן קיבוץ מקבלים לחברות בליווי השעון והפרקר והברכות ומחיאות הכפיים. כאן נולד, וזה ביתו.

והרי אנו עצבנו, בכל חג ובמועד ועצרת, ההורים על „כיתנו הקיבוצי" ו„משפחת הקיבוץ" ו„בית גבעות־שחם מברך" וכיוצא באלה סופרלטיבים. בכדי לומר לבן קיבוץ, „קום לך לך מביתך", צריך שיהיו יותר מאשר „אי־התאמה", „בעיות בעבודה", „אי־הסתגלות חברתית", או סתם תקן של „מקרה". צריך שתהיה סטייה חברתית מן הסוג הקשה. וגם אז, במרבית המקרים, אנחנו מעדיפים את בית־הלל.

בני קיבוץ, שנפלו לאלכוהול ולסמים, ששלחו ידם ברכוש הכלל — גם אותם לא במהרה מקיאים. שולחים אל מחוץ לגדר ולשער את אלה המסרבים לחזור, החוזרים לסורם, המסרבים לטיפול, הגוררים צעירים וחלשים אחריהם. יהיה זה הוגן לומר, שמרבית החברים בגבעות־שחם אינם שותפים לדעה זו. בהכרעתם והחשאית, משום־מה, ביטאו את העמדה, שבן קיבוץ חייב בקריטריונים המקובלים על כל נקלט אחר.

אומרת חברה ותיקה, מן המייסדים של אותו קיבוץ בגליל, שאינו נמנה על ותיקי התנועה, אך גם מצעיריה איננו: „כואב לי על ליאורה, וכואב לי יותר, שביתי, קיבוצי, דוחה אותה. כואב לי עליה וצר לי על הקיבוץ. אנחנו מצויים בתקופה, שבה שכבת הביניים, שעדיין אין לה בנים בגילה של ליאורה, הם הרוב בקיבוץ והם שהכריעו. אני מאמינה, ששטוש אינם תופסים, אינם רגישים למשמעות הדבר. אני מאחלת להם, שלא יעמדו בפני המצב הזה לגבי בניהם, ולבניהם אני מאחלת, שיהיה מי שיילחם בעבורם".

ליאורה, אי־אפשר להכחיש, היא „מקרה" בקיבוץ גבעות־שחם. נערה שמעודה לא תפסה „איך עובד קיבוץ". אין כמעט בעל־תפקיד שהצליח לצאת בשלום מלשונה המרירה.

אך אם נפשפש ונסקור את ההשתלשלות הארוכה, שהסתיימה באותה הצבעה חשאית אחת וגם שנייה, לא נוכל להרהר, וזאת אולי משום האובייקטיביות המרוחק שלנו — שהרוב בגבעות־שחם גילה כלפי הנערה אטימות בלתי מוסברת ונאחז בנימוקים, שאינם מגוף העניין. אך יותר מכל נבצר מאתנו להבין, מדוע גבעות־שחם, הידוע כאחד הקיבוצים החזקים בתנועתנו, אינו חזק מספיק לשאת בקרבו ליאורה אחת כזו.

●

כדי להבין את המאוחר נחזור למוקדם ולאותו תרגיל בביולוגיה ששינה את חייה של ליאורה. במוסד החינוכי, המצוי בקיבוץ השכן, היתה ליאורה, תלמידה שקדנית וחרוצה, נערה מופנמת ונחבאת אל הכלים. בכיתה ט', תוך כדי תרגיל מעבדה בביולוגיה, התגלה לה, לבהלתה הרבה, שהיא חולת סכרת נעורים. את תוצאות המחלה המתקדמת אפשר לראות היום על עור ידיה הלבנבן והשקוף, המרושת בכתמים ורודים, ברזונה הבולט ובראייתה ההולכת ונחלשת.

●

את אחיזתה בקרנות המזבח של גבעות־שחם, אפשר בהחלט ליחס גם למצבה הבריאותי. „מציעים לי אלפיים דולר פיצויים, מאפשרים לי להמשיך בעבודתי כמורה למלאכה (בקיבוץ השכן) עד סוף השנה וכולם בטוחים, שאני „מסודרת" עם החבר שלי. אך מדוע כולם מחליטים במקומי? לאיפה יש לי ללכת עם 2000 דולר?! אני מורה, שמעבר לרצוני הכן לחיות בקיבוץ, למרות שלחברים רבים זה כואב ואינני יודעת למה. אני נפחדת לצאת החוצה במצבי הבריאותי".

●

לאחר סיום לימודיה התנדבה לצה"ל (למרות ששוחררה מסיבות בריאות) ושירתה שנה אחת בבסיס בקרבת־הבית. באותו בסיס הכירה את החבר שלה, ג'ינג'י ממולח, סטודנט לראיית חשבון ותושב העיירה הסמוכה, נחורצ'יק שאינו מקובל, בלשון המעטה, על מרבית החברים בקיבוצה. הגורסים ש„השפעתו על הנערה הרסנית".

לאותו חבר שלה — מזה חמש שנים — חלק נכבד, כך מתגלה לנו, באי־קבלתה לחברות. „בסך־הכל, ליאורה היא אדם שקט, שלא מתבלט ולא מפריע במיוחד, עם כמה צדדים שליליים, שמרבית החברים לא מכירים", אומר חבר, הממלא תפקיד מרכזי בקיבוץ. „יתכן", הוא מוסיף בכנות, „שליאורה, בתור בת קיבוץ, היתה כן מתקבלת אילולא החשש של החברים מפני אותו חבר שלה, שאחר־כך „יבוא ויבקש להתקבל גם הוא". „אף פעם לא ביקש להתקבל", מגיבה ליאורה, „מדוע כל הזמן מתכננים לנו את החיים? ממתי לא מקבלים בן קיבוץ על סמך החשש, שחברו, או חברתו, יבקשו להתקבל?"

●

לאחר שיחרורה עבדה בשנה בבתי ילדים, שם זכתה להערכה מעורבת. הרבה קשיים ו„תקלים" בתפקוד עם הצוות, בתוספת ציון „טוב עד טוב מאוד" בקשרים שיצרה עם הילדים. כעבור שנה, בהתאם לכתוב בתקנון הצעירים, ביקשה לצאת ללימודים במסגרת „מימוש מסלול בנים". מתוך כוונה להיות, בעתיד, מורה להיסטוריה.

...שכבת־הביניים, שאין לה בנים בגילה של ליאורה, היא הרוב בקיבוץ, והם שהכריעו. אני מאמינה, ששטוש אינם תופסים ואינם רגישים למשמעות הדבר".

ליאורה נתבקשה לצאת להכוונה מקצועית והתוצאות שהביאה הראו על „פוטנציאל אינטלקטואלי לימודי גבוה מהממוצע בכל התחומים וגם על פוטנציאל יצירתי". עוד הראו המבחנים על „ביקורת עצמית חזקה, הקשורה לאי־ביטחון מסוים"; וההמלצה היתה: הוראה. „התרשמנו, שעם ילדים יהיה לה קל יותר ליצור קשר, ולכן נראה לנו, שהיא יכולה להצליח בעבודת הוראה".

ועדת ההשתלמות לא קיבלה המלצה זו וביקשה ממנה לצאת ללימודי ספרנות ב„אורנים", דווקא מתוך הערכה, שכיוון זה מתאים לה יותר. רעיון זה עלה בהשפעתה של חברה מרכזית בקיבוץ, אישיות דומיננטית, שהיתה במקרה גם מחנכתה של ליאורה מספר שנים במוסד החינוכי. אותה מחנכת טענה בתקיפות, שההכוונה המקצועית עלולה לטעות — וכך גם קרה הפעם — וליאורה אינה מתאימה להוראה.

ליאורה התעקשה, עניין שהוביל לעימותים חוזרים ונשנים, הולכים ומחריפים, בין ליאורה ובין אותה מחנכת, שהיתה בין היתר תקופה ארוכה רכזת „ועדת־בנים", ועדה המרכזת את הטיפול בבני הקיבוץ.

העימותים היו על רקע של חילוקי דעות על דיור בעיר בזמן הלימודים, ועל תביעות מיוחדות שהעלתה ליאורה תוך תקופת לימודיה. הקשר הטוב בין המחנכת המסורה לתלמידתה, שהיתה בעבר בת טיפוחיה — נותק.

יש טעם לפגם, שאדם המטפל כך במחנך ממשיך ומטפל בעניינך במסגרת „ועדת־בנים", „ועדת־השתלמות", או מזכירות, כשהקריטריונים וההתייחסויות הדרושות — שונים לחלוטין.

אומרת חברה ותיקה, הכואבת את הפרשה: „היתה לי הרגשת אי־נוחות מהופעתה של אותה מחנכת בשיחת הקיבוץ, כשעלה נושא חברותה של ליאורה. גם אם כך היא חושבת עליה, גם אם הכל אמת, לא היא היתה צריכה להתייצב למערכה".

התעקשותה של ליאורה נשאה פרי והיא יצאה למכינה בחיפה. לאחר המכינה שינתה משום־מה את החלטתה וביקשה לעבור וללמוד ב„אורנים" הוראת מלאכה. בקשתה אושרה אך לאחר שנה ב„אורנים", הופסקו לימודיה על־ידי הקיבוץ בטענה, ש„אין לנו צורך במורה למלאכה". ליאורה מספרת על אותה תקופה: „הרגשתי חוסר־אונים מוחלט... הרגשתי, שפשוט עושים לי עוול, שתמיד דואגים לעשות לי נורמות ותקנונים מיוחדים רק בשבילי. אני לא נוהגת לחשוף את עצמי ולהשתפך בפני אנשים, כשיש לי יותר מצוקות נפשיות, אני מתרחקת ומסתגרת. באותה תקופה הסתגרתי בחדרי, אפילו מפני חברי לקבוצה, ופשוט בכיתי. כל הזמן לא הבנתי, מה עשיתי להם, למה הם עושים לי את זה. תמיד התייחסו אלי אחרת מלכולם. כשלמדתי ב„אורנים" סירבו לאשר לי מקרר, דבר שלכל הלומדים האחרים אישרו, ואני במיוחד הייתי צריכה אותו לאיחסון הזריקות והתרופות שלי. עד שלא הבאתי להם מכתב מ„בילינסון" והמלצה מהרופא — לא נתנו. כל דבר שאני מבקשת במטבח, שולחים אותי להביא אישורים במרפאה... למה צריכים להביא אותי למצב כזה?"

בהשפעתו של חבר אחר ב„ועדת־בנים", שטען „שאין להפסיק לימודים של בן קיבוץ שבמסגרת מסלול בנים" — איפשרה לבסוף ועדת ההשתלמות את המשך לימודיה של ליאורה.

על הנתק שהתהווה בינה ובין המוסדות יצביע האופן שבו, לטענתה, הודיעו לה על האישור הזה: „רק שתדעי, שלא מגיע לך לימודים... אל תנסי להתעלף לנו כאן... אנחנו יודעים, שיש לך לכל דבר אישורים מ„בילינסון"... אך את תסתדרי כמו כולם"...

„הבנתי", היא מספרת, „שהתגבשה דעה, שאני מתכוונת „לנצל את הקיבוץ", ללמוד על חשבונו ואחר־כך לעזוב ולהצטרף לחבר שלי. החלטתי לבקש להתקבל לחברות ולסגור את כל היסוסים, הפיקפוקים והפיות הרעים".

בגבעות־שחם תהליך יוצא־דופן: אין קבלה אוטומטית של בנים. בן קיבוץ צריך להכריע תוך חמש שנים, אם ברצונו להתקבל, ומצד שני — הקיבוץ צריך להחליט גם הוא, האם הבן „הוכיח את עצמו".

רצונה של ליאורה לסגור עניין התאים, מסתבר, גם לצד השני. ביוני '84 סיימה את לימודיה ולאחר מספר חודשים התייצבו אצלה נציגי „ועדת־בנים" וסיפרו לה, שיש קבוצה של בנים לקבלה, והם רואים בה חלק מקבוצה זו. „אמרתי להם: תודה וכסדר, והם אמרו: בשעה טובה". אך משהו כנראה התפנצ'ר בדרך מוועדת־הבנים למזכירות. בפברואר '85 הוזמנה ליאורה למזכירות ושם נמסר לה מהמזכיר, „שיש בעיות איתה", אך בעיקר, כך הבינה, עלתה החרדה, שאותו חבר שלה יהפוך עם קבלתה ל„בעל של חברה", בדומה למקרה כאוב, המצוי כבר בגבעות־שחם כמצב של „לא להקיא ולא לבלוע". ליאורה דרשה מהמזכיר, ששמה יוחזר לרשימת

...לחבר שלה חלק נכבד באי קבלתה לחברות, הג'ינג'י הממולח איננו מקובל על מרבית החברים בקיבוץ, הגורסים, שהשפעתו על הנערה הרסנית".

* כל השמות בדויים

המתקבלים, אך הוא סירב להבטיח. ואז פנתה לעזרה לחבר מרכזי, אדם שריכז בעבר את „ועדת־הבנים", שטיפל רבות בעניינה. הלז הבטיח לה, „שאין דבר כזה שבן קיבוץ לא מתקבל לקיבוצו. ליאורה", אמר לה, „את תהיי חברה כמו כולם בגבעות־שחם. ישנה עוד קבוצת מועמדים, שתעלה בקרוב, ואת תהיי ביניהם".

כתנאי מוקדם להמשך „תהליך הקבלה" נדרשה להיפגש עם העובדת הסוציאלית בקיבוץ, ואכן, היא קיימה איתה מספר פגישות שהופסקו ביוזמתה של ליאורה. „אמרתי לה, שאינני מעוניינת לפתוח מחדש את כל פצעי העבר (פרשת הנתק המשפחתי). הבהרתי לה, שלאחר סיום הלימודים, אני מרגישה את עצמי בחזרה במסלול ובדרך הנכונה. ואינני מבינה מדוע אינם רוצים בי".

●

למרות מאמציו של אותו חבר ושל חברות וחברים רבים, בעיקר משורות הוותיקים, נדחתה קבלתה, לחודשים ארוכים. משבא לבסוף היום ושמה נרשם בלוח המודעות בסעיף „קבלת חברים", חילקה ליאורה מכתב משוכפל בתאי החברים. במכתב זה, שיותר הזיק מאשר הועיל, כתבה בין היתר: „... כשם שלא תעלה על הדעת האפשרות, שבן־הארץ לא יקבל אזרחות מלאה בהגיעו לגיל 18, כך גם האפשרות התיאורטית, שבן לא יתקבל לקיבוץ בו נולד ובו גדל — שנויה מהבחינה המוסרית. לא יתכן לסנן בנים. הם אינם תוצרת של... שניתן למיין ל„טובים" ו„פסולת", ל„חכמים" ול„טפשים", „חרוצים", „עצלנים", „יפים" ו„מכוערים"... כולנו בני קיבוץ, ולכולנו הזכות להיות בו... במקרה קיצוני וחריג, כשהתנהגותו של בן חורגת מעבר למה שחברה קיבוצית נורמלית יכולה לסבול (מעשי אלימות, אונס, או סתם ינהג ככהנא קטן), צריכים המוסדות לנסות ולמצוא פתרונות. אך גם אז לא ניתן יהיה להתנער מאחריות כלפיו ומדאגה לעתידו...".

...לא מגיע לך לימודים... אנחנו נותנים לך בגלל ההורים... ואל תנסי להתעלף כאן. אנחנו יודעים, שיש לך אישורים מ„בילינסון" לכל דבר".

●

ליאורה אורזת. במוקדם או במאוחר תזוז מגבעות־שחם. מדברת בחרדה על הבלתי־ידוע: „הקשר עם החבר הוא יפה, ממושך ועמוק, אבל הכל, כידוע, יכול לקרות. יש לי בעיה קשה של להתקבל לעבודה. חצי המשרה שסידרו לי מהקיבוץ (כהוראת המלאכה) בחברת הילדים בקיבוץ השכן — תסתיים בסוף שנה זו. אצטרך לחפש עבודה בחוץ. ידוע לי מאחרים, שנמנעים מלקבל חולי סכרת, מתוך שיודעים, שיש להם הרבה הסדרות והרבה בעיות ובוודאי שלא נותנים קביעות בעבודה. אני בחרדה, מאיפה אשיג את ההוצאות הרבות שקשורות למחלה, ההשתתפות של קופ"ח בהוצאות נלוות היא אפסית.

אבל האמת, שהבעיה הכי קשה שלי היא אי־הוודאות. סכרת זו מחלה מתקדמת. אין מערכת בגוף שלא עלולה להשתבש.

אני רק רוצה להבטיח לקיבוץ שלי, שלא אתחנן לחזור על ארבע, במקרה סער, כפי שחושבים פה. ואמרו לי במזכירות: „אם תזדקקי, תוכלי לפנות ונדון בגישה חיובית בכל עניין".

●

כשאתה מבקש תגובה על הפרשה מחברים מרכזיים בקיבוץ, מסבירים לך, שהנערה יצרה מערכת יחסים מסובכת, שהחברה אינה מאמינה לה, שהיא רוצה בכנות להיות חברת קיבוץ. היא לא רואה את הדברים, אף דבר, כפי שהחברים רואים עין בעין.

מותר, אומרים לך, שלאדם תהיה ביקורת, אך יש הבדל בין ביקורת לבין מירמור בלתי פוסק ואי־קיום נורמות התנהגות קיבוציות על כל צעד ושעל. מעט מאוד אנשים, מספרים לך, מוזמנים אצלנו למזכירות בגלל בעיות עבודה.

ומעל לכל, הרי זה כל־כך נדיר, שציבור שלם חש מתוך אותה התחושה והחליט, שהנערה אינה מתאימה להיות חברת קיבוץ.

ומוסיף נציג במזכירות: לא נזרוק אותה לכלבים. היא מקבלת דמי עזיבה ודברים נעשים שונים. אנחנו נחפש את הדרך שתהיה לה אפשרות למחיה. אבל איננו מוכנים להתווכח, אם היינו בסדר או לא — זה לא רלוונטי יותר. יש לה ביטוח בריאות, היא קיבלה השכלה, כדי שתוכל להתמודד עם החיים, ואם היא חושבת, שמגיע לה משהו — היא יכולה לפנות, ואנחנו נשקול כל טענה וכל בקשה שהיא, על בסיס אנושי. אבל, איננו מוכנים לדבר יותר על הישארות בקיבוץ. היה דיון והיה עירעור ואין יותר טעם לדון בסוגיה זו. עבודה אין כעת דרך חזרה. זכותה, כמו כל אחד, לפנות בעוד שנה, או יותר, למזכירות, בבקשה לחזור, ואנחנו נדון בכך. הדלת אף פעם לא סגורה.

עמירם כהן ■

צבי טימור

משק חם

לא למדו הלקח הנכון

בנק ישראל, בדומה לגנרלים בצבא, לוחם בדרך כלל את המלחמה הקודמת. מאחר ובתקופת ארליך זרם לארץ מט"ח בכמות ניכרת, סבור נגיד הבנק, שיש למנוע זרימה כזו של מטבע־חוץ לישראל, על־מנת למנוע את הנזילות המיותרת ואת הלחצים האינפלציוניים הנובעים ממנה.

כלכלנים רבים סבורים גם כיום, שהלחצים האינפלציוניים בתקופת ארליך לא נבעו מהבאת מטבע־חוץ לישראל, כי העברות הון אלה, שהיו לזמן קצר, נכנסו בעיקר לבורסה ולאג"ח ממשלתיות. הממשלה נאלצה לשלם מחיר כבד עבור זרימה זו, שהתבטא בהפרש הריבית, שהיתה נהוגה בארץ לעומת הריבית בחו"ל. כלומר הארביטראז' הזה עלה למשלם המיסים הישראלי כמה עשרות מיליוני דולרים, אך קופת בנק־ישראל נתמלאה מט"ח. לעומת זאת, הלחצים האינפלציוניים נבעו, ככל הנראה, מהחריגות העצומות בתקציב הממשלתי, בתקופת השיא של ההתנהלויות ונוכחות „להיטיב עם העם" של בגין.

לא בלי כל קשר לעבר, הניח נגיד בנק־ישראל הצעה בפני ועדת שרים לענייני כלכלה, לפיה יוטל מעתה היטל לא רק על כניסת מט"ח לזמן קצר, אלא גם על אשראי לזמן בינוני וארוך. אין שום נימוק הגיוני בבנק־ישראל, מדוע יש להעניש את מעבירי האשראי לזמן בינוני וארוך. לכן המציאו נימוק מיוחד, שיש צורך להשוות את הריבית על האשראי בארץ ועל האשראי בחו"ל. גם במקרה זה היה הגיוני יותר להוריד את הריבית על האשראי השקלי, שכרגע הוא פי 7 מאשר בחו"ל, ולקרב אותו לעלויות הנהוגות בשווקים הכספים הבינלאומיים. אולם היגיון להוד ובנק ישראל להוד. הנגיד החליט, שהורדת הריבית השקלית תהיה כרוכה בייקור הריבית הדולרית, על־מנת שהריבית הדולרית תישמר ברמה גבוהה. מאחר שהבנק אינו מסוגל לעמוד בלחצים הפוליטיים להורדת הריבית האבסורדית, שבפסה על המשק השקלי, הרי ביחד עם הורדת הריבית השקלית הוא מייקר את כל האשראי".

ייקור הכל ימנע כל אפשרות של פיתוח משקי, של אחזקת מלאי והתחרות של המשק הישראלי בשוק הבינלאומי.

הכסף הוא גורם ייצור בדיוק כמו הנפט, החשמל, או חומרי גלם אחרים. כפי שלא יעלה על הדעת, שהנפט לתעשייה יימכר במחיר שהוא פי 5 מהמחיר הבינלאומי, או שהחשמל יימכר לתעשיית הבנין במחיר מופקע, כך לא יעלה על הדעת ייקורו של גורם הייצור החשוב בשוק שבנו הון.

הנגיד בפעילה וכתב קול־ישראל ביוא את עיניו. כל כך קשה לשמוע?

גם שר־האוצר, המתנגד בימים אלה להתאמת מחיר הכסף, המתחייב בירידת מחיר הדולר, נכבד להרוויח מהצמד הפרש. שכיום היא בסביבה של 5־10 אחוזים. אולם, בנק־ישראל מעוניין, ככל הנראה, להנציח הפרש של כ־1000 אחוזים בין מחיר הכסף בארץ לבין גורם זה בחו"ל.

מדיניות אבסורדית זו עשויה להביא לבנידרי של המשק הציבורי וההסתדרותי.

הקיבוצים מהווים חלק גדול מהמשק היצרני, לכן ימצאו עצמם בין הנפגעים הראשונים. ■

אליהו בהלול בע"מ
מחלקת פוליאורטן
• ביצוע עבודות בידוד פוליאורטן
• חדרי קירור, לולים ובתי אימון
• משאיות קירור, בתי מגורים אולמות ועוד.
ביצוע מקצועי, יעוץ חינם, אחריות מלאה. בעלי נסיון רב בענף.
בית־מסחר לצינורות
• צינורות מכל הגדלים והסוגים
• חדשים
• משומשים
במחירים מיוחדים.
ביצוע עבודות צנרת גדולות.

חינם! 3 ימי נופש זוגי במלון 4 כוכבים
לקונה מערכת סטריאו ומביא מודעה זו!
חדש! פטיפונים לייזר במחירים מוזלים
החלף ישן בחדש
עד 12 תשלומים דולריים במסגרת עסקת מימון
סטריאו בסיטונות
סטריאו־ויזיה, העליה 56 תל־אביב

אחים עיני בע"מ
יבוא שיווק והפצה
תל־אביב, רח' העליה 12, טל. 03-624314
מערכות סטריאו ואלקטרוניקה ביתיות
מבחר גדול של מערכות סטריאו
ישירות מהיבואן ובהספקה מיידית
מעבדה משוכללת יעילה ואמינה
חדש! הגענו להסכם חדש:
המכירה גם בהמחאות

שחר קירור (1985) בע"מ
רח' חרושת 19/1 אזור התעשיה ק. ביאליק טלפון: 04-711498
שרות יום ולילה, טלפון: 04-254445 • מנוי 1484 • ת.ד. 322
• ייעוץ, התקנה, שירות וביטוח לחדרי קירור ומיזוג אוויר מרכזי
• מפיצים בצפון של ויטרינות מתוצרת ארגנ לשרות עצמי, לצרכניות, מינימרקטים ומרכולים
יחס אדיב ונאמן

סימה באר

אספקה קטנה

בעקבות כל הפירסומים האחרונים, המדור „תפס גובה" ומספר המשתתפים גדל והתעצם. מסתבר, שלא כולם זוכרים, או מכירים, את ‚כללי המשחק'. לכן, החלטתי לנצל במה קטנה זו להבהיר מספר דברים חשובים:

● המדור מפרסם חברים וחברות לפי רצונם האישי בלבד, וכל אחד רשאי להתעניין וליצור קשר עימם. אני מספקת ברצון את הפרטים הדרושים ליצירת הקשר, אך תפקידי הוא של חוליה מקשרת בלבד. כלומר, להודיע ל„א', ש„ב' פנויה, ולהיפך. את כל שאר הבירורים אני משאירה לארבע עיניכם. אינני עוסקת בתחקירים לעומקו של האדם.

● אני מבינה בכל לב לדאגתה של אם לבתה ורצונה הכן לראותה „מסודרת", כמו דאגתה של סבתה לנכדתה ודאגת אב לבן, בת לאם וחברה לחברה. אבל עלי להסביר, חד־משמעית, שבמסגרת המדור שלנו לא מתקבלות --- ולא יתקבלו --- פניות לא ישירות מהחבר עצמו. זאת, לאור נסיונות בלתי נעימים, שקרו לנו בעבר.

המדור הזה סולל דרך קצרה, קלה, דיסקרטית וכמעט ללא בירוקרטיה --- כדי להכיר אנשים חדשים ולנסות לסלול עתיד משותף. חבר, הרוצה ברצינות בהיכרות, צריך רק לשבת עם עצמו, עם עט, נייר ונשמה.

● ושוב אני מזכירה את נושא הטלפון. שעה אחת לא מספיקה לכולנו. אני מודעת לכך. אבל הדואר, חברים, משרת את כולנו ללא הקצבה של זמן וגילים. אם לא הצלחתם בטלפון, אל תאמרו נואש. אלא כתבו.

ועוד פרט קטן: כיוון שאנחנו שותפים לקיבוצים, אני משתדלת לשלוח את הדואר דרך התנועות וממעיטה במשלוחים המבויילים. אולי לוקח מעט זמן, אבל בעניין זה --- אני מצפה לסבלנותכם ולהבנתכם.

אז --- להתראות,
ושהשמש תזרח על כולנו. אמן.

*

המען למכתבים: סימה באר, „אספקה קטנה", הדף הירוק, „על המשמר", שירות שק דואר נעול.

קבלת השיחות הטלפוניות ביום ד' בשבוע, בין השעות: 17.30־18.30, בטלפון: 03־37210.

שימו לב: כל פנייה טלפונית והתקשרויות בימים אחרים ובשעות אחרות — לא ייענו.
הדיסקרטיות מובטחת ונשמרת היטב!

*

257/15

יום אחד היא פשוט החליטה לנסות את החיים בעיר. הציצה ונפנעה. לא מבזבזת אף רגע לריק: או עובדת, או מבלה, או קוראת, או חברים, תמיד נחפזת, תמיד מסדרת עניינים. מצאה דירה בעיר הגדולה, ואפילו מכונית להקל על החיים.

173 גובהה. נאה. מאוד חייכנית ועליזה. תשובה יש לה על כל שאלה. הלשון כמעט ולא נכשלת אצלה (תרתי־משמע) ובקיצור, אם אתה נעים־שיחה, נאה־מראה וחם־לב, אשמח לתת לך את הפרטים, כדי ליצור עימה את הקשר הראשוני.

היא פנויה, בת 35, כרגע בעיר הגדולה והפינות החמות שבלב עוד שמורות לעתיד החיים עם חזרה לקיבוץ.

258/15

אם אתה רוצה לנסות להכיר אותה, היא מוכנה להכין למענך את תבשילי חייה. היא תמזוג לך לצלחת את המנה הראשונה, שבה התחילו חייה. אם תתעניין ותישאר רעב, היא תאביס אותך במנה העיקרית — ולבסוף אם תבקש יפה תקבל גם את המנה האחרונה.

אולי זו היא לך ואתה לה? אנחנו יודעים רק, שהיא מוכנה להגיש ואת לך בלבד — ולנו היא נתנה פירורי־סביב, כמו: שהיא בת 45, פנויה, ילדיה כבר מחוץ לסירים והיא מקיבוץ בצפון. רוצה לטעום?

259/15

הגיל, היא אומרת, אינו חשוב. וזה נכון, כי חשוב איך מרגישים. למרות גילה 47/168, היא מרגישה ונראית צעירה יותר, ואת שאר הפילוסופיה בנושא היא כבר תסביר לך פנים אל פנים. תוכלו לשמוע ביחד מוסיקה קלאסית, לצפות בסרטים, לטייל, ובכלל, נראה לי, שתעשה חיים.

היא חברת קיבוץ בדרום.

260/15

זהב, זהב, הכל זהב. האופטימיות, הרוח הצעירה, הכתב הברור, שעות הפנאי שלה, עיסוקיה — שהם: מוסיקה, גינה ובית חם. כל זה שווה זהב. היא בת 70 ולא משועממת. אפילו לרגע. מחפשת ידיד עם לב זהב, חם ואוהב, לבילויים משותפים.

היא חברת קיבוץ לא רחוק מחיפה, ובזמן הפנוי שנשאר תוכלו לבלות במשותף גם בעיר הצפונית, בקונצרטים ובטיולים משותפים. והעיקר, כל זה כשתמצאו ביניכם שפה הדדית.

261/15

ושני שנתונים פחות, אך גם היא מקיבוץ לא רחוק מחיפה. אשה במלוא מובן המלה. והכל אצלה כל־כך מלא — בית, חום, עבודה, עיסוקים. אבל זה בכל־זאת לא הכל. פינה אחת חמה שמורה לך. היא אמנם ילידת אפריקה, הארץ הגדולה, אך את ארצנו היא אוהבת יותר מכל.

בת 68 ומוכנה לחבר לחיים בביתה שלה — בצפון.

262/15

קשה היה לה לספר על עצמה, היא ביישנית פאתולוגית, צנועה בנוסח שנות ה־60', אבל בכל זאת יצאה מהארון.

היא נחשבת למעניינת, לא מרובעת, ומאמינה שהיא פתוחה לרעיונות ומחשבות עד גבול מסוים, כמובן.

טיפוס ספורטיבי. יש בה גם רצינות, שבאה כנראה עם הגיל (39) והניסיון. היא מבינה, מקשיבה ובאופן יחסי מאוד — לא אגואיסטית. היא גבוהה, רזה ונאה. במגרות אצלה מונחות תעודות. אחת מהן בי.אי. בקרמינולוגיה וסוציולוגיה. והיתה פעם נשואה. מגדלת ילד טוב אחד.

היא מחפשת אותך, לא מכונת כסף ולא מכונת סקס (סליחה, סליחה, אבל אלה החיים), אלא בן־אדם. שיהיה עם מי לדבר, הגון, ישר, נדיב, בעל לב חם ואוהב ילדים, ועד גיל 45. כמובן, לא חייב להיות יפה־תואר — אבל מקפיד על הופעה חיצונית, מוכנה ומעדיפה את „הכפר" על הקאובוי „העירוני".

בשמחה ניתן לך את הפרטים, כדי ליצור קשר.

263/15

רגישה, פנויה, אם לשניים וחברת קיבוץ במרכז הארץ. עוסקת בהוראה, תחביבים — המון, ועיסוקים — עוד יותר.

רוצה בקשר של ממש, אמין ומחושב. בת 45,

168 גובה. אם תיצור איתה קשר, בוודאי תמצא עניין בחיים.

המיוחד שבה — אוהבת בני־אדם. ומה חשוב מזה כרגע?

264/15

אני רוצה להגיד לכם, שכשקראתי את שהיא כתבה לי — התרגשתי עד כדי לחלוחית בזוויות העין, ותסלחו לי על הרגשנות.

היא אם לשלושה ילדים, מאוהבת בהם בכל נימי נפשה ודרכם חווה את העולם האחר. בלי בושה אני מספרת לכם, שהיא חכמה, יפה ומוכשרת, ומה זה שווה, כשאין את האחד שיגיד ויעריך זאת? מחזרים לא חסרו לה, אך האמא שבה קשרה אותה אל הבית והסביבה. היא גבוהה, 172, רוצה אותך: נאה, פתוח ורגיש עם עצמך, מוכן לקבל אהבה ופתיחות. שלא תהיה מאוים מכל מה שיש לעולם הרגש להציע. גילך לא חשוב, אך חשוב שתהיה בן־אדם.

היא אמיצה, רב־גונית ומעניינת, בת 37, חברת קיבוץ בצפון ומוכנה להתנסות בהתקשרות וביכולת לאהוב ולהיות נאהבת. נו, אתה מוכן? או לדרך!

265/15

176, ספורט, אבל עוד לא מכניס חופשי לסל, למרות זאת מבנה גופו ספורטיבי אתלטי. שער שטני. פנוי. אב לשתי בנות, החי בעיר הגדולה, בפשטות אמיתית. היה רוצה אותך מהכפר ומוכן ללכת אחריך ולוותר ביחד אתך על העשן, הרעש וההמולה, להיות בשקט. יש לו עבודה, בית, ומסודר בחיים.

העיסוקים העיקריים הם גם תחביב, עיסוק ואהבה. זהו הספורט, כדור־עף, והוא בוודאי יספר לך בעצמו על הקבוצה בה הוא משחק... הוא בן 34. ושאר הפרטים ליצירת הקשר — אצלנו.

266/15

הוא עוד לפני גיל הזהב, אחרי הנעורים. איפה שהוא הכל מתערבב באמצע, בעלי־חיים וטבע בכלל הם חלק אמיתי באהבותיו לחי ולצומח. שנים עוסק בחקלאות.

הוא פנוי, גבוה, רזה, בן 54, אבא לשלושה אהובים. מחפש אותך, בעלת לב גדול וחם, עד גיל 50, אוהבת חברים, בעלי־חיים, מוסיקה קלאסית ודברים דומים, וכמובן עם כוונות לקשר רגשי ורציני.

הוא כל־כך סימפטי ופתוח, שלך, כמו לי, ימסור פרטים, שרק יעזרו לקשר ביניכם.

267/15

יותר מ־24 שעות של יממה (אולי) הוא בהתלהבות של עבודתו, והוא אומר: „אני בפירוש מטורף על העבודה שלי". פעם עסק בכלכלה, היום מחשבים, מודרני לא? ובכל־זאת, למרות הטירוף, הוא מקדיש פעמיים בשבוע, לפחות, לריקודי־עם ועמים. אם עוד נשאר קצת זמן, שמש ומקום, הוא מטייל. לא בתוך מכונית, אלא ממש באוויר, ברגליים ועל הקרקע. כל זה לרווק בן ה־31, החי בדירה שכורה בעיר הגדולה.

לא שוכח לספר על הפרקים האהודים בצבא ועוד ועוד.

בחר דווקא בדרך זו שלנו, בכדי לחבור יחד עם קיבוצניקית ולהכיר את חייה מקרוב ולהתקרב: ועוד איך? תרצי עוד? אצלנו!

268/15

נראה, כאילו אנחנו היום „בראש ספורטיבי". שכן גם הוא בזמנו הפרטי מפעיל את שריריו ימינה, שמאלה, קדימה, אחורה, מספיק ודי. זוכרים את שיעורי ההתעמלות של בית־ספר עממי? הוא עוסק בארגון של מה ששייך לספורט. פעלתן ונמרץ. בעיקר עם ילדים. יחסית לחבר, שאינו צבר, הוא מביע עצמו בבהירות.

גבוה, 180, רזה, ירוק־עיניים. בסך־הכל חתיך. בן 26, מקיבוץ קרוב למרכז. ושאר הפרטים למגרש שלך...

269/15

במקור הוא יליד קיבוץ, אבל הוא כבר גדל מאז. והנסיבות הובילוהו לעיר הגדולה. ברצון יחזור לשורשיו. אבל רק אתך. כששניכם תהיו משוכנעים, שזו הדרך.

הוא בן 44, פנוי, אבא לבן גדול. עובד בתפקיד בכיר בחברה מפורסמת. מפגין ביטחון, רצינות ונועם. רוצה אותך, המסוגלת להקנות ביטחון, חמימות ואהבה, על־מנת שתוכלו ליצור ביחד קן משפחתי חדש. לצורך זה הוא מוכן לפשרות. תבדקי?

שיחת הקיבוץ — בניה מעץ

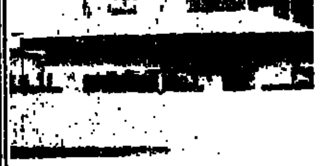

• תוספת קומה מעץ – גם על גגות רעפים
• ביצוע – תוך 3 חודשים ללא פינוי החברים
• אפשרות לשיתוף נגריית הקיבוץ במקום
• יופי ועמידות לאורך ימים בבתי עץ תוצרת הארץ

„בר"—בתי עץ טל. 03־479151, 03־499390

"נתלי אינטרנשיונל"
יבואנים בלעדיים לבדי כותנה אמנותיים לדקורציות, לעבודות יד, רפוד, וילונות, כיסויי מיטה והדפסות בד לתמונות.
בין לקוחותינו נמנים קיבוצים רבים
פרוייקטים של מיטב מוצרינו ניתן לראות בקיבוצים:
מזרע, גת ומרחביה
דיזנגוף סנטר, קומת הגשר, תל־אביב. טל. 03־285378

משורי כריתה וגיזום המעולים בעולם
STIHL
מפיצים ראשיים: ש. ונציה ובניו בע"מ
הגדוד העברי 2 תל־אביב. טל. 03־382553
חפצה לצפון: מ. רוזנבלום בע"מ
דרך העצמאות 49 חיפה 04־661985 04־664891
סוכנות בלעדית VENECO SYSTEMS TRADING ת.ד. 1838 ת"א

כאבים בכפות הרגליים!
ב"שלגיה"
התאמת מדרסים רפואיים בשיטה חדשנית ומדויקת
נעליים אורטופדיות בהזמנה לילדים ולמבוגרים
בלעדי: ילדים מעקב אחרי התפתחות כף הרגל
רח' דיזנגוף 218 תל־אביב טל. 03־249150
לתשומת לב
המרפאות ומרכזי הבריאות והחולה מוזמנים להתקשר עמנו על מנת לתת את שרותינו המקצועיים
לעלייה באים עם כאבים ויוצאים מחייכים!

סטריאו & וידאו קלאב בע"מ
תל־אביב, ארלוזורוב 15, פינת בן־יהודה, 03־221751, 231253
הנחות מיוחדות לחברי קיבוצים

★ החנות המקצועית בעיר
★ מבחר מערכות סטריאו
★ יעוץ והדרכה מקצועיים
★ מעבדת תיקונים
ציוד אקסקלוסיבי ומקצועי המבחר הגדול ביותר
ממיטב היצרנים המובילים בענף הסטריאו
LUXMAN, DUAL, BOSE, JENSEN, A.R.
TEAC, J.V.C., PIONEER, ONKYO, YAMAHA,
MARANTZ, SONY, HITACHI, WESTRA, ITT.
השווה את האיכות! — השווה גם את המחיר!

גרדה כהן

ארוחת ארבע

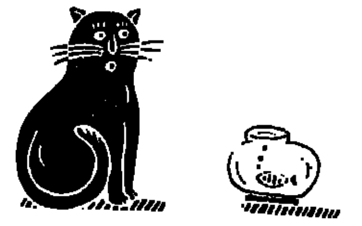

עוגת שושנים

עוגת השמרים של הינדה

המצרכים: 4 כוסות קמח, 30 גר' שמרים, 1/2 כוס סוכר, 1 כוס חלב, 3 ביצים, 1 חבילה מרגרינה.

ההכנה: מרתיחים את החלב עם המרגרינה והסוכר. מתפיחים את השמרים במעט מים חמים, שמים אותם בתוך הקמח, מוסיפים את הביצים ואת הנוזלים (אחרי קירור מה) ובוחשים את הכל ביחד. מכניסים למקרר למשך הלילה. למחרת מחלקים את הבצק ל־4 חלקים, מרדדים כל חלק לעלה, מורחים כל עלה במרגרינה רכה ומכסים בסוכר מעורב בקינמון וקקאו. מגלגלים לגליל. חותכים פרוסות עבות ומעמידים בתוך תבנית. אופים בחום בינוני.

כשהעוגה מוכנה שופכים עליה סירופ, אותו

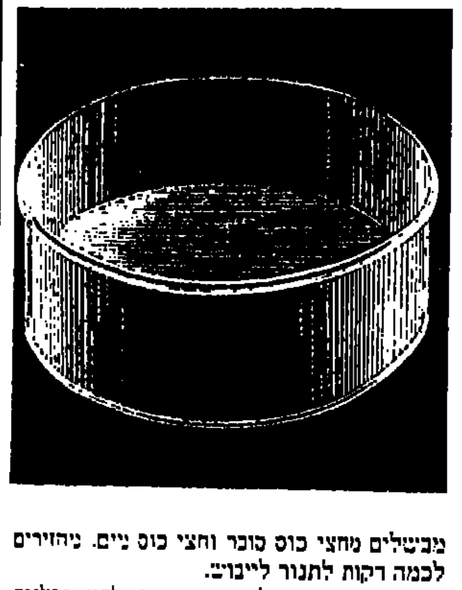

מבשלים מחצי כוס סוכר וחצי כוס מים. מחזירים לכמה דקות לתנור לייבוש.

זאת עוגה בשביל אנשים, שאין להם סבלנות לחכות עד שהעוגה תופחת.

בתיאבון!

לדליה הלפרן ולאורי קורקין
עם נשואיכם
דרך צלחה!
צוות „הדף הירוק"

לקיבוצי השומר הצעיר
ולמחלקת הבניה
בוועידתכם
שלוחות מיטב ברכותינו
טרמוורד
עבודות צנרת מים, התקנת צנרת למערכות מים חמים, הסקה, דלק וקיטור
קרית טבעון אזור התעשיה

לקיבוצי השומר הצעיר
עם קיום הוועידה
איחולי הצלחה לבביים
בהגשמת ההחלטות
יצחק שניצקי
תעשיות מכונות חקלאיות
ת א הסוללים 6 טל. 332241

לקיבוצי השומר הצעיר
עם קיום הוועידה
שפע ברכות ואיחולים בהגשמת ההחלטות
גרינוולד יהודה "יצור בע"מ
חידוש וליפוף עוגנים • דינמו • אלטרנטורים • מתנעים בנדיקס
תל־אביב יצחק שדה 34 טלפונים 331056 338361

לקיבוצי השומר הצעיר
לרגל הוועידה ה־14
ברכת עבודה פוריה ומשגשגת
„השלושה" שיפוץ מנועים בע"מ
דיזל ובנזין
רח' המקצוע 4 ת"א. טלפון 03־370376

לקיבוצי השומר הצעיר
עם קיום הוועידה
איחולי הצלחה לבביים בהגשמת ההחלטות
PETROLGAS פטרולגז
• תכנון ושיווק גז ומערכות גז לבתי מגורים, מוסדות וקבלנים ולמגזר החקלאי והתעשייתי
• שיווק תנורי בישול ואפיה ותנורי חימום „פטרולית"
• שיווק דודי הסקה מעולים
• ייצור ושיווק קונבקטורים חשמליים
הנהלה מרכזית: ראשל"צ אזור התעשיה נחלת יהודה טל. 995995

לקיבוצי השומר הצעיר
עם קיום הוועידה
ברכות לבביות ומיטב האיחולים
להצלחת והגשמת ההחלטות
אמישראגז
אם גז אז...
ספקי הגז הגדולים להתיישבות הקיבוצית

לקיבוצי השומר הצעיר
עם קיום הוועידה שפע ברכות ואיחולים להגשמת ההחלטות
ב. גורלי בע"מ B. GORALI LTD.
ייצור ושיווק מאווררים ומוצרי חשמל אחרים בהשגחת מכון התקנים

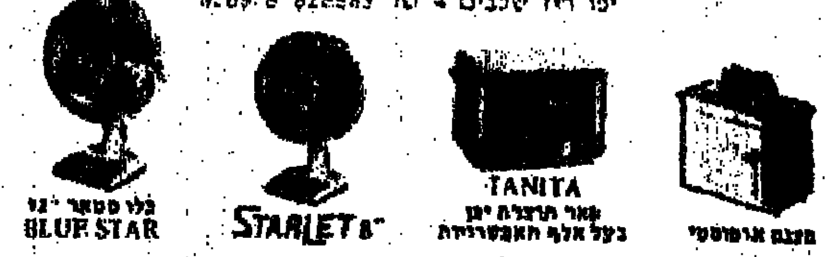

BLUE STAR
STARLET 8"
TANITA
חפצה סיטונית: שרל, ת"א נחלת־בנימין 132, טל. 821938

לקיבוצי השומר הצעיר
עם קיום הוועידה
איחולי הצלחה לבביים
בהגשמת ההחלטות
טל־גע בע"מ
הספקת אביזרי תקשורת
תל־אביב, רח' אימבר 2 • טל' 03־260525

לקיבוצי השומר הצעיר

עם קיום הוועידה
איחולי הצלחה לבביים בהגשמת ההחלטות

רוסולינג בע"מ
שיווק סכינים
לחדרי אוכל ומטבחים
תל־אביב, הרצל 16
טל. 660120 ● 651718

לרגל הועידה ה־14

ברכות נאמנות
ואיחולינו לדיונים פוריים

ניר קור
שלמה 81, תל־אביב, טל. 822756, 829972

לקיבוצי השומר הצעיר

עם קיום הועידה
ברכותינו הנאמנות
בהצלחת הגשמת ההחלטות

הקבוצה הירושלמית ליבוא מספוא
ת.ד. 2350 תל־אביב

לקיבוצי השומר הצעיר

עם קיום הוועידה
שלוחות מיטב ברכותינו להצלחתה

אוקיי כביסון O.K. KVISON

הספקת ציוד ומכונות
למטבח „המוסדי"
לבתי קפה * מסעדות * בתי מלון * וקיבוצים
יפו, וסרמן 6, טל. 831214
בני־ברק, ז'בוטינסקי 118, טל. 707191

לקיבוצי השומר הצעיר
ומחלקת הבניה

עם קיום הוועידה
ברכות לבביות בהגשמת ההחלטות
יישוב ובנין הארץ ושגשוג חברתי

יוספוביץ את וייס
מסגריה
כפר־סבא, רח' המסגר 1
אזור התעשיה המזרחי ● טל' 052-36449

לקיבוצי השומר הצעיר

עם קיום הוועידה
ברכותינו להגשמת ההחלטות

בני חיים פליבה בע"מ
בית חרושת למוצרי חוטי ברזל

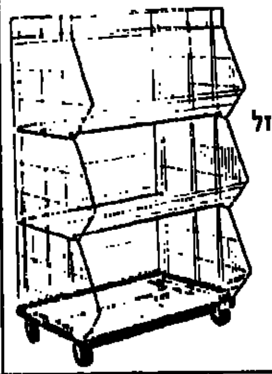

ייצור עגלות וסלסלות
ייצור סטנדים מכל הסוגים
לספרים, לצרכניות,
לאצטבאות וכו'
ציפוי פלסטיק

.המפעל: ראשית חכמה 10, ת"א
822787 * 839597

לקיבוצי השומר הצעיר
עם קיום הועידה
ברכות לבביות להצלחת ההחלטות

רימית מפעלי הדכטה בע"מ
י.ל.נ. הדבקת תוויות בד בע"מ

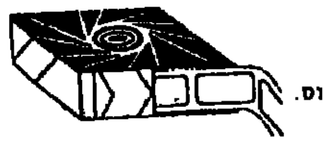

המפעל היחיד בארץ
המייצר פתקיות מכל סוג,
מכל חומר, ובכל שיטות דפוס.

פתקיות נייר, פתקיות פי.וי.סי. וכו'.
הנדבקות מעצמן בכל צורה וגודל
ובאיכות מעולה.
* בדפוס בלט * בדפוס אופסט
* בהטבעה בחום * בהדפסת משי
* למינציה - ציפוי פלסטי לדברי דפוס

* תוויות בד מודפסות לטקסטיל והנעלה
* תוויות להדבקה וסמלים מודפסים
* מכונות להדפסת תוויות בד "ידספי"
* סרטים להדפסה וצבעי הטבעה

תל־אביב: הרכבת 36 ת.ד. 28300 **03●379851** ירושלים ת.ד. 6700 02-424913 חיפה: שער פלמר 1 ת.ד. 33181 04-640226

לקיבוצי השומר הצעיר

עם קיום הוועידה
שאו מיטב הברכות בהגשמת ההחלטות

פיוניר לגלופות והפרדות בע"מ
יצרן גלופות פולימר
תל־אביב שדרות הר־ציון 104 ● טלפון: 829103

לקיבוצי השומר הצעיר
עם קיום הוועידה
שפע ברכות ואיחולים

אינטרפוטו — בית מסחר לצילום.
מכירה * קניה * החלפה * פיתוח * והדפסה
במחירים הזולים בכל הארץ
תל־אביב ● רח' אלנבי 19 ● טל' 655346

לקיבוצי השומר הצעיר
עם קיום הועידה
ברכות לבביות
להצלחת ההחלטות

בר־קול אלקטרוניקה
מנחם שלומון בע"מ
יבואנים ומפיצים של מערכות הגברת קול:
ציוד הגברת קול

Electro Voice
KÖNIG & MEYER
Studiomaster
Mckenzie, Paso
מגבר קול

למוסדות, מפעלים,
אולמות בתי־מלון,
בתי ספר וקיבוצים:
מערכות תקשורת
וקשר פנים

מערכות קשר פנים ואינטרקום
תוצרת מיניסון

תכנון, מכירה, התקנה, ושרותים
תפוצות ישראל 3
(א התעשיה) גבעתיים
03-777182 — 775602

לקיבוצי השומר הצעיר

עם קיום הוועידה
ברכותינו הלבביות
ואיחולינו להצלחת ההחלטות והגשמתן

אלקו
התקנות ושרותים 1973 בע"מ
- **ביצוע עבודות חשמל במתח נמוך, גבוה ועליון**
- **עבודות מכשור ובקרה פנאומטית ואלקטרונית**
- **הרכבות מכניות ואלקטרומכניות**
- **שרותי תחזקה למתקני חשמל**

משרד ראשי:
הרצליה ב' המדע 4, טל. 052-558825
מחלקת אחזקה מכניות ומחסנים הנדיב, טל 052-554022
סניף באר־שבע והדרום:
רח' החשמלאי, אזור התעשיה, עמק שרה טל. 057-33980
סניף חיפה והצפון:
מפרץ חיפה חוצן 22 טל. 04-721892
סניף ירושלים:
גבעת־שאול ב' מבנה גרוסלם גרסי טל. 02-522294

לקיבוצי השומר הצעיר, ולמחלקת הבניה, עם קיום הועידה
ברכותינו ליישוב, פיתוח, ובנין הארץ, ושיגשוג כלכלי וחברתי

אחים ארוסי בע"מ
גגות איסכורית

פרופיל N.R. בע"מ
יבוא פחים מודולריים
באיכות גבוהה ובעלי עומס גבוה

רח' חיים עוזר 15 פתח־תקוה, מיקוד: 49591 טל. 03-903149, מען: 03-907749

מפעל ב.ג. פולימרים

שיחה עם יוסי בנטוב, מנכ"ל המפעל

מאת זהבה מוזס

אנחנו נמצאים כיום בשלבים סופיים של משא־ומתן על הספקת הזמנה של 500 טון ובהיקף של 450 אלף דולר לתעשיית חומרי בניין מתוחכמים בארה"ב. וזאת, למרות העובדה שהמפעל שלנו נחנך רק בנובמבר האחרון. יצוא המפעל הוקדם בזכות איכותו הגבוהה של המפעל שלנו, ובזכות הסכם הסחר החופשי שנחתם לאחרונה בין ישראל וארצות־הברית".

ב.ג. פולימרים, המפעל שנחנך בקיבוץ בית־גוברין, מייצר חומרי גלם אקריליים לתעשייה, בנין וחקלאות. מהבחינה הטכנולוגית ומבחינת המיחשוב, נחשב מפעל זה בין המתקדמים בעולם. הוא גם נבנה בצורה ייחודית, בהשוואה למפעלים אחרים מסוגו ברחבי העולם. את המפעל תכננו אנשי קיבוץ בית גוברין בעצמם. על־ידי הגדרת הפרוגרמה הרצויה לחברת „לודן" — חברה להנדסה בע"מ.

בדרך זו הוקם מפעל מודרני משוכלל שאין דומה לו בשום מקום אחר בעולם. המספק מוצרים באיכות גבוהה ביותר. תהליך הייצור מנוהל על־ידי מיחשוב ובקרה אוטומטית. כתוצאה מכך מתקבלת אחידות מקסימאלית של המוצרים בהשוואה בין מוצר למוצר הוא מזערי ביותר. כמו כן צומצמו עד למינימום המיפגעים האקולוגיים השונים, הנוצרים כתוצאה מתהליכי הייצור במפעל כימי מסוג זה.

במפעל הושקעו כ־4 מליון דולר והוא מייצר מוצרים הקשורים לכל שטחי היום־יום שלנו בענפי הבנין, החקלאות, הטכסטיל, העור והנייר.

לאחר ייבוש הדבקים האקריליים הנוצרים במפעל, מתקבל פילם שתכונותיו העיקריות, הן: כושר הדבקה גבוה, עמידות במים ובכימיקלים שונים, וכן עמידות גבוהה בתנאי מזג אוויר קיצוניים. את הפילמים ניתן לקבל בדרגות קושי שונות — החל מפילם רך וגמיש ועד לפילם [illegible] בעל עמידות מכנית גבוהה.

אך ייחודו של המפעל בא לידי ביטוי בשילוב הנכון של עבודת האדם, שאין לה תחליף, עם עבודת המחשב. מפעל ייצור זה אף לא מבחין בין המינים: בצוות המונה 12 עובדים, יש חמש חברות העובדות גם בייצור.

בקשר לנתונים המספריים, מציין המנכ"ל כי, מתוך מחשבה לטווח ארוך, הוקם המפעל במתכונת מפעל רב־תכליתי. כיום אנו מייצרים [illegible] אקריליים בשביל הארץ, בהיקף של 1500 טון — וזו רק ההתחלה. התפוקה המאקסימלית — 6000 טון לשנה. בשנה הקרובה אנו מקווים להגיע לתפוקה של 3000 טון. היום אומר: היקף מכירות של 3.5 מיליון דולר [illegible].

[illegible]

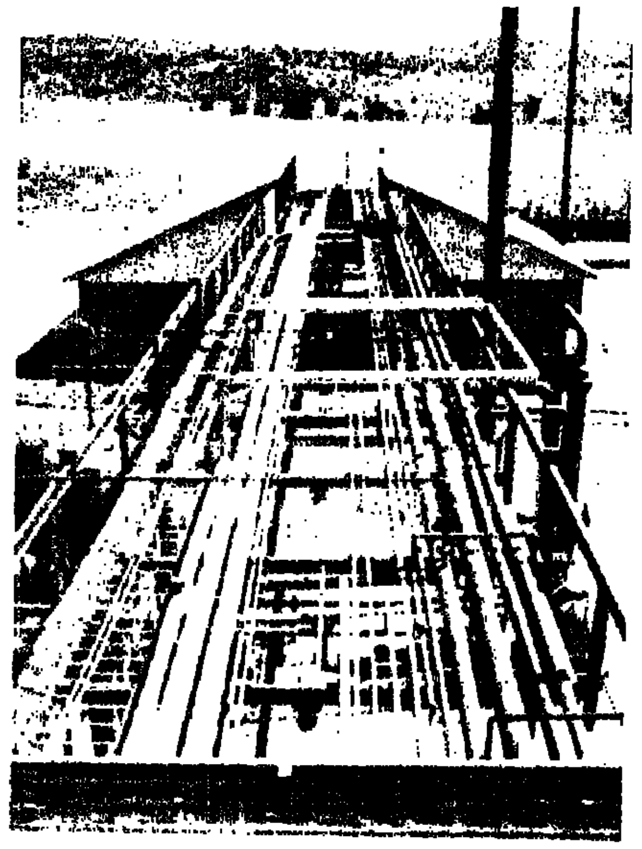

[illegible]

המרכיב בנגב
יצרני מיכלים וראקטורים

מברכים את
בית־גוברין פולימרים
ברכות לבביות ואיחולי הצלחה
לפיתוח ושגשוג כלכלי

המרכיב בנגב בע"מ
ת.ד. 1006 באר־שבע 84110
טלפון: 057-76895

ברכת
שילוה

לקיבוץ בית־גוברין
לרגל חנוכת המפעל

גוברין פולימרים

לבית־גוברין פולימרים

עם חנוכת המפעל
שאו מיטב הברכות והאיחולים
להמשך פורה ומשגשג

ג'ן את אלי עבודות מתכת
באר־שבע רח' יאיר 20
טל 057-77784 057-34606

לבית־גוברין פולימרים

לרגל חנוכת המפעל
ברכות לבביות ומיטב האיחולים
עלו והצליחו ויישר כח

א. שוורץ
תכנון, תאום ופיקוח בע"מ
תל־אביב ● רח' שפרינצק 5
טל 03-255999 ● 03-217564

לקיבוץ בית גוברין

עם חנוכת מפעלכם
מיטב הברכות והאיחולים.

מפעל „פחמס"
עין החורש - להבות חביבה

לבית־גוברין פולימרים

עם חנוכת המפעל
שפע ברכות ואיחולים לבביים

כמוס בע"מ
שרותי כימיה וטכנולוגיה
רמת־גן קריניצי 49 ● טל. 03-722703

לקיבוץ בית גוברין

עם חנוכת מפעלכם
ב.ג. פולימרים
מיטב הברכות לשגשוג והצלחה
ואיחולי המשך שיתוף פעולה פורה

ממתכנני המבנים ומבצעיהם

קורם
קורם

המשרד: האילנות 51 גנ רימון מיקוד 49920
טלפון: 03-9329068, 03-9325856

לחברינו
בקיבוץ בית־גוברין

ברכות לחנוכת המפעל
„ב.ג. פולימרים"

צוות לודן
חברה להנדסה בע"מ
מתכנני תהליך המכשור והבקרה
ת"א: רמת החייל, רח' עשר תחנות 14
טל. 03-494478, 03-491074
באר־שבע - טל. 057-39966

לידידינו
בקיבוץ בית גוברין

שפע ברכות לבביות
עם חנוכת מפעלכם
ואיחולי שגשוג
והמשך שיתוף פעולה פורה!

הבונים גרזי תעשיה בע"מ
קיבוץ כפר־הנשיא